

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

juliol 2011

**Govern
de les Illes Balears**

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

juliol 2011

Direcció: Maria Teresa Palmer Tous
Directora General d'Economia i Estadístiques

Coordinació: Miquel Quetglas Oliver

Realització:

Margalida Adrover Caldentey
Margalida Albertí Garau
Amelia Cabellos Barreiro
Margarita Ibáñez Ripoll
Maria Antònia Lladó López
Mª Angeles Morales Oliva
Francisco José Priego Ruiz
Pedro Roldán Bennasar
Mercedes Villalonga Ruiz
Aldric Vives Maruffy

Monogràfic:

David Carreras
Amy Diedrich
Sandra Espeja
Ferran Navinés
Joaquín Tintoré

Direcció General d'Economia i Estadístiques
Vicepresidència Econòmica, de Promoció
Empresarial i d'Ocupació
GOVERN DE LES ILLES BALEARS
C/ Palau Reial, 17
07001 - Palma
Illes Balears (Spain)
Tel.: +34.971.177.928
Fax.: +34.971.177.959
<http://dgeconomia.caib.es>
E-mail: informa@dgeconomia.caib.es

ISSN: 2171-4231
DL PM 1214-2002

Subscripció:

Per subscriure-vos de franc al nostre servei d'informació,
vos convidam a enviar un missatge per correu electrònic a
l'adreça:

informa@dgeconomia.caib.es

Vos notificarem la publicació del nostre butlletí de
conjuntura econòmica en versió digital tan aviat com
estigui disponible, com també d'altres notícies d'interès.

índex

Cronologia	2
Resum executiu	3
I. Entorn	5
1. Internacional _____	5
2. Unió Europea _____	9
3. Espanya _____	11
II. Illes Balears	13
1. Agropesquer _____	15
2. Indústria i energia _____	19
3. Construcció _____	22
4. Serveis _____	25
4.1. Comerç _____	26
4.2. Turisme. Hosteleria _____	26
4.3. Turisme. Transport i comunicacions _____	30
4.4. Intermediació financera _____	34
4.5. Serveis empresarials i activitats immobiliàries _____	36
4.6. Altres serveis _____	36
5. Mercat laboral _____	38
5.1. Ocupació _____	38
5.2. Costos laborals _____	39
6. Preus _____	41
7. Demanda _____	43
7.1. Consum _____	43
7.2. Turisme. Consum dels no residents _____	44
7.3. Recaptació fiscal _____	45
7.4. Inversió _____	46
III. Medi ambient	48
IV. Monografia	58
Eines estratègiques de gestió integrada per assolir la sostenibilitat a les Illes Balears: La GIZC <i>David Carreras, Amy Diedrich, Sandra Espeja, Ferran Navinés i Joaquín Tintoré</i>	
Índex de taules i gràfics	65
Notes i abreviatures. Agraïments	66

Cronologia

Març

- 7 Finalització del dic de Son Blanc al port de Ciutadella
- 18 Implantació de l'eina telemàtica GestOli per a la gestió de la denominació d'origen Oli de Mallorca
- 22 Dia Mundial de l'Aigua
- 22-23 II Congrés Nacional de Responsabilitat Social d'Empreses Turístiques
- 23 Inici del desplegament del segon cable elèctric submarí entre la Península i les Illes Balears
- 25 L'IDI posa en funcionament iFinancia.cat, programa d'ajuda en la recerca de finançament per donar solucions a les empreses innovadores i als emprenedors

Abril

- 13 Inici de la Fira Eurobijoux & Mibi
- 19 Es publica en el BOIB el Programa Anual d'Estadística 2011
- 30 Inici de la Fira Nàutica

Maig

- 13 El Govern de les Illes Balears aprova la revisió del Pla d'Acció per a la Lluita contra el Canvi Climàtic
- 17 Dia Mundial del Reciclatge
- 26 Inici de la crisi del cogombre arran de les declaracions de la senadora regional alemanya Cornelia Prüfer-Storcks

Juny

- 2 Es publica la dada d'atur registrat al maig a les Illes Balears (-2,7% interanual)
- 5 Dia Mundial del Medi Ambient
- 11 Es publica en el BOE el Reial decret llei 7/2011, de mesures urgents per a la reforma de la negociació col·lectiva
- 22 L'INE publica les dades d'ocupació hotelera del mes de maig. Mallorca registra els majors increments turístics des de 2007
- 23 L'Agència Internacional de l'Energia acorda alliberar 60 milions de barrils de petroli de les reserves

Resum executiu

Taula 1. Perspectives de l'economia balear

Taxes de variació del PIB. Volum encadenat (en %)

	Anual			Trimestral				
	2008	2009	2010	2010 (p)				2011 (a)
			(p)	I	II	III	IV	I
Zona €	0,4	-4,1	1,7	0,7	2,0	2,2	2,1	2,5
Espanya	0,9	-3,7	-0,1	-1,4	0,0	0,2	0,6	0,8
Balears	1,2	-2,7	-0,9	-2,4	-1,2	-0,1	0,2	0,2
Mallorca	1,3	-2,8	-1,1	-2,5	-1,5	-0,3	-0,1	0,1
Menorca	0,4	-3,2	-1,4	-3,1	-2,0	-0,3	-0,1	0,0
Pitiüses	1,4	-2,2	0,9	-1,3	0,5	2,0	2,3	1,8

Font: DGEE, INE, Eurostat
p:provisional; a: avanç

L'economia mundial mostra una taxa de creixement del 5,1% per a 2010 i es preveu que sigui superior al 4% l'any 2011. Aquestes xifres contrasten amb les caigudes registrades el 2009, si bé les previsions estan per sota de les expectatives. Els Estats Units consoliden la recuperació enllaçant més d'un any amb creixements interanuals del PIB, si bé el ritme encara no permet revifar el mercat laboral. El consum privat pren força però el preu del petroli il·lustra les exportacions d'aquest país. El Japó es ressent del tsunami del mes de març i en el primer trimestre d'enguany el seu PIB cau un punt percentual. El fort creixement de la Xina introdueix pressions inflacionistes, a les quals respon el Govern xinès amb polítiques monetàries restrictives. Un dels motors econòmics d'aquest país són les exportacions i amb el superàvit comercial es generen tensions pel tipus de canvi entre el renminbi i el dòlar.

En el primer trimestre de l'any 2011 l'economia de la Unió Europea creix un 2,5% respecte del mateix període de l'any anterior. Aquest creixement es deu principalment a l'augment de la producció industrial en el conjunt dels països europeus, amb una taxa de creixement interanual del 5%. El Regne Unit acumula quatre mesos consecutius de creixement econòmic respecte de l'any anterior. Alemanya i França marquen la tendència de la zona euro amb creixements interanuals durant el primer trimestre del 4,8% i del 2,2%, respectivament.

L'economia espanyola creix altre cop en el primer trimestre de l'any (un 0,8% interanual), gràcies al dinamisme de la demanda exterior. Pel que fa al consum privat, continua estancat i la inversió es redueix un trimestre més. Per sectors econòmics, la indústria i l'energia lideren el creixement del VAB, mentre que la construcció continua en retrocés. Quant al mercat laboral, la taxa d'atur supera el 19% en el primer trimestre, atès que els afiliats minven i els aturats s'incrementen respecte del mateix període de 2010.

Les Illes Balears presenten un creixement moderat en el primer trimestre de 2011, mentre que fa un any hi havia caigudes de més de dos punts percentuals. Les Pitiüses són la regió amb una taxa de creixement major, impulsada principalment pel

bon comportament del sector dels serveis en aquestes illes. Menorca s'estanca en els primers tres mesos de 2011 i Mallorca mostra sols un lleuger revifament (+0,1%). Les bones perspectives per a la temporada turística fan preveure que les taxes de creixement d'enguany seran cada cop més positives.

L'afiliació a la Seguretat Social del sector agropesquer presenta taxes negatives per al conjunt de l'arxipèlag. En el mercat central, el preu mitjà de les fruites i les patates s'encareix, però baixa el de les hortalisses. La campanya d'ametla balear i la de raïm es preveuen bones. Quant a les exportacions, disminueixen tant les de les patates com les de la goma de garrofi, i només les exportacions de vins i licors es veuen afavorides. La superfície agrària ecològica representa ja un 14% de la superfície agrària útil de les Illes Balears. Respecte a la ramaderia, només la carn sacrificada de boví presenta taxes interanuals positives, i, pel que fa a la ramaderia ecològica, les explotacions ramaderes inscrites en el Consell Balear de Producció Agrària Ecològica el 2010 disminueixen un -15% interanual. Quant a la producció pesquera, la variació interanual de les captures és positiva, tant en nombre de captures com en valor econòmic per a aquest primer trimestre de l'any.

En el primer trimestre de 2011, el sector de la indústria i l'energia presenta una taxa de variació interanual del VAB a preus constants del -1,8%. D'altra banda, l'índex de producció industrial de les Illes Balears al mes d'abril és, per segon mes consecutiu, entorn d'un -12%. El nombre d'afiliats en el sector ha experimentat una caiguda interanual del -4,4%. Les exportacions que s'han duit a terme durant el primer trimestre de 2011 cauen un -37,9% respecte de les operacions del mateix període de 2010.

La construcció és el sector amb més atonia i encara és lluny de les taxes de creixement positives. L'acceleració en la reducció del nombre d'afiliats i el refredament en el descens d'aturats marquen la pauta del mercat laboral en el sector. Així mateix, l'activitat immobiliària abandona el dinamisme de 2010 i mostra retrocessos generalitzats en la compravenda d'habitatges i en la constitució d'hipoteques. Mentrestant, la licita-

ció pública i els projectes visats recullen caigudes en termes interanuals durant els tres primers mesos de l'any.

Els serveis, sector econòmic amb més pes a les Illes Balears, mantenen l'augment en el ritme d'activitat. L'indicador d'activitat presenta una variació interanual de la xifra de negoci del 6,0% al mes d'abril, empenya per l'hoteleria (11,1%) i per l'activitat de transport i emmagatzematge (9,1%). L'índex d'ocupació augmenta un 1,5%, primera variació interanual positiva després de mig any de caigudes.

Al tercer mes de l'any, el sector comerç de les Illes Balears presenta una variació interanual de la xifra de negocis del -7,3%. D'altra banda, l'ocupació del comerç augmenta un 1,6% respecte del mes de febrer, tot i que manté el nivell en comparació de l'any passat (-0,1%). En el mateix mes de març, el nombre d'afiliats a la Seguretat Social de l'activitat del comerç i la reparació disminueix un -1,2% respecte al mateix període de l'any 2010. Quant a l'índex de vendes al detall, la xifra de negocis a l'abril presenta una variació interanual pràcticament nul·la: -0,1%.

El turisme mostra un balanç força positiu el primer quadrimestre del 2011. S'ha revertit la tendència a la baixa principalment gràcies a l'arribada de turistes estrangers. Tot això es tradueix en una major despesa turística i una ocupació més elevada dels establiments turístics (hotels, apartaments i allotjaments rurals). Cal destacar que juntament amb la major afluència de visitants a les Illes Balears s'ha produït un manteniment dels preus de l'oferta complementària. Les destinacions competidores de les Illes Balears mostren una millora, amb pujades significatives els primers mesos de l'any.

El sector del transport frena la tendència decreixent de mesos enreire i el primer quadrimestre de l'any mostra una variació positiva dels passatgers arribats a les Illes Balears (27,9%). Quant als passatgers arribats per via marítima, els que ho fan en línia regular augmenten de manera important (26,7%). En canvi, els arribats en creuers turístics acumulen el primer quadrimestre una variació negativa (-15,1%). El transport de mercaderies, tant el de les transportades per via marítima com el de les transportades per via aèria, descendeix gairebé a tot l'arxipèlag.

El sistema financer espanyol continua immers en el procés de fusions de les caixes d'estalvis, que s'ajusten per tal de complir els requisits de capital que exigeix el Govern. D'una banda, es tanquen sucursals i minva el nombre de treballadors de les entitats financeres i, de l'altra, es contreu el crèdit tant a les llars com a les empreses.

El mercat laboral de les Illes Balears millora amb l'entrada de la temporada turística. El nombre d'aturats al mes de maig se situa en 75.722 persones i disminueix a totes les Illes, i les Pitiüses són les que marquen més pronunciadament aquest descens. El conjunt balear és la segona comunitat autònoma on més minva el col·lectiu sense feina en termes interanuals, després de les Canàries. L'afiliació a la Seguretat Social puja un 0,6% més que al mateix mes de maig de l'any anterior. Els contractes temporals s'incrementen en el cinquè mes de l'any un 14,3%; no obstant això, els indefinits no aconsegueixen aquesta millora i es frenen un -0,4% interanual.

La taxa de variació interanual del mes de maig de l'índex de preus de consum (IPC) per a les Illes Balears se situa, per

quart mes consecutiu, per sobre dels tres punts percentuals (3,1%). D'una banda, el grup que experimenta un major increment és el de begudes alcohòliques i tabac (13,8%). En canvi, entre les partides que més disminueixen, destaca lleure i cultura, amb una taxa de variació interanual propera al 3,0%. La inflació subjacent presenta una variació interanual de l'1,8%. La inflació estimada per a la zona euro al mes de maig varia un 2,7%.

El consum final de les llars de l'Estat espanyol en el primer trimestre de l'any modera el seu creixement interanual respecte del trimestre anterior, principalment a conseqüència de la desacceleració del consum dels béns durables i de la reducció de la remuneració dels assalariats, principal font d'ingressos.

A principi de l'any 2011, la recaptació fiscal a les Illes Balears dels tributs parcialment cedits s'incrementa respecte de l'inici de l'any anterior. Per contra, els ingressos que obté el Govern de les Illes Balears dels tributs totalment cedits a començament d'any minven si es comparen amb els del mateix període de l'any passat.

La inversió a l'Estat espanyol redueix la caiguda en el primer trimestre de l'any 2011. La inversió en béns d'equipament manté el creixement interanual, mentre que la formació bruta en construcció i altres productes minva un trimestre més, tot i que per a ambdós sectors es produeix una millora respecte de trimestres anteriors. La crisi econòmica també es fa palesa en la inversió exterior de les Illes Balears, que es veu reduïda de manera notable a final de 2010 respecte de l'any anterior.

Els organismes europeus han posat de manifest la seva especial preocupació en la qualitat de l'aire i la contaminació. Seguint aquesta línia, l'Estat espanyol ha endurit la seva legislació i el Govern de les Illes Balears ha revisat el seu Pla d'Acció per a la Lluita contra el Canvi Climàtic. Destaca la publicació de la comptabilitat satèl·lit d'emissions per part de la Direcció General d'Economia i Estadístiques. En general, l'any 2010, a les Illes Balears, les concentracions de gasos i partícules contaminants estan per davall dels límits establerts per a la protecció de la salut.

Durant l'any 2010, les Illes Balears generen 1,48 kg de residus sòlids urbans per persona i dia. El volum de recollida selectiva continua creixent, i representa un 10,7% del total de residus. Les reserves hídriques de les Illes Balears se situen entre el 49% i el 67% de la seva capacitat al maig de 2011. El Govern de les Illes Balears, conscient de l'escassetat de recursos hídrics, ha posat en marxa un nou pla hidrològic. Durant el 2010 es produïren 15 incendis a les Illes Balears i es cremaren 605,84 hectàrees. En l'incendi produït el 25 de maig de 2011 a la serra de Morna en el municipi de Sant Joan de Labritja d'Eivissa es cremaren prop de 1.576 ha. Recentment, l'Ibestat ha publicat l'indicador de pressió humana (IPH), que estima la càrrega demogràfica real que suporta cada una de les illes.

En el monogràfic d'aquest BUTLLETÍ es presenta una eina estratègica de gestió integrada per assolir la sostenibilitat a les Illes Balears: la gestió integrada de les zones costaneres (GZIC). S'expliquen els conceptes principals relacionats amb la GZIC i el procés d'elaboració del sistema d'indicadors en què es basa. Finalment, s'enumeren els passos dirigits cap a una governança de la gestió integral i es tanca amb les conclusions.

I. ENTORN

1 Internacional

Taula 2. Indicadors internacionals i de la Unió Europea

	PIB	Taxa d'atur	Inflació
	1r trim	abril 2011	maig 2011
Estats Units	2,3	9,0	3,6
Japó	-1,0	4,6*	0,3**
Unió Europea	2,5	9,4	3,2
Regne Unit	1,8	7,5*	4,5
Zona euro	2,5	9,9	2,7
Alemanya	4,8	6,1	2,4
França	2,2	9,4	2,2
Itàlia	1,0	8,1	3,0
Espanya	0,8	20,7	3,4

Font: EUROSTAT, US Department of Labor, Japan Ministry of Internal Affairs

* març 2011

** abril 2011

El creixement de l'economia **mundial** en els primers mesos de 2011 frena el ritme de creixement estimat respecte de les taxes anteriors. Les projeccions del Fons Monetari Internacional sobre la producció mundial de 2011 mostren una variació anual d'un 4,3%, davant el 5,1% estimat per a 2010. Aquest alentiment es dona tant en les anomenades *economies avançades*, com en els països emergents i en vies de desenvolupament, si bé aquest segon grup ja partia d'un major dinamisme. La crisi de deute sobirà d'alguns països de la Unió Europea i el tsunami del Japó són dos llasts importants del creixement, els quals se sumen a l'agutzació de l'escassetat del petroli, cada vegada més demandat per part dels països del sud-est asiàtic. Tot i això, segons el mateix informe de l'organisme internacional, augments graduals i moderats de l'escassetat de petroli —entesa aquesta com a un augment tendencial menor en lloc de disminucions sostingudes— tindrien unes conseqüències limitades sobre el creixement econòmic mundial. Així, una desacceleració de la tendència de l'oferta de petroli equivalent a un 1% sembla que frenaria la taxa anual de creixement mundial en menys d'un quart de punt.

Després de la forta caiguda en el volum del comerç mundial de l'any 2009 (-11%) i de la recuperació l'any següent (12,4%), s'espera que el 2011 aquest indicador es mantengui positiu (7,4%). En les economies avançades les exportacions s'incrementen un punt percentual més que les importacions, mentre que en els països emergents la situació és a la inversa. Malgrat això, en les primeres la balança de pagaments en compte corrent roman negativa i en les segones és sobradament positiva.

L'activitat cada vegada més creixent dels països en desenvolupament pressiona a l'alça els preus de consum. Així, la inflació

prevista per a aquestes regions l'any 2011 és propera al 7%, mentre que en els països desenvolupats és lleugerament superior al 2%. El preu del petroli explica en bona mesura aquest revifament dels preus, atès que l'any 2010 s'encareix un 28%, i es preveu que enguany pugi encara el preu un 35,6% addicional.

L'economia mundial alenteix el creixement.

Estats Units d'Amèrica

La principal economia mundial enceta l'any 2011 amb una variació del PIB més aviat moderada. En el primer trimestre es registre un creixement d'un 2,3% respecte del mateix trimestre de l'any passat, la qual cosa representa tan sols quatre dècimes percentuals més que durant el període immediatament anterior. Aquesta vegada és el consum intern el que impulsa el creixement (2,7% interanual en el primer trimestre), juntament amb la inversió privada (7,3%). El sector exterior hi contribueix de manera negativa, ja que les exportacions s'expandeixen manco que les importacions. Finalment, la variació de la despesa i la inversió públiques és pràcticament nul·la, ja que sols s'incrementa un 0,2% interanual.

Els preus de consum s'acceleren un 3,6% al maig, en part a causa de l'encariment del petroli. Així, si es té en compte la inflació subjacent, que exclou els preus energètics i l'alimentació, la taxa de variació és d'un 1,5%. La pujada dels preus

pot afectar de manera negativa el consum privat, perquè es redueix la renda real de les llars i, a més, pressiona a l'alça els costos de les empreses.

La debilitat en el ritme de creixement impedeix que la millora econòmica es traslladi al mercat laboral. Al mes de maig es generen més de cent mil llocs de feina (en termes ajustats de l'efecte estacional), però l'atur registrat augmenta en 167.000 persones. La taxa d'atur del cinquè mes de l'any arriba al 9,1%, una dècima més que el mes anterior. Resulta destacable la taxa d'atur juvenil, que es manté per tercer mes consecutiu per sobre del 24%. Quant a la distribució de la població aturada, més de la meitat està a l'atur perquè ha perdut la feina i aproximadament un 9% ha vist reduïda la seva jornada laboral de forma no voluntària. Aquest percentatge és semblant al pes de qui s'ha incorporat per primera vegada a la població activa i gairebé una quarta part del total correspon a les reincorporacions.

L'economia nord-americana manté encara els estímuls fiscals a fi de recuperar el dinamisme. Arran d'això, el dèficit públic està per sobre del 10% del PIB el 2011 i el deute total s'acosta al 100%. Sembla que la consolidació fiscal quedarà per més endavant. El Fons Monetari Internacional ha revisat a la baixa les previsions de creixement del PIB dels EUA i per a 2011 estima un 2,5%, i un 2,7% per a l'any següent.

Japó

El país nipó pateix les conseqüències de la catàstrofe natural esdevinguda el mes de març i torna a les taxes negatives de creixement. Després de quatre trimestres enllaçant variacions interanuals del PIB real per sobre dels dos punts percentuals, en el primer trimestre de 2011 cedeix un -1,0%. Aquest fet coincideix amb l'evolució del sector exterior: mentre el ritme

de les exportacions s'ha mantingut per sobre el de les importacions, l'economia nipona s'ha expandit. A més, el consum intern privat no ajuda en el primer trimestre a mitigar la caiguda de la demanda externa (-1,0% interanual).

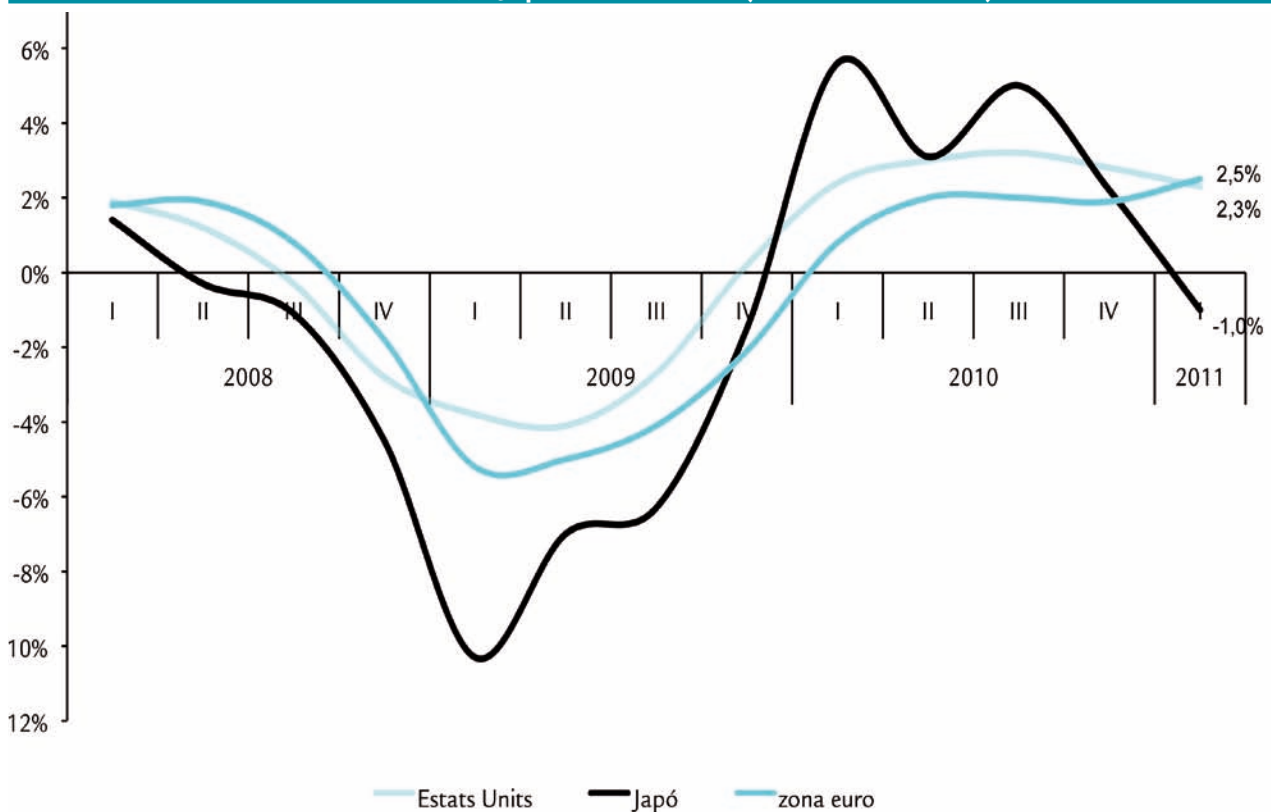
El retraïment del Japó es constata en tots els sectors econòmics. L'índex de producció industrial cau un -14% a l'abril respecte del mateix mes de 2010, principalment pels descensos en maquinària de transport (-48,8%) i equipament electrònic per a la informació i la comunicació (36,5%). L'índex d'activitat del comerç també perd un -2,8% en termes interanuals al mes d'abril i les taxes negatives es registren tant en el comerç a l'engròs (-2,0%) com en el comerç al detall (-4,8%).

Els problemes a la central de Fukushima deriven en tallades energètiques. L'energia elèctrica generada al mes de març mostra una variació d'un -8,5% i es preveu que això pugui afectar encara més la inversió i les exportacions, els dos motors principals del creixement nipó.

Quant al mercat laboral, la taxa d'atur torna a fregar el 5% i, després de la pujada interanual de l'ocupació del mes de febrer, al març i a l'abril torna a les taxes negatives (-5,0% i -4,9%, respectivament).

L'evolució dels preus de consum es mostra lleugerament a l'alça (0,3% en taxa interanual al mes d'abril). La fugida gradual de la deflació també es trasllada a la inflació subjacent que, tot i estar encara per sota del zero (-0,1%) a l'abril, deixa les fortes caigudes de mesos anteriors (entorn d'un -0,7% des de principi d'any). L'índex de confiança dels japonesos s'ha contagiats de les perspectives negatives per als pròxims sis mesos. Així, davant el 28,2% que al mes de gener pensava que les seves condicions de vida empitjorarien en la primera meitat de l'any, es passa a un 48,8% al mes d'abril. Aquest fet fa preveu-

Gràfic1. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual)

Font: EUROSTAT, Bureau of Economic Analysis i Japan Statistics Bureau

re que el creixement econòmic en el segon trimestre de 2011 també serà negatiu.

L'FMI revisa al mes de juny les previsions de creixement per al Japó. Així, rebaixa el creixement per a enguany en més de dos punts i el deixa en un -0,7%, mentre que incrementa la projecció per a l'any 2011 i preveu un 2,9%.

La Xina

El país asiàtic continua amb un creixement sostingut, però no aconsegueix abaixar la pressió inflacionària que aquest fet implica. L'índex de preus de consum del mes d'abril puja un 5,3%, davant el 4,9% del mes de gener d'enguany. Davant aquesta situació, el Govern xinès aprova augmentar el coeficient de caixa dels grans bancs i el situa en el 21%. A més, incrementa el tipus d'interès oficial fins al 6,3%.

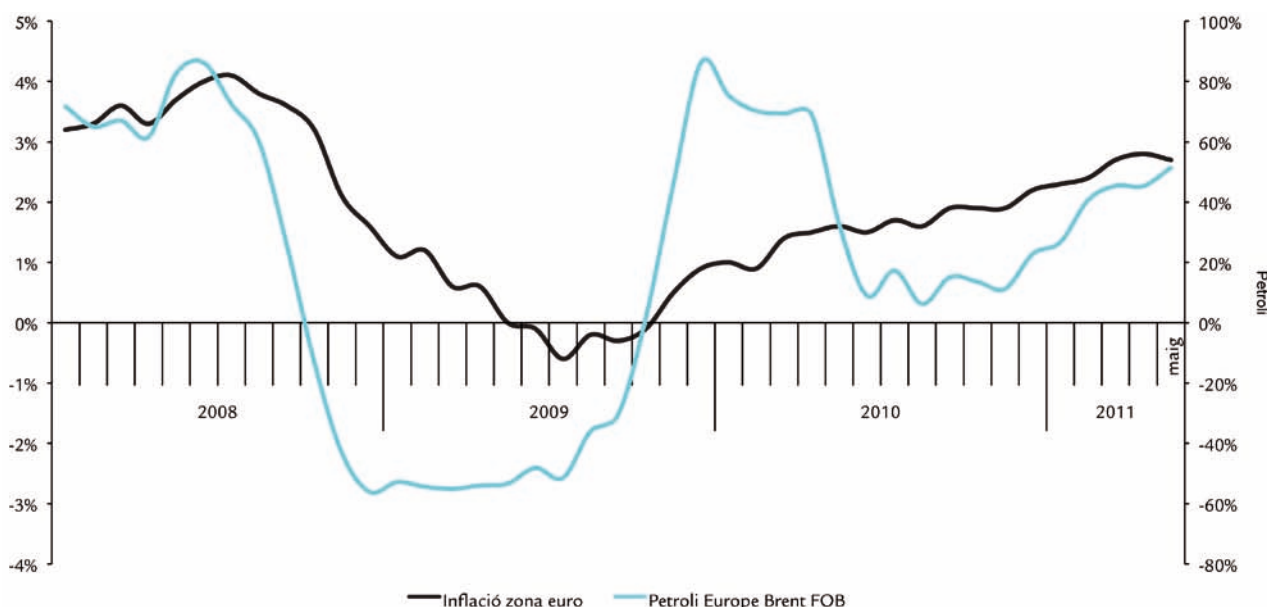
En el primer trimestre de 2011, el PIB del gegant asiàtic puja un 9,7% en termes reals respecte del mateix trimestre de 2010. L'ànima d'aquest creixement és en el sector secundari, que remunta un 11,1%, seguit del dels serveis (9,1%). El valor afegit de la indús-

tria pesada acumula un creixement del 14,4% entre gener i maig de 2011 respecte del mateix període de l'any passat. El Govern xinès preveu mantenir aquestes xifres de creixement, segons reflecteix el dotzè Pla Quinquennal 2011-2015. Entre altres objectius, fixa mantenir la variació del PIB en un 7% anual i incrementar el protagonisme del consum intern, a fi de reduir la dependència de l'exterior. El Pla també marca objectius socials, com ara reduir les desigualtats i millorar el benestar dels ciutadans.

La inversió en actius fixos manté l'evolució a l'alça dels mesos anteriors. Al mes d'abril s'incrementa en gairebé una quarta part més que un any enrere, impulsada sobretot per la inversió en capital per manufactures, que representa més del 30% del total.

Tot i l'enduriment de la política monetària, l'activitat econòmica a principi de 2011 manté el dinamisme. El comerç se suma a les pujades i, al mes d'abril, les vendes al detall de béns de consum augmenten un 17,1% en termes interanuals. A més, l'índex de confiança dels consumidors marca un increment del 6,7% respecte del primer mes de 2011. Pel que fa al comerç exterior, el mes d'abril tanca un superàvit superior a 11.000 milions de dòlars, i es tornen a incrementar les pressions sobre la Xina per deixar fluctuar lliurement el renminbi a fi que es pugui apreciar respecte del dòlar.

Gràfic 2. Preu barril de Brent i inflació zona euro (variació interanual)

Font: EIA, EUROSTAT

Divises i petroli

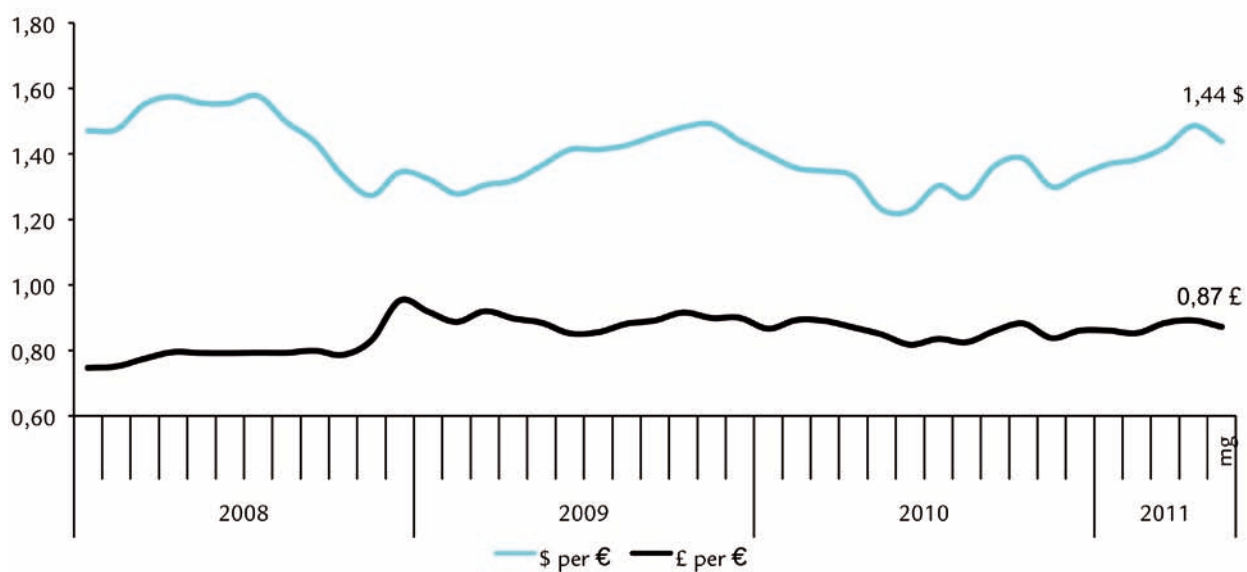
El preu del petroli accelera el ritme de pujada des de principi de 2011. Tot i això, alguns factors apunten a un refredament d'aquesta tendència, com ara unes perspectives de creixement mundial lleugerament inferiors a les que s'esperaven, una recuperació de l'economia nord-americana encara tímida i una previsió de l'Agència Internacional de l'Energia que revisa a la baixa la demanda de cru per a 2011. A més, les tensions geopolítiques del món àrab havien introduït un component especulatiu que se suposa que s'anirà diluint a mesura que s'esclareixi la incertesa en els països del Nord d'Àfrica i de l'Orient Mitjà. La resta de matèries primeres segueix el mateix

camí que el petroli, excepte els aliments. L'onça d'or manté el nivell per sobre de 1.500 dòlars, molt proper als màxims històrics registrats.

Al mes de maig el dòlar s'aprecia respecte d'altres divises, i, per exemple, respecte de l'euro, arriba a 1,44 \$/€. La lliura esterlina roman estable entorn de 0,87 £/€.

Es preveu un alentiment en el preu del petroli per a la segona meitat de 2011.

Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro

Font: Banc d'Espanya

Taula 3. Previsions internacionals per al 2012

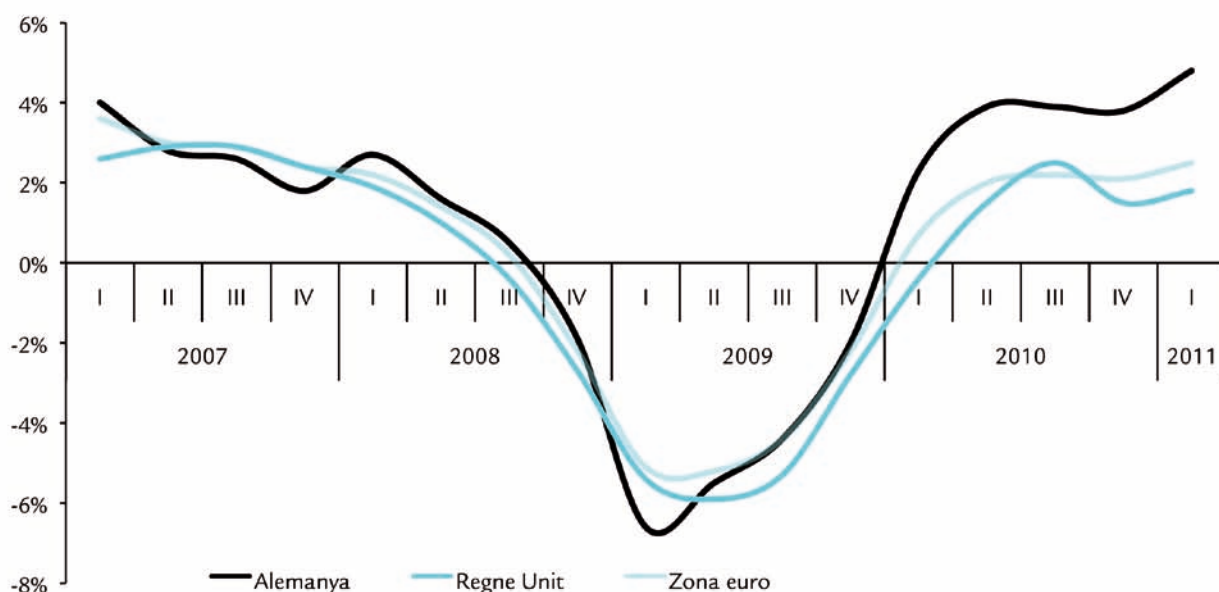
	PIB	Taxa d'atur	Inflació
Estats Units	2,7	7,8	1,6
Japó	2,9	4,7	0,2
Unió Europea	2,1	8,9*	1,9
Regne Unit	2,3	7,7	2,0
Zona euro	1,7	9,6	1,7
Alemanya	2,0	6,5	1,5
França	1,9	9,1	1,7
Itàlia	1,3	8,3	2,1
Espanya	1,6	18,2	1,5

Font: FMI- World Economic Outlook - April 2011 i June 2011

* European Advanced Economies

2 Unió Europea

Gràfic 4. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual)

Font: Destatis, Eurostat i elaboració pròpia

El primer trimestre de l'any 2011 el producte interior brut de la **Unió Europea** creix un 0,8% respecte del darrer trimestre de l'any anterior, d'acord amb les segones estimacions de l'Eurostat. Si es compara amb el primer trimestre del 2010, el PIB augmenta un 2,5% i assolix el millor increment interanual des del tercer trimestre de l'any 2007. Per països, els majors creixements interanuals es produeixen a **Estònia** (+8%) i a **Lituània** (+6,8%), mentre que les baixades més pronunciades es situen a Grècia (-4,8%) i a Portugal (-0,7%), cosa que evidencia la difícil situació econòmica actual d'ambdós països. Al mes de març, la producció industrial en el conjunt de la Unió Europea creix un 5% respecte al mateix període de l'any anterior. Quant als tipus de béns, els de capital presenten una taxa interanual del 10,5%, mentre que els béns intermedis pugen un 7,6%. D'altra banda, tot i que la taxa interanual de les noves peticions industrials es veu reduïda respecte dels mesos anteriors, segueix amb una pujada sòlida (11,6%), cosa que fa preveure que el creixement perdi.

Al mes d'abril, el volum de comerç al detall puja a la Unió Europea un 1,9% respecte al mateix mes de l'any anterior, taxa de creixement no aconseguida des del maig de l'any 2008. Luxemburg i Suïssa, amb unes taxes de creixement interanuals del 9,4% i del 7,5%, són els països amb un millor comportament del comerç, mentre que les majors contraccions si situen a Malta i a Romania (-8% i -6,3%, respectivament).

La producció de la construcció alenteix el seu ritme negatiu a la Unió Europea, i el primer trimestre de l'any 2011 la taxa de creixement interanual és de sols dues dècimes negatives. Espanya continua sent el país de la UE on el retraïment de la construcció mostra una oscil·lació interanual de més d'un terç (-36,6%), mentre que Estònia i Alemanya, amb taxes de creixement del 34,6% i 34,4%, respectivament, són els països

amb més creixements. Respecte a la construcció d'edificis, després d'encadenar tretze trimestres consecutius de baixades, el primer trimestre d'enguany la taxa interanual és del 0%, mentre que la construcció civil cau un -1,8%.

En el quart mes de l'any 2011 la inflació a Europa creix un 0,6% respecte del mes anterior i arriba a la mitjana del 2,5%, que és la més alta d'enguany. En comparació del mateix mes de l'any anterior, la taxa de creixement és del 3,3%. En aquest sentit, el país europeu amb una inflació interanual més elevada és Romania, amb un 8,4%.

Les exportacions de la Unió Europea s'incrementen al mes de març un 17,3% interanual. Els principals països compradors, els Estats Units i la Xina, presenten taxes positives del 10,3% i del 25,8%, respectivament. Pel que fa a les compres de la UE a la resta de països de fora, s'incrementen un 16,6% respecte del mes de març de l'any 2010. Així, el dèficit comercial dels vint-i-set països que formen la Unió Europea augmenta un 9,8% interanual.

La taxa d'atur en el conjunt de la Unió Europea se situa en el 9,4%, una dècima menys que durant el mes anterior. Espanya, amb una taxa del 20,7%, continua sent el país amb un percentatge d'atur més elevat, mentre que Luxemburg és l'estat amb la taxa menor de desocupació.

El Regne Unit

El producte interior brut del Regne Unit creix al primer trimestre de l'any 2011 un 0,5% respecte al trimestre anterior. Si es

compara amb els tres primers mesos de l'any passat, l'economia puja un 1,8% i acumula quatre mesos consecutius amb taxes de variacions interanuals positives, cosa que marca una clara tendència de recuperació econòmica.

La producció industrial anglesa al mes de març presenta una variació interanual del -0,9%, signe negatiu que no es produïa des del gener de l'any 2010. Tot i això, els béns intermedis i els béns de capital assoleixen taxes interanuals positives de l'1,1% i de l'1,8%, respectivament. El comerç al detall creix un 0,2% interanual al mes de març i manté la seva evolució de creixement. Quant a la producció de la construcció, al mes de març augmenta un 15,8% respecte del mes de febrer i arriba fins al 0,1% interanual.

Al mes de març, el dèficit comercial del Regne Unit disminueix un -2,8% respecte al mateix període de l'any 2010. L'explicació rau en el fet que les exportacions incrementen un 18%, mentre que les importacions pugen un 14,2%.

La inflació al mes d'abril creix un punt percentual respecte al mes anterior, i arriba a una mitjana del 3,6% (quatre dècimes més que en el conjunt de la Unió Europea). Respecte al mateix mes de l'any 2010, la inflació augmenta un 4,5%, cosa que deixa el Regne Unit com el tercer país europeu amb un major increment interanual de la inflació.

La taxa d'atur al mes de febrer és del 7,6%, quatre dècimes menys que en el mateix mes de l'any anterior i 1,9 punts percentuals inferior que en el conjunt dels vint-i-set països de la UE.

D'acord amb el Fons Monetari Internacional, les previsions de creixement real del PIB al Regne Unit per a l'any 2011 és de l'1,5% i d'una inflació superior al 4%.

Zona euro

La zona euro augmenta la taxa de creixement del PIB fins al 2,5% interanual en el primer trimestre de 2011. Els països de la unió monetària amb millors resultats en termes de creixement són Lituània (6,8%), Suècia (6,5%) i Finlàndia (5,8%).

La producció industrial al març augmenta un 5,0% en taxa interanual, el menor creixement experimentat durant els tres primers mesos de 2011. A l'abril, Irlanda sembla recuperar posicions i torna a assolir una taxa de creixement de la producció industrial positiva propera al 7,0%, impulsada, en part, per l'augment dels béns no durables (17,1%).

La inflació a la zona euro arriba al mes d'abril al 2,8%.

El nombre d'aturats a la zona euro se situa en 15,5 milions de persones el mes d'abril de 2011, 330.000 més que un any enrere. La taxa d'atur roman per tercer mes consecutiu per sota del 10%. Als extrems hi ha Holanda i Àustria, que són els dos països de la zona euro amb la taxa d'atur més baixa (4,2%), i Espanya, amb una taxa d'atur significativament superior a la dels dos països anteriors (20,4%).

Les previsions de creixement per a l'any 2011 són d'un 1,6% i un 1,8% el 2012, d'acord amb les projeccions del Fons Monetari Internacional.

Alemanya

Alemanya presenta durant el primer trimestre de 2011 una pujada del 4,8% en l'índex de volum del PIB, després d'un creixement del 3,8% en el quart trimestre de 2010. Segons avança l'Oficina Federal d'Estadística (Destatis), aquest creixement es deu principalment a la formació bruta de capital en construcció (6,2%) i també en maquinària i equipament (4,2%). Cal remarcar que el dinamisme mostrat per les exportacions i les importacions continua.

D'una banda, el consum privat revifa al primer trimestre de 2011 (1,9%), juntament amb la formació bruta de capital fix, que creix amb força a una taxa del 12,5%. De l'altra, durant el primer trimestre les exportacions augmenten més que les importacions, un 12,8% i un 10,5%, respectivament.

En el quart mes de l'any, l'índex de producció industrial presenta una variació interanual del 9,9%, xifra sensiblement inferior a la dels sis mesos precedents. Els béns de capital són els que presenten una major crescuda, amb un 4,2% respecte del mes d'abril de l'any passat.

La taxa d'atur d'Alemanya baixa fins al 6,1% al mes d'abril.

Pel que fa al mercat laboral, continua generant ocupació i arriba al mes d'abril a 40,7 milions de persones ocupades, 521.000 persones més en comparació del mateix mes de l'any passat (1,3%). La taxa d'atur roman al mes de d'abril en el 6,1%.

D'acord amb les previsions de l'FMI, el creixement de l'economia alemanya per a l'any 2011 serà d'un 2,5%, i per el 2012, d'un 2,1%.

França

L'economia francesa creix el primer trimestre de l'any 2011 un 1% respecte a l'anterior trimestre, i acumula vuit trimestres consecutius amb creixements intertrimestrals. Si es compara amb el primer trimestre de l'any anterior, l'augment és del 2,2%, tres dècimes menys que en el conjunt de la UE.

En termes interanuals, al mes d'abril la producció industrial creix un 2,9%, la construcció incrementa un 3,8% i el comerç al detall puja un 5,2%.

Respecte al comerç exterior, el dèficit comercial al mes de març s'incrementa un 32% respecte al mateix període de l'any 2010. Les exportacions incrementen un 14,4% interanual, mentre que les importacions augmenten un 16,7%.

Pel que fa al mercat laboral francès, la taxa d'atur que presenta al mes d'abril és del 9,4%, una dècima menys que el mes de març d'enguany. La inflació es manté amb un nivell de creixements interanuals més baixos que en el conjunt de la UE, i al mes d'abril el creixement és del 2,2%.

Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola

Taxes de variació interanuals

	2011	2012
Consum final nacional privat ¹	0,9	1,4
Consum final de l'AP	-1,3	-0,8
Formació bruta del capital fix	-1,3	2,7
Demanda nacional	0,0	1,3
Exportació de béns i serveis	8,3	7,9
Importació de béns i serveis	3,0	4,1
PIB a preus de mercat	2,6	3,8
Ocupació ²	0,2	1,4
Taxa d'atur	19,8	18,5

AP. Administració Pública

¹ Inclou les ISFLSL

² Llocs de feina equivalents a temps complet

Font: Escenari macroeconòmic 2011-2014. Ministeri d'Economia i Hisenda

L'economia espanyola inicia l'any 2011 amb un creixement del PIB del 0,8% en el primer trimestre, la qual cosa suposa quatre trimestres consecutius amb una variació interanual positiva del PIB. La variació respecte del darrer trimestre de 2010 també és superior a zero, concretament un 0,3%.

El **consum** final manté l'estancament i en el primer trimestre augmenta un 0,8% interanual, pràcticament el mateix que els dos trimestres anteriors. D'una banda, el consum privat de les llars es modera fins al 0,7% interanual i, de l'altra, el de les administracions públiques s'incrementa també lleugerament, l'1,1%, fet que implica un canvi en l'evolució precedent, atès que en els darrers trimestres retrocedia per mor de les mesures de reducció del dèficit. Pel que fa a la **inversió**, es redueix un trimestre més a principi de 2011, i cau un -5,8% respecte del primer trimestre de l'any anterior, cosa que representa un alentiment en el ritme de caiguda (el primer trimestre de 2010 queia un -10,5% en termes interanuals). Com en els períodes anteriors, la reducció més gran s'observa en la inversió en construcció (-10,2%), mentre que els béns d'equipament es mantenen (0,3%).

Les previsions del Ministeri d'Economia i Hisenda per a l'any 2011 i els següents indiquen que el consum privat continuarà estancat, i la inversió no es recuperarà enguany, però sí que ho farà a partir de 2012.

La **matriculació de vehicles** manté la manca de dinamisme durant la primera meitat de l'any i mostra mes rere mes taxes de decreixement interanual per sota del -20% (al mes de maig, un -21,3% respecte del mateix mes de 2010) i no sembla que s'hagi de recuperar en els pròxims mesos, atesa la debilitat del consum.

La contribució de la **demanda nacional** al creixement del PIB és negativa un cop més (torna a ser d'un -0,6% en el primer trimestre, igual que en el darrer trimestre de 2010), atesa l'atonía del consum privat i la reducció de la inversió, mentre que la **demanda exterior** hi contribueix positivament (les exportacions creixen més que les importacions).

Quant al **comerç exterior**, el primer trimestre de l'any les exportacions acceleren el seu ritme de creixement, que se situa

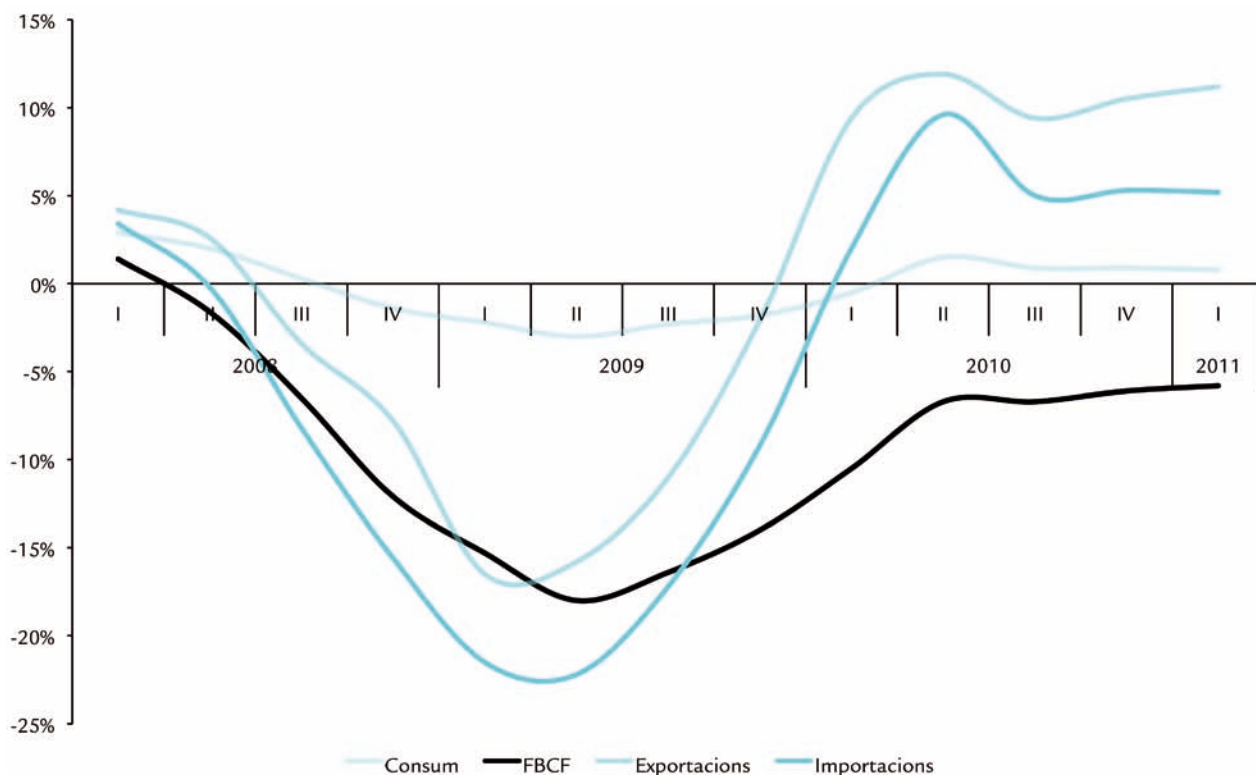
Taula 5. Evolució de l'economia espanyola

Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari. Taxes de variació interanual (en %)
Volum encadenat referència 2000

	2009				2010				2011
Trimestre	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
Agrari i pesquer	0,4	0,7	1,6	1,5	-1,2	-2,1	-2,2	0,3	0,3
Indústria i energia	-11,5	-14,3	-13,5	-10,2	-1,6	2,2	2,3	2,4	3,9
Construcció	-6,1	-6,3	-7,1	-5,4	-6,4	-6,5	-6,6	-5,8	-5,4
Serveis	-0,8	-1,6	-0,9	-0,9	-0,6	0,4	0,8	1,1	1,2
PIB a preus de mercat	-3,5	-4,4	-3,9	-3,0	-1,4	0,0	0,2	0,6	0,8

Font: INE

Gràfic 5. Components de la demanda (variació interanual)

Font: INE

en l'11,2% interanual, dinamisme que s'explica per les exportacions de béns, mentre que les de serveis es frenen (1,6%, quan en el quart trimestre de 2010 creixien un 7,2% interanual). Pel que fa a les importacions, el primer trimestre augmenten un 5,2% respecte del mateix període de l'any anterior, gairebé el mateix creixement del trimestre anterior, i cal remarcar que l'evolució positiva es deu a la importació de béns, perquè la de serveis es redueix un -0,9% en termes interanuals en el primer trimestre.

Per **sectors econòmics**, llevat de la construcció, la resta de sectors presenten taxes positives de creixement del VAB en el primer trimestre. La indústria i l'energia creixen un 3,9% respecte del primer trimestre de l'any anterior, fet que implica

que siguin el sector més dinàmic a l'inici de 2011. Els serveis s'incrementen un 1,2% i, en contraposició, la construcció es redueix un -5,4% interanual.

El **mercant laboral** espanyol continua estancat i al maig registra una taxa d'atur del 19,2% (més elevada que la del mateix mes de 2010), a causa que els afiliats a la Seguretat Social no deixen de minvar i el nombre d'aturats registrats creix. Al mes de maig, la reducció interanual del nombre de treballadors és del -1,0%, mentre que el nombre d'aturats augmenta un 3,0% respecte del mateix període de 2010. L'evolució positiva del sector dels serveis, principal proveïdor de llocs de feina, podria dur una millora relativa del mercat laboral en els pròxims mesos.

II. ILLES BALEARS

Taula 6. Evolució de l'economia balear

Taxes de variació del VAB a preus constants (en %)

	Anual			Trimestral				
	2008	2009	2010	2010 (p)				2011 (a)
			(p)	I	II	III	IV	I
Balears	1,2	-2,7	-0,9	-2,4	-1,2	-0,1	0,2	0,2
Agropesquer	0,8	-0,4	-0,4					
Indústria	0,5	-3,5	-2,8	-4,0	-3,1	-2,2	-2,0	-1,8
Construcció	-1,4	-8,6	-6,3	-8,3	-6,8	-5,2	-4,8	-4,1
Serveis	1,6	-2,0	-0,1	-1,6	-0,5	0,7	1,0	0,8

p: provisional; a: avanç

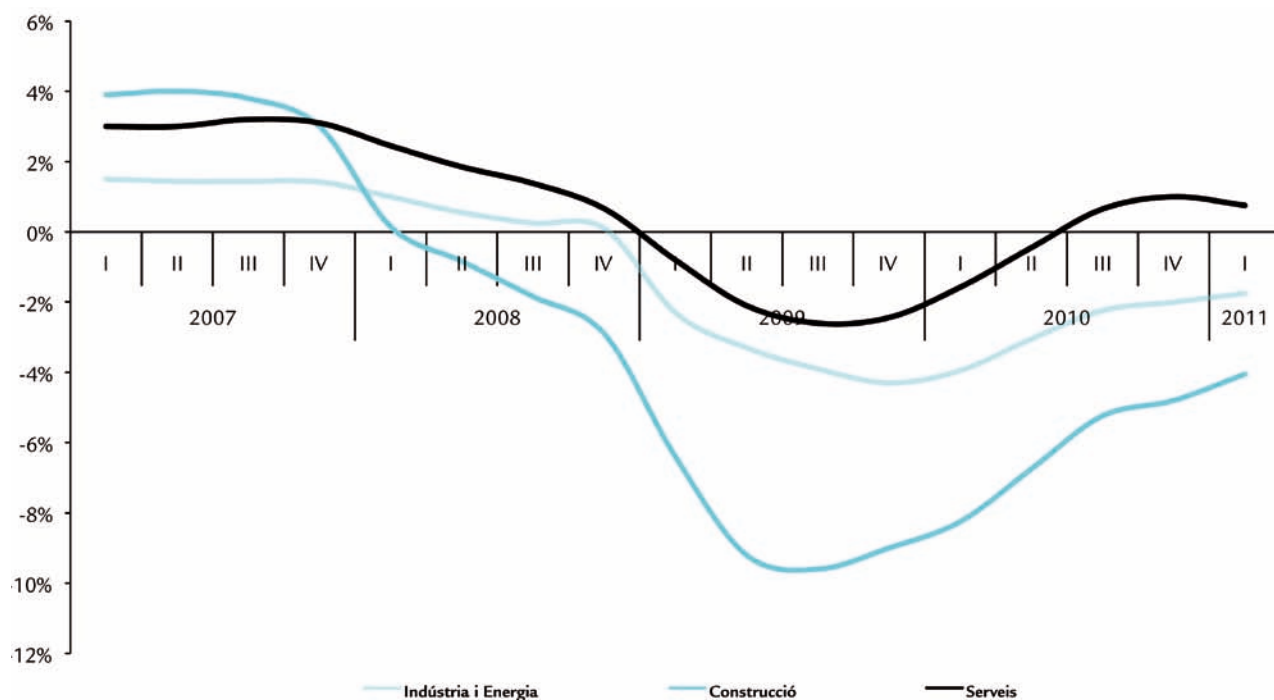
Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació

L'economia balear enllaça dos trimestres amb un creixement de dues dècimes i enceta l'any 2011 amb taxes positives. El còmput provisional per a 2010 s'ha revisat dues dècimes i queda en un -0,9% respecte de l'any anterior. Després de dos anys registrant variacions inferiors a zero, s'espera que el 2011 s'acceleri el creixement, si bé serà moderat.

El sector que primer ha mostrat la recuperació és el dels **serveis**. A mitjan 2010 tornava a marcar creixements positius, els quals s'han anat accentuant de llavors ençà. El principi de la temporada turística mostra uns resultats força positius, amb increments a totes les illes de viatgers i pernoctacions corresponents al mes d'abril. Quant al transport de passatgers, també es dinamitza el nombre dels que han arribat per via aèria i per via marítima. Les perspectives amb vista a la

temporada alta conviden a continuar amb l'optimisme, ja que la reserva d'espai que duen a terme les companyies aèries en els aeroports de les Illes representa un increment respecte de les peticions de l'any passat. Destaca l'aeroport d'Eivissa, on les reserves de *slots* són un 4,1% superiors a les de l'estiu de 2010. La **construcció** manté caigudes interanuals de més de quatre punts percentuals i els principals indicadors del sector tornen a tendències decreixents. L'activitat immobiliària ha perdut el dinamisme de la segona meitat de 2010 i el 2011 pateix els resultats de la reducció en la rebaixa fiscal per a rendes superiors a 24.000 euros. El sector secundari redueix lentament el ritme de caiguda. La reducció de l'índex de producció industrial i el descens en l'afiliació a la Seguretat Social es reflecteixen en la caiguda de les exportacions dels principals béns produïts a les Illes.

Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors

Font: Direcció General d'Economia i Estadístiques

Les illes Pitiüses incrementen el seu dinamisme respecte de la resta d'illes i en el primer trimestre de 2011 creixen gairebé dos punts percentuals. Eivissa i Formentera presenten les majors variacions en els indicadors turístics i són la regió on es comença a generar ocupació neta, gràcies a l'increment

interanual de l'afiliació a la Seguretat Social. Menorca estanca el creixement respecte de principi de l'any passat. D'altra banda, Mallorca manté el ritme de recuperació i augmenta la seva producció en una dècima.

Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, ramaderia i pesca

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

2005	2006	2007	2008	2009	2010 (p)
2,1	3,5	2,0	0,8	-0,4	-0,4

p: provisional

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació

Agricultura

El sector agropesquer tanca l'any amb una taxa de creixement lleugerament negativa (-0,4%), i s'estanca en el primer trimestre de 2011.

L'afiliació a la Seguretat Social a l'agricultura se situa en 5.944 afiliats al març, un -3% menys que el 2010. Per illes, Menorca i Formentera continuen presentant taxes positives, mentre que a Mallorca l'afiliació baixa i més encara a Eivissa, que presenta una taxa negativa d'un -7%.

Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social a l'agricultura

	Darrera dada		Variació interanual (%)
Illes Balears	març	5.944	-3,1
Mallorca	març	4.850	-3,3
Menorca	març	642	0,9
Eivissa	març	433	-7,3
Formentera	març	19	18,8

Font: TGSS i elaboració pròpia

Rússia anuncia que aixecarà la suspensió de les exportacions de cereals, en vigor des del 15 d'agost de 2010, a partir de l'1 de juliol, davant les expectatives d'una millora substancial de la seva collita per a enguany. Segons el Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural i Marí, les dades registrades fins al març mostren un descens de la producció de cereals del -6% respecte a la campanya passada. Les produccions de sègol (-11%), d'ordi (-7%) i de civada (-3%) cauen, mentre que les de blat

de moro i d'arròs tenen previsions d'augment amb un increment de la superfície cultivada.

Pel que fa a les Illes Balears, si bé en principi l'anyada es preveia similar a la de l'any anterior, les baixes temperatures i sobretot les pluges dels darrers dies afectaran negativament molts de cultius insulars, entre els quals els dels cereals, les hortalisses i els arbres fruiters.

Taula 9. Indicadors de l'agricultura

		Darrera dada		Variació (%)			
Mercat central de Mallorca		Tones	PMP	Tones		PMP	
Fruita	gener-abril	183	1,13	↗	1,8	↗	10,78
Hortalisses	gener-abril	732	1,08	↗	9,3	↘	-14,3
Patates	gener-abril	-	0,54		-	↗	12,5
Total	gener-abril	916	1,02	↗	7,7	→	-1,92
Mercaderies agràries exportades		Tones	Milers d'€	Tones		Milers d'€	
Patates	1r trimestre	95	75	↘	-91,4	↘	-90,2
Regne Unit	1r trimestre	52	47	↘	-82,5	↘	-72,0
Dinamarca	1r trimestre	29	21	↘	-95,5	↘	-95,6
Goma de garrovi	1r trimestre	310	2.004	↘	-7,0	↘	-12,8
Alemanya	1r trimestre	46	310	↘	-27,0	↘	-27,0
Dinamarca	1r trimestre	96	680	↗	14,3	↗	12,0
Vins i licors	1r trimestre	206	1.189	↗	19,9	↗	45,8
Alemanya	1r trimestre	79	547	↘	-11,1	↗	38,9

PMP: preu mitjà ponderat

Font: Mercapalma, Ibestat

En el mercat central de Mallorca, les dades acumulades fins a l'abril d'enguany mostren uns indicadors de volum de negoci (no s'hi inclouen els majoristes) positius amb un major augment de producció d'hortalissa (9%) que de fruita (2%). Quant als preus, tant les fruites com les patates s'encareixen, mentre que el preu mitjà de les hortalisses baixa en termes interanuals (-14%).

Les previsions per a la campanya de l'ametla balear són positives, amb una producció d'un 21% més que la temporada passada, segons dades de la Mesa Nacional de Fruits Secs, integrada per les organitzacions agràries ASAJA, COAG i UPA, la Confederació de Cooperatives Agroalimentàries i l'Associació Espanyola d'Organitzacions de Productors de Fruits Secs i Garrofes. La mateixa tendència segueix la producció d'aquest cultiu per a la resta de comunitats autònomes, encara que les inclemències meteorològiques hi poden incidir. D'altra banda, els viticultors illencs han agraït la pluja i per això es preveu una bona temporada del raïm, tot i que depèn també dels temps que faci per l'agost. Destaca la recuperació de varietats autòctones, com ara la gorgollassa o gargollassa i el giró ros o blanc.

Malgrat que les Illes Balears no són grans productores d'hortalisses per a l'exportació, la imputació errònia d'infecció per *E. coli* que a final del passat mes de maig les autoritats alemanyes feren als cogombres espanyols ha afectat també la demanda de patates per a l'exportació. A més, cal considerar els danys col·laterals a la imatge de les Illes com a destinació turística i a altres sectors implicats.

Si bé la producció de la patata per a l'exportació ha començat millor que la campanya de 2010, les dades acumulades per al primer trimestre d'any presenten una variació interanual d'un -91% menys de tones exportades i d'un -90% en valor monetari. L'exportació feta als principals països demandants, el Regne Unit i Dinamarca, continua baixant.

També les exportacions de goma de garrofi en aquest període baixen tant en volum (-7%) com en valor econòmic (-13%). Només Dinamarca presenta una demanda creixent.

En general, les exportacions de vins i licors són les més afavorides durant aquest primer trimestre. Malgrat que Alemanya, com a principal país receptor, ha minvat la demanda en un -11% interanual, la variació és positiva en valor (39%).

La crisi del cogombre perjudica les vendes de fruites i hortalisses espanyoles.

Taula 10. Indicadors de la producció agrària ecològica

Superfície(hes) inscrita en el CBPAE-2010	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Total
Agricultura Ecològica	17.620,90	3.267,60	398,80	1,40	21.288,70
En Reconversió	1.663,60	785,70	32,80	0,00	2.482,10
Primer Any en Pràctiques	3.073,90	1.173,00	10,70	0,00	4.257,70
Total	22.358,40	5.226,30	442,30	1,40	28.028,40

Font: Consell Balear de la Producció Agrària Ecològica-CBPAE

Producció agrària ecològica

El nombre d'operadors (productors i elaboradors) inscrits en el Consell Balear de la Producció Agrària Ecològica (CBPAE) és de 660, un 6% més que l'any anterior. S'han assolit 28.028,4 hectàrees (ha) de superfície agrícola inscrita en el CBPAE, de les quals un 76% tenen la qualificació "agricultura ecològica", un 9% estan "en reconversió" i el 15% restant està en situació de "primer any en pràctiques". Respecte de la superfície agrària útil (SAU), que és de 201.435 ha a les Illes Balears, la superfície agrària ecològica en representa un 13,9%. Desglossat per illes, la superfície d'agricultura representa a Mallorca i Menorca un 11,1% i un 2,6%, respectivament, mentre que a Eivissa i Formentera tan sols representa un 0,2%.

Pel que fa al tipus de cultiu, els de major representació el 2010 en el sector de l'agricultura ecològica són pastures i farratge (53,3%), boscos i recol·lecció silvestre (14,1%), cereals i lleguminoses (16%) i fruits secs (11,7%). Els cultius d'hortalisses i fruiters, amb un 0,3% i un 0,5% respectivament, continuen sent minoritaris, tot i l'augment de la demanda.

Quant a la ramaderia, les explotacions ramaderes inscrites en el CBPAE el 2010, amb un total de 376, disminueixen un -15% respecte de l'any anterior. Els caps de ramat sumen un total de 32.380 inscrits el 2010 i presenten una disminució interanual d'un -2%. Hi ha un clar predomini del ramat ovi, tant pel que fa a les explotacions dedicades a aquest tipus de ramat com pel nombre de caps. El segon tipus de ramat més nombros és l'avicultura, seguida del vacum i del porcí. Per illes, la distribució de la ramaderia mostra, en general, una major significació a l'illa de Mallorca, a excepció de les explotacions i caps de vacum, que són més nombroses a Menorca. Destaca la baixa presència d'explotacions ramaderes a Eivissa.

Ramaderia

L'Organització Mundial de la Sanitat Animal (OIE) anuncia que s'ha eradicat la pesta bovina al món, fet que representa que oficialment els 198 estats i territoris amb animals susceptibles de contreure la malaltia estan lliures de pesta bovina.

El Govern de les Illes Balears ha aprovat la convocatòria d'ajuts de mínimis per al 2011 destinats a les explotacions de les Illes Balears que fomentin la cria del bestiar boví lleter.

Taula 11. Indicadors de la ramaderia

Carn sacrificada als escorxadors (Tones)	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Boví	1r trimestre	735	↗	6,5
Oví/Caprí	1r trimestre	458	↘	-28,8
Porcí	1r trimestre	950	↘	-13,9
Equí	1r trimestre	4	→	0,0

Font: Conselleria de Salut i Consum. Direcció General de Salut Pública i Participació

En els escorxadors de les Illes Balears la carn més demandada és la de porc en el primer trimestre d'any. No obstant això, en termes de variació interanual, el bestiar boví presenta el resultat més positiu, amb un 6% més de carn sacrificada respecte al primer trimestre de l'any anterior.

Pesca

L'afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer presenta taxes negatives, si bé no experimenta gaires canvis respecte al mateix període de l'any 2010. Destaca Formentera, amb una variació interanual positiva que repunta respecte a les altres illes.

Taula 12 . Afiliació a la Seguretat Social al sector pesquer

	Darrera dada		Variació interanual(%)
Illes Balears	març	708	-2,2
Mallorca	març	487	-2,0
Menorca	març	112	-7,4
Eivissa	març	75	-3,8
Formentera	març	34	21,4

Font: TGSS i elaboració pròpia

La producció pesquera declarada a les Illes Balears en el primer trimestre de 2011 és de 771.077 kg, amb un valor en primera venda de 5,37 milions d'euros. En comparació del mateix trimestre de l'any 2010 (740.489 kg i 4,04 milions d'euros), les dades representen un increment del 4,13% en pes i del 32,88%

en valor econòmic. El preu mitjà de la producció total del peix s'incrementa un 27,65% (de 5,46 €/kg a 6,97 €/kg). Aquest és el segon increment trimestral consecutiu i el més gran des de 2004. Per tant, es recupera el nivell de preus existent en el primer trimestre de 2008, que aleshores era de 6,58 €/kg.

Taula 13. Indicadors de producció pesquera. 1r trimestre 2011

Captures			Variació interanual (%)			
	Pes (Kg)	Milers d'€		Pes(Kg)		Milers d'€
Sardina	67.256		↘	-19,5		
Gerret	64.852	349.211	↘	-8,7		
Pops	42.983		↗	48,7		
Gamba vermella	41.251	862.009	↘	-11,1	→	0,6
Sorell	39.933		↗	12,0		
Morralla	39.457		↗	21,5		
Rajada	36.892		↗	36,4		
Alatxa	34.878					
Lluç	33.597	183.855	↗	10,9	↗	44,4
Moll vermell	32.024	175.552	↗	5,0	↗	11,3
Calamar		429.222			↗	50,2
Gall de Sant Pere		342.768			↗	89,0
Sípia		338.346			↗	68,6
Jonquillo		295.622			↘	-6,0
Cap-roig		241.452			↗	68,4
Escamarlà		179.325			→	-1,9

Font: DG Pesca

Si es comparen el primer trimestre de 2011 i el de 2010, no es troben gaires diferències quant a les espècies més capturades i les de més valor. Pel que fa a les captures, s'observa una estabilitat total amb un ordre d'importància de les espècies gairebé idèntic. Hi ha diferències només en espècies pelàgiques de talla petita i vida curta (per exemple, l'alatxa substitueix el calamar). Això indica una situació estable tant

dels caladors com de les estratègies pesqueres de la flota. Pel que fa als valors, el que més destaca són els increments en valor brut d'algunes espècies. Així, el valor en primera venda de gerret, calamar, gall de Sant Pere o cap-roig pràcticament es dobla, cosa que tan sols es pot atribuir a un augment de la demanda, perquè no hi ha increments comparables de les captures.

2 Indústria i energia

Taula 14. Creixement del VAB de la Indústria i energia

Taxes de variació interanual del VAB a preus constants (en %)

Anual				Trimestral				
2008	2009	2010	2011	2010 (p)				2011 (a)
		(p)	(a)	I	II	III	IV	I
0,5	-3,5	-2,8	-1,8	-4,0	-3,1	-2,2	-2,0	-1,8

a: avanç; p: provisional

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació

El sector de la indústria i l'energia de les Illes Balears presenta una taxa de variació interanual del VAB a preus constants del -1,8% per al primer trimestre de 2011 i s'alenteixen les caigudes dels trimestres precedents. L'indicador del clima industrial (ICI) per a les Illes Balears és negatiu per setè mes consecutiu al mes de maig (-15,4%).

A l'abril, els ocupats totals de la indústria i l'energia sumen 26.961 persones, la qual cosa significa una caiguda interanual en el sector del -4,4%. Els assalariats presenten la caiguda més important, que arriba gairebé a cinc punts percentuals (-4,9%), en canvi, la dels autònoms és del -2,1%. Si es considera l'afiliació a la Seguretat Social per illes, a Mallorca decreix al març un -5,0%, seguida de Menorca (-1,9%) i Eivissa (-0,8%). Formentera presenta una evolució contrària a la resta i és l'única illa on augmenta el nombre d'assalariats (8,1%). En aquesta illa pitiüsa el nombre d'autònoms es manté en 21 persones, la mateixa xifra del març de l'any 2010.

El creixement de la indústria a principi de 2011 continua amb taxes negatives.

Energia

El total d'energia elèctrica demandada per les Illes Balears al mes de maig se situa gairebé en 455 GWh i presenta un increment al voltant del punt percentual (1,3%). A Menorca es produeix una contracció interanual es produeix del -0,5% i a la resta d'illes es donen variacions positives: al capdavant hi ha les Pitiüses (4,0%) seguides de Mallorca (1,0%).

A causa de l'aparició dels múltiples proveïdors d'energia elèctrica després de la liberalització del mercat de subministrament, les dades de facturació d'energia elèctrica no estan centralitza-

des. Aquesta informació no estarà disponible fins que es recullin les dades de cada una de les comercialitzadores.

Els ocupats a les Illes Balears al mes de març en el sector de l'energia elèctrica, el gas i l'aigua arriben a 5.143 persones, la qual cosa suposa un decreixement interanual del -3,5%. Quant a la desagregació per illes, totes experimenten un descens, i la caiguda més elevada es produeix a Menorca (-5,2%), seguida de la de Mallorca (-3,5%) i la de les Pitiüses (-1,3%).

El passat 28 de març Red Eléctrica de España començà la instal·lació del tercer i últim dels tres cables submarins. Una vegada acabada la instal·lació, es preveu dur a terme durant els mesos d'estiu un període de proves amb l'objectiu que la interconnexió pugui entrar en funcionament en el darrer trimestre de 2011.

Indústria

Per a les Illes Balears, la variació interanual de l'índex de producció industrial (IPI) del mes d'abril es troba, per segon mes consecutiu, al voltant del -12%. Els béns d'equipament són els que presenten una major caiguda (-37,4%) mentre que els béns de consum durables es recuperen (13,9%).

L'IPI balear es situa per segon mes consecutiu en xifres negatives.

La variació interanual del mes de març dels ocupats a les Illes Balears en les indústries extractives és del -6,1%. Pel que fa a les indústries manufactureres, la variació interanual és del -4,4%. Cal destacar que les Pitiüses presenten un lleuger decreixement (-0,4%), que resta lluny del de Menorca (-1,5%) i sobretot del de Mallorca (-5,4%).

Taula 15. Indicadors de la indústria i l'energia

Balears		Darrera dada	Cicle-tendència T_{t-k}¹ (%)	
Energia elèctrica demandada (Gwh)	maig	454.764	↘	-2,2
Índex de producció industrial	abril	60,5	↘	-3,2
Ocupats totals a indústria i energia ¹	abril	26.961	↘	-4,4
Assalariats	abril	21.524	↘	-4,9
Autònoms	abril	5.437	↘	-2,1
Ocupats segons activitats ¹	març	26.614	↘	-4,3
Indústries extractives	març	431	↘	-6,1
Indústries manufactureres	març	21.040	↘	-4,4
Energia elèctrica, gas i aigua	març	5.143	↘	-3,5
Mallorca				
Energia elèctrica demandada (Gwh)	maig	348.738	↘	-2,0
Ocupats segons activitats ¹	març	21.022	↘	-5,0
Indústries extractives	març	366	↘	-5,9
Indústries manufactureres	març	16.063	↘	-5,4
Energia elèctrica, gas i aigua	març	4.593	↘	-3,5
Menorca				
Energia elèctrica demandada (Gwh)	maig	40.849	↘	-2,9
Ocupats segons activitats ¹	març	3.683	→	-1,9
Indústries extractives	març	21	↘	-8,7
Indústries manufactureres	març	3.349	→	-1,5
Energia elèctrica, gas i aigua	març	313	↘	-5,2
Pitiüses				
Energia elèctrica demandada (Gwh)	maig	65.176	→	-1,0
Ocupats segons activitats ¹	març	1.891	→	-0,6
Indústries extractives	març	43	↘	-6,5
Indústries manufactureres	març	1.613	→	-0,4
Energia elèctrica, gas i aigua	març	235	→	-1,3

Font: TGSS, Gesa-Endesa, Direcció General d'Economia i Estadístiques, INE.

¹ variació interanual

Exportacions

Durant el primer trimestre de 2011, les operacions d'exportacions que s'han duit a terme a les Illes Balears arriben a un import de 144,3 milions d'euros, xifra que representa un decreixement del -37,9% respecte de les operacions que es dueren a terme el primer trimestre de 2010.

Les exportacions es redueixen un -37,9%.

El sector del calçat continua sent el capítol aranzelari que més ven a l'exterior, amb gairebé 50 milions d'euros i amb una variació en el volum d'exportacions que augmenta un 15,1%. Destaquen les exportacions de calçat al Regne Unit i Bèlgica, que han incrementat un 61% i un 58,9%, respectivament, i, des del caire negatiu, les vendes a França, que minven un -8,2% respecte del mateix període de l'any anterior.

D'altra banda, el capítol de mobles és el que creix més, atès que es multiplica per 13. Aquest increment es deu principalment a la reactivació del mercat de Cap Verd, després de dos anys de reduccions importants. A més, Mèxic ha experimentat un increment substancial respecte de 2010, tot i que encara és lluny dels registres de 2008 i 2009.

El capítol de roba i complements és el segon epígraf que ha experimentat un increment més important (41,4%). Cal destacar la reobertura del mercat d'Alemanya després de dos anys sense cap exportació d'aquest producte. Quant a les exportacions d'olis essencials i perfumeria, Alemanya té un mercat consolidat a l'alça amb una variació interanual del 119,6%.

En el subsector de la joieria i bijuteria, fins al febrer de 2011 les exportacions de Turquia eren sols puntuals i de menor importància. En canvi, en els darrers dos mesos incrementa significativament el volum exportat cap a aquest país.

De la resta de capítols relacionats amb el cuïro, destaca l'augment de les exportacions de pell i cuïro a Tailàndia, que significa l'obertura d'un nou mercat des de març de 2010. Quant a les vendes de pell preparada, Bèlgica experimenta en aquest primer trimestre de 2011 un increment del 280%, el millor resultat dels darrers cinc anys. Tot i encetar nous destins, el sector de la pell experimenta una caiguda de gairebé la meitat del volum.

Finalment, les operacions de vendes exteriors d'aixetes representen un import de 1,8 milions d'euros, la qual cosa comporta una reducció del -21,9% respecte de les vendes registrades durant el mateix període de l'any anterior.

Taula 16. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears

De gener a març de 2011

Principals mercats exteriors ¹	Milers d'€	Variació interanual (%)
Calçat	49.905	15,1
Alemanya	8.728	18,1
Itàlia	8.563	17,5
França	7.574	-8,2
Regne Unit	3.796	61,0
Bèlgica	2.561	58,9
Pell i cuïro	7.753	-1,0
Marroc	1.203	-37,3
Xina	1.189	411,8
Tailàndia	1.006	6.659,4
Pell preparada	813	-49,7
Alemanya	140	-19,1
França	111	-61,8
Itàlia	86	81,2
Àustria	71	-16,3
Bèlgica	51	280,8
Roba i complements	789	41,4
Mèxic	182	122,4
Països Baixos	86	-4,8
Alemanya	81	—
Cuba	36	88,5
Joieria i bijuteria	2.327	17,7
França	393	83,3
Turquia	209	4.159,0
Estats Units	175	-27,7
Austràlia	87	-5,6
Alemanya	81	14,1
Mobles	2.986	1.166,8
Cap Verd	616	38.874,6
Mèxic	597	2.310,6
República Dominicana	153	302,6
Cuba	78	—
Aixetes	1.777	-21,9
Mèxic	207	67,0
República Dominicana	168	52,3
Rússia	115	—
Marroc	62	11,4
República de Corea	53	—
Olis essencials i perfumeria	5.187	35,7
Alemanya	893	119,6
Països Baixos	879	-39,4
Total exportacions²	144.276	-37,9

Font: IBESTAT i elaboració pròpia

¹El total de cada un dels sectors no suposa la suma dels països que s'esmenten en aquesta taula

²El "total exportacions" no suposa la suma dels sectors que s'esmenten en aquesta taula

3 Construcció

Taula 17. Creixement del VAB de la construcció

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

Anual			Trimestral				
2008	2009	2010	2010 (p)				2011(a)
		(p)	I	II	III	IV	I
-1,4	-8,6	-6,2	-8,3	-6,8	-5,2	-4,5	-4,1

p: provisional; a: avanç; e: estimació

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació

La construcció, tot i que continua amb la reducció de les taxes de variació negatives, és el sector que presenta més atonia de l'economia balear. Així, el VAB real de la construcció rebaixa quatre dècimes el registre del darrer trimestre de 2010 i assoleix un retrocés del -4,1% durant els tres primers mesos de l'any. Tot i això, aquesta caiguda s'afegeix als descensos dels tres anys anteriors i, al mateix temps, la taxa assolida és lluny encara de variacions positives.

L'ocupació en el sector de la construcció fa un gir en la tendència i torna a incrementar el ritme de les caigudes. Així, l'afiliació a la Seguretat Social el darrer dia del mes d'abril se situa lleugerament per sobre de 45.500 treballadors, cosa que representa un retrocés del -9,4% respecte a la mateixa xifra d'un any enrere. Tot plegat es deu a la reducció del nombre d'assalariats, que passa d'una taxa de variació negativa del -8,5% al mes març a una taxa del -11% a l'abril. A les Illes, al final del primer trimestre de 2011, les caigudes en el nombre d'afiliats de Menorca (-9,8%) i Mallorca (-9,2%) contrasten

La construcció encara cau significativament.

Taula 18. Indicadors de la construcció

Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Assalariats	abril	30.387	⬇	-11,0
Autònoms	abril	14.134	⬇	-5,8
Vendes aparents ciment (tones) ¹	maig	36.028	⬇	-23,4
Preu habitatge (€/m ²)	1r trim	2.040	⬇	-3,7
Mallorca				
Assalariats	març	23.650	⬇	-10,4
Autònoms	març	11.068	⬇	-6,7
Valor mig de l'habitatge (€/m ²)				
Palma	2n sem	2.176	⬇	-4,6
Manacor	2n sem	1.559	➡	0,6
Inca	2n sem	1.676	⬇	-2,9
Menorca				
Assalariats	març	2.640	⬇	-12,4
Autònoms	març	1.217	⬇	-3,6
Valor mig de l'habitatge (€/m ²)				
Maó	2n sem	1.909	⬇	-4,0
Ciutadella	2n sem	1.904	⬇	-2,8
Pitiüses				
Assalariats	març	4.957	↗	4,6
Autònoms	març	1.782	⬇	-3,4
Valor mig de l'habitatge (€/m ²)				
Eivissa - vila	2n sem	2.101	⬇	-3,0
Sant Antoni de Portmany	2n sem	1.851	⬇	-6,1

¹ Dades corresponents a 2010

Font: MTSS, Oficemen, Ministeri de Foment, Ministeri de l'Habitatge, i Sociedad de Tasación, i elaboració pròpia

significativament amb el dinamisme de les Pitiüses (2,4%), que acumulen un balanç de cinc mesos consecutius presentant taxes interanuals positives. Paral·lelament, segons l'Enquesta de població activa publicada per l'INE, s'incrementa el ritme en la pèrdua d'ocupats en el sector durant el primer trimestre de l'any, amb un retrocés del -21,7% respecte al mateix període de l'any passat, mentre que el nombre d'aturats romp la tendència a la baixa de 2010 i s'incrementa prop d'un 10% durant els tres primers mesos de l'any. No obstant això, l'Observatori del Treball de les Illes Balears comptabilitza encara un descens de l'atur registrat al mes de maig, amb una taxa de variació negativa del -6,8%, malgrat que ha anat perdent part de l'empenta en el transcurs de l'any 2011. Pel que fa a la contractació, tal com ha passat des de principi de 2011, també perd força en termes interanuals (-5,5%, maig).

Després de l'evolució favorable del mercat immobiliari de l'any passat, tots els indicadors tornen a taxes negatives en el transcurs de 2011. Així, l'enduriment de les condicions en la compra d'habitatges —després de la pujada de l'IVA i la desaparició de la deducció fiscal en la compra d'habitatge habitual per a rendes superiors a 24.000 euros— i les contínues pujades de l'euríbor (2,09%, abril) —tipus d'interès de referència per a la majoria d'hipoteques—, han propiciat un deteriorament generalitzat en el sector immobiliari. Segons les dades publicades per l'INE, la constitució d'hipoteques accelera la seva caiguda durant els primers mesos de l'any, fins a arribar a descensos de pràcticament el -31% al mes de març. Paral·lelament, l'import total hipotecat segueix la mateixa senda que el nombre d'hipoteques constituïdes (-33,7%). Tot plegat situa l'import mitjà del préstec hipotecari per habitatge per sobre de 116.000 euros, amb una tendència en termes interanuals lleugerament a la baixa (-4,1%, març).

D'acord amb les dades publicades per l'INE, durant el mes de març la compravenda d'habitatges romp la seva tendència positiva i cau un -1,3% respecte a la xifra de l'any passat, amb un nombre de transmissions lleugerament inferior a 750. Amb tot, l'evolució dels habitatges nous és positiva (13,7%), mentre que la taxa de variació interanual dels habitatges usats té signe contrari (-16,4%). Tanmateix, segons els promotors i els experts, aquestes xifres estan influïdes encara pels repunts de final de 2010, quan hi havia la deducció fiscal per la compra d'habitatge habitual, i cal tenir en compte que l'INE obté les dades de compravendes del registre de la propietat i, de vegades, les transaccions s'inscriuen amb dos o tres mesos de diferència respecte a la data real de l'operació.

El mercat immobiliari redueix la seva activitat.

Les dades publicades pel Ministeri de Foment estimen el preu de l'habitatge lliure a les Illes Balears en 2.039,50 €/m² en el primer trimestre de 2011. Tot i que representa un petit repunt de la caiguda en termes interanuals (-3,7%), la tendència-cicle comptabilitza una nova suavització en les taxes de variació negatives i se situa a cotes inferiors del -3%. L'habitatge d'antiguitat inferior a dos anys és el que experimenta el descens més important respecte al primer trimestre de l'any 2010 (-5,3%), mentre que l'habitatge d'antiguitat superior a dos anys retrocedeix per davall del -1,5%. En el mateix sentit, l'índex de preus de l'habitatge que publica l'INE recull una reducció de les taxes interanuals del preu de l'habitatge i en el darrer trimestre de 2010 ja se situa amb un descens de sols el -1,3%

Taula 19. Indicadors avançats de la construcció

Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T ^t _{tk} (%)	
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	març	36.907	↘	-24,1
Nombre de projectes	març	473	↘	-22,3
Nombre d'habitatges	març	158	→	-0,2
Licitació pública T1515 (milers d'€ constants)	març	2.860,6	↘	-33,3
Mallorca				
Pressuposts (milers d'€ constants)	març	29.154	↘	-22,8
Nombre de projectes	març	370	↘	-22,6
Nombre d'habitatges	març	144	↗	16,1
Menorca				
Pressuposts (milers d'€ constants)	març	2.425	↘	-30,3
Nombre de projectes	març	53	↘	-17,4
Nombre d'habitatges	març	3	↘	-22,1
Pitiüses				
Pressuposts (milers d'€ constants)	març	5.328	↘	-21,0
Nombre de projectes	març	50	↘	-24,8
Nombre d'habitatges	març	11	↘	-38,4

Font: COAIB, Ministeri d'Habitatge, Ministeri de Foment i DGE
Dades amb € constants base Gener 2005.

La licitació oficial encara se ressent de la contenció del dèficit públic. Segons les dades del Ministeri de Foment, el total de construcció pública en el primer trimestre de 2011 és de 82 milions d'euros, un -40% respecte al mateix període de 2009. Per tipus d'obra, la totalitat d'aquest descens s'atribueix a l'enginyeria civil (-60%), que representa la meitat de l'import total licitat, mentre que l'edificació repunta un 20% en aquest mateix període. Pel que fa l'administració que fa la despesa, la menor caiguda (-35,5%) correspon a la part dels ens territorials (Comunitat Autònoma, consells insulars i ajuntaments), el quals representen dues terceres parts de la licitació total a les Illes, mentre que la reducció de la part de l'Estat és de pràcticament la meitat. La licitació d'obres publicada per la SEOPAN segueix la mateixa senda i cau prop d'un -50% durant els primers quatre mesos de l'any, amb una despesa total de 128 milions d'euros.

El Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears visa al mes de març 473 projectes, dels quals poc menys de 300 corres-

ponen a obres residencials. Així, la taxa de variació interanual se situa per al total de projectes en un -35%, amb una tendència a ampliar la caiguda des de principi d'any. Pel que fa al nombre d'habitatges projectats, segueix la mateixa tendència que el nombre total d'expedients i recula en termes interanuals un -18,3% durant el tercer mes de l'any. Per illes, els grans descensos de Menorca (-93,3%) i les Pitiüses (-65,6%) contrasten significativament amb l'avanç positiu de Mallorca (24,1%).

Oficemen, l'agrupació de fabricants de ciment d'Espanya, publica a partir d'enguany les xifres de consum de ciment per comunitats autònomes amb un any de decalatge respecte a la data de referència. Aquest fet explica que en les anteriors publicacions d'aquest BUTLLETÍ no se'n comentàs l'evolució. Les vendes de ciment ofereixen una taxa interanual negativa del -16,1% en el període que comprèn del mes de gener al mes de maig de 2010, i ja acumulen un balanç de gairebé tres anys consecutius de caigudes.

4 Serveis

Taula 20. Creixement del VAB del sector serveis

Taxes de variació interanual del VAB a preus constants (en %)

Anual			Trimestral				
2008	2009	2010	2010 (p)				2011 (a)
	(p)	(a)	I	II	III	IV	I
1,6	-2,0	-0,1	-1,6	-0,5	0,7	1,0	0,8

p: provisional; a: avanç

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació

Els serveis mantenen el creixement entorn del punt percentual en el primer trimestre de 2011. El 2010 tancà amb una caiguda de sols una dècima, gràcies a la recuperació en el segon semestre, la qual s'estén també al llarg de 2011. Les bones perspectives amb vista a la propera temporada turística fan preveure que les taxes positives s'incrementaran en el segon i el tercer trimestres.

Els serveis mantenen el dinamisme també en el primer trimestre.

Al mes d'abril l'indicador d'activitat del sector dels serveis (IASS) registra un increment tant en la xifra de negocis com en el nivell d'ocupació. La facturació del sector augmenta un 6,0% respecte del mateix mes de 2010, la taxa més elevada del darrer mig any. L'activitat del comerç es reactiva un 3,3%, mentre que la resta d'activitats es revifèn més d'un 9%. Cal destacar la branca d'hoteleria, que, amb un 11,1% de pujada, romp amb quatre mesos de taxes negatives. Els serveis a empreses i la branca de transport i emmagatzematge pugen un 12,3% i un 9,1% interanuals, respectivament. L'única branca que retrocedeix en l'índex de la xifra de negoci és la d'informació i comunicacions, tot i que mostra una evolució molt fluctuant.

Quant a l'ocupació, l'índex general presenta una variació interanual d'un 1,5% al mes d'abril, la primera positiva des-

prés de sis mesos en negatiu. Aquest increment és gràcies a la pujada en l'hoteleria (5,8%), ja que la resta de branques cauen (especialment la d'informació i comunicació, amb un -5,2%). El comerç continua amb les caigudes de l'índex d'ocupació (-0,4%), malgrat que enllaça quatre mesos amb retrocessos inferiors al mig punt percentual. L'afiliació a la Seguretat Social del mes de març encara no mostra aquesta reactivació del mercat laboral dels serveis i queda en una caiguda d'un -1,3% respecte del març de l'any passat. Les illes Pitiüses, en canvi, mostren un increment en l'afiliació, un fet més que evidencia la recuperació d'aquest arxipèlag, tant a Eivissa (0,2%) com a Formentera (0,9%). Menorca és l'illa on el nombre d'ocupats cedeix més terreny, si bé a un ritme inferior al de mesos anteriors (-3,2% i -2,9% als mesos de gener i febrer, respectivament). Mallorca perd un -1,4% d'afiliació al març, però en canvi s'incrementa el nombre de centres de treball d'alta a la Seguretat Social (1,6% interanual al març).

Davant les perspectives que s'incrementi el nombre de turistes l'any 2011, les empreses de lloguer de vehicles augmenten les matriculacions. Així, en els cinc primers mesos de l'any, a la flota de turismes i tot terrenys per a llogar s'incorporen 8.397 nous vehicles, gairebé la mateixa xifra registrada durant tot el 2010. Sols al mes de maig l'increment és més d'un 40% superior al mateix mes de l'any passat.

Taula 21. Indicadors dels serveis

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Afiliats Seguretat Social	març	297.345	→	-1,3
Mallorca	març	250.288	→	-1,4
Menorca	març	17.755	↘	-2,0
Pitiüses	març	29.302	→	0,3
Índex xifra de negoci activitat dels serveis	abril	92,82	↗	6,0
Transport i emmagatzematge	abril	99,92	↗	9,1
Hosteleria	abril	84,68	↗	11,1
Informació i comunicacions	abril	95,63	↘	-9,1
Serveis a empreses	abril	110,45	↗	12,3
Matriculació d'automòbils de turisme per a lloguer (inclou tot terrenys) ¹	maig	2.799	↗	40,7

¹ Variació de la matriculació d'automòbils en tendència-cicle

Fonts: TGSS, IBESTAT, Anfac i elaboració pròpia

4.1. Comerç

A les Illes Balears, al mes de març, el sector del comerç presenta una variació interanual de la xifra de negocis del -7,3%, mentre que la de l'Estat espanyol és cinc punts percentuals superior (-2,1%). D'altra banda, l'ocupació del comerç augmenta un 1,6% respecte del mes de febrer, tot i que manté el nivell respecte de l'any passat (-0,1%).

Al tercer mes de l'any, el nombre d'afiliats a la Seguretat Social de l'activitat del comerç i la reparació disminueix un -1,2% respecte al mateix període de l'any 2010. L'activitat comercial registra un total de 66,1 milers d'afiliats, repartits en un 81,4% a Mallorca, un 7,6% a les Pitiüses i un 10,9% a Menorca. A la taula 22, es pot observar que és precisament en aquesta illa on l'ajustament de l'afiliació al comerç és més intens, amb una taxa de creixement interanual negativa del -3,6%, davant el -1,2% a Mallorca. En canvi, cal destacar que les Pitiüses presenten una variació positiva propera al punt percentual (0,9% interanual).

La xifra de negocis del comerç al detall es manté a l'abril.

Pel que fa a l'índex de vendes al detall, la xifra de negocis al mes d'abril es redueix a totes les comunitats autònomes, excepte a les Canàries, Castella i Lleó i Extremadura. Per contra, l'arxipèlag balear presenta una variació interanual gairebé nul·la (-0,1%), taxa que representa la reducció de la forta caiguda registrada al mes de març (-8,3%). Pel que fa a la tendència-cicle, que suavitza les variacions estacionals d'aquest índex, mostra una caiguda d'un -5,1%. Quant a l'anàlisi d'aquesta activitat pel que fa al mercat laboral, l'índex d'ocupació del comerç al detall calculat per l'INE presenta una variació de la tendència del -0,3% interanual.

Taula 22. Indicadors del comerç

	Darrera dada		Variació interanual ¹ (%)	
IASS-Comerç	març	81,07	↘	-7,3
Índex de vendes al detall - termes constants ²	abril	76,3	↘	-5,1
Índex d'ocupació del comerç al detall	abril	94,0	→	-0,3
Afiliats a la SS activitat comerç i reparació	març	66.087	→	-1,2
Mallorca	març	53.816	→	-1,2
Menorca	març	5.045	↘	-3,6
Pitiüses	març	7.226	→	0,9

¹ La variació de l'índex de vendes al detall i de l'índex d'ocupació és variació de cicle-tendència T_{t-k}^c

² Preus constants de 2005

Font: IBESTAT, INE, OTIB i elaboració pròpia

4.2. Turisme. Hoteleria

En el primer quadrimestre de 2011, les pernoctacions en establiments turístics arriben a 4,9 milions i assoleixen així una variació positiva (11%) respecte a les registrades l'any anterior.

or. Els increments s'observen en tots els tipus d'establiments, i l'augment absolut més intens es produeix en els apartaments turístics (11,7%). Cal destacar que els establiments de turisme rural mostren fins a l'abril gairebé la meitat més de pernoctacions que l'any passat. Aquests resultats són gràcies especial-

Taula 23. Establiments turístics a les Illes Balears

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Pernoctacions								
Establiment hotel·ler	abril	2.609.882	↗	23,7	gener-abril	4.898.624	↗	11,0
Apartament turístic	abril	217.598	↗	21,5	gener-abril	342.289	↗	11,7
Rural	abril	52.754	↗	68,4	gener-abril	94.663	↗	46,8
Viatgers allotjats								
Establiment hotel·ler	abril	489.678	↗	20,4	gener-abril	925.543	↗	7,9
Apartament turístic	abril	37.667	↗	8,9	gener-abril	53.676	↘	-5,8
Rural	abril	11.777	↗	64,7	gener-abril	22.898	↗	43,2
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotel·ler	abril	5,3	↗	2,7	gener-abril	5,3	↗	2,9
Apartament turístic	abril	5,8	↗	11,7	gener-abril	6,4	↗	18,6
Rural	abril	4,5	➡	2,2	gener-abril	4,1	↗	2,5

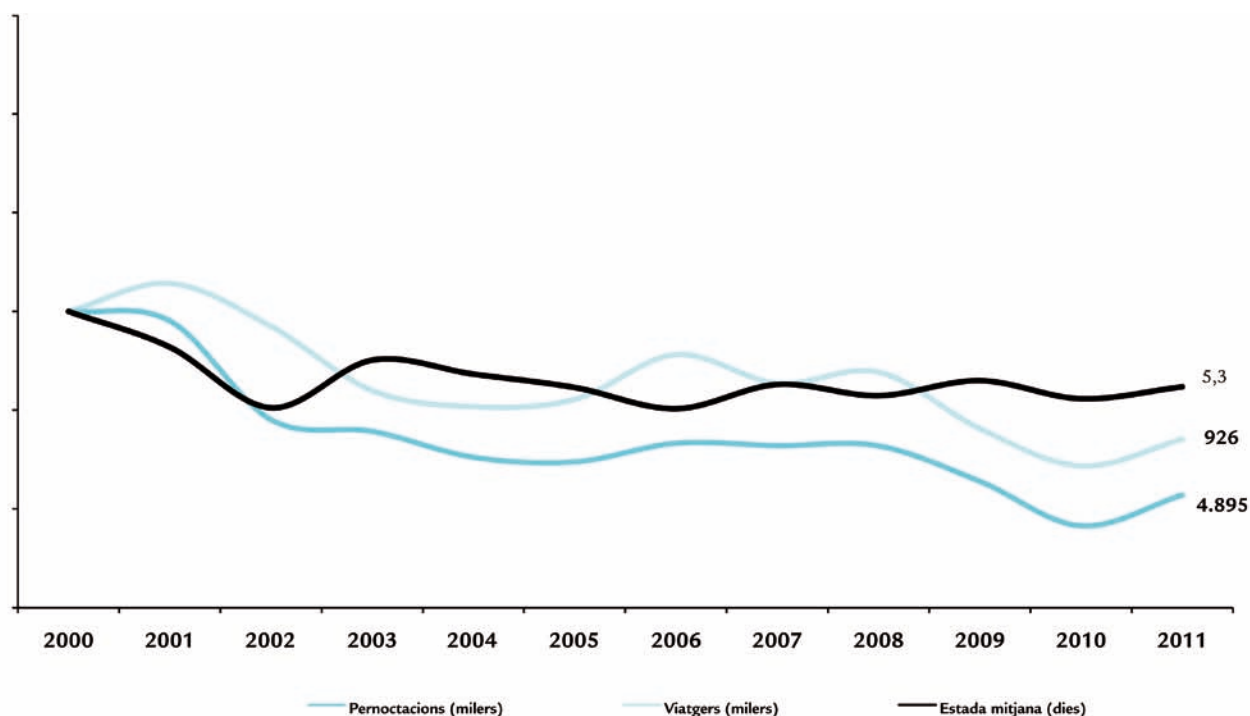
Font: INE

ment a la Setmana Santa, que té lloc enguany al mes d'abril, mentre que l'any passat va ser al març; al tancament de l'espai aeri europeu per l'explosió del volcà Islandès el 2010, i a les darreres crisis dels països nord-africans.

Les pernoctacions hoteleres fins a l'abril augmenten un 11% respecte de 2010.

El nombre de turistes estrangers a les Illes Balears en el primer quadrimestre segueix la dinàmica dels mesos anteriors i augmenta un 6,4%. Aquesta acceleració en el ritme de creixement es tradueix en més de quatre-cents vuitanta mil viatgers allotjats al mes d'abril als diferents establiments turístics de les Illes. L'estada mitjana en aquest període s'incrementa un 3,9% interanual, i arriba a 5,4 dies en els hotels i a 6,5 dies en els apartaments turístics.

Gràfic 7. Pernoctacions, viatgers i estada mitjana a hotels a les Illes Balears
Acumulat gener-abril (Índex 2000=100)

Font: INE i elaboració pròpia

En el gràfic 7 de l'evolució històrica de pernoctacions, viatgers i estada mitjana dels establiments hotelers, s'observa que, després dels mínims registrats el 2010, les pernoctacions i els viatgers en el primer quadrimestre mostren un comportament a l'alça i arriben a nivells similars als de 2009. D'altra banda, l'estada mitjana és lleugerament superior a la de l'any anterior i arriba a 5,3 dies.

S'incrementen els indicadors a tot l'arxipèlag balear.

Per illes, cal destacar que a Mallorca el nombre de pernoctacions s'incrementa al mes d'abril, i en la xifra acumulada arriba a 4,5 milions, la qual cosa representa una variació interanual positiva destacada (10,6%). El nombre de viatgers evoluciona de manera paral·lela i també s'incrementa respecte dels nivells de 2010 (un 6,4% més). Cal tenir en compte que la rendibilitat dels hotels a Palma ha augmentat considerablement a partir de la Setmana Santa i marca la major taxa de creixement entre les principals capitals de província al mes d'abril. A Menorca s'incrementen al mes d'abril tots els indicadors ex-

cepte l'estada mitjana. A l'illa més septentrional de l'arxipèlag augmenten tant les pernoctacions com el nombre de viatgers allotjats (12,5% i 17,0%, respectivament) i l'estada mitjana arriba a 5,1 dies (-3,9%) en el quart mes de l'any. L'arxipèlag pitiús presenta resultats positius pel que fa a les pernoctacions en els hotels durant el primer quadrimestre (28,6% d'increment interanual) i als viatgers (33,1%). En canvi, l'estada mitjana s'escurça lleugerament fins a 4,1 dies.

S'incrementen considerablement els preus hotelers a l'abril.

Segons les dades publicades per l'INE, la taxa de variació dels preus hotelers (IPH) a l'Estat se situa en el 0,1% al mes d'abril, xifra superior en un punt a la del mes anterior i en més de tres punts a l'obtinguda el mateix mes de l'any anterior. D'altra banda, a les Illes Balears també es produeixen variacions positives al març (1,4%) i a l'abril (2,9%), cosa que confirma un canvi de tendència a l'alça en comparació dels mateixos mesos de 2010.

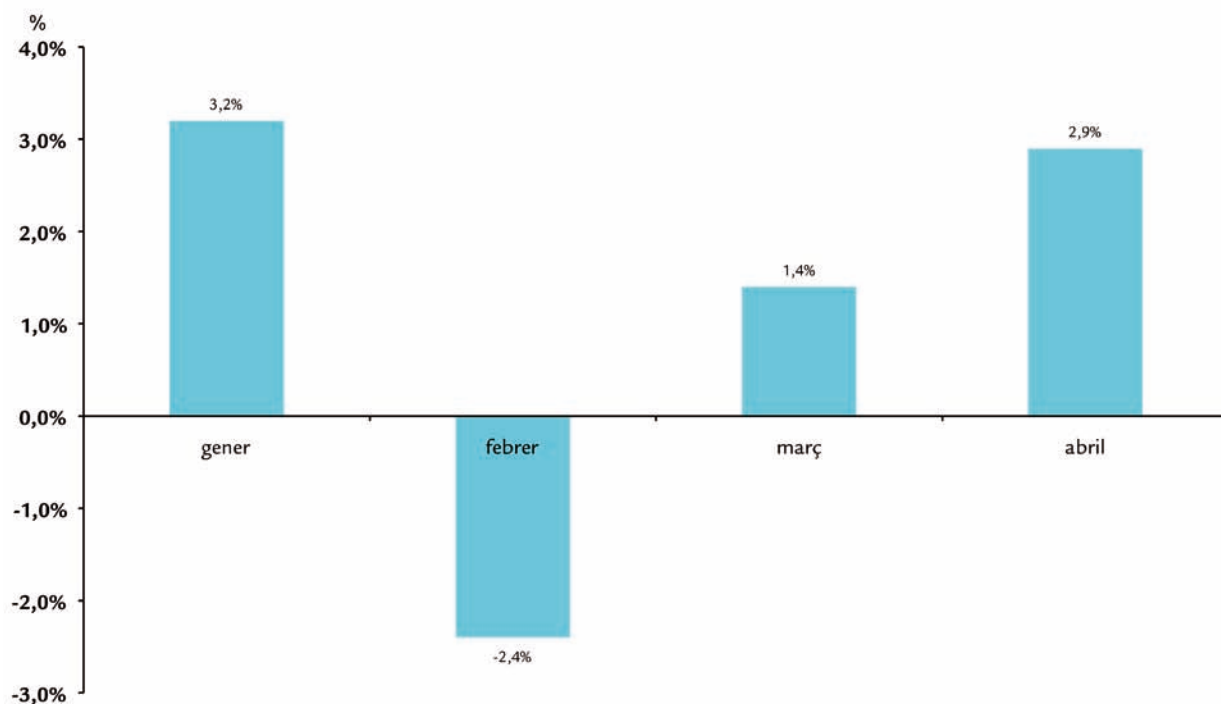
Taula 24. Hotels i Apartaments per illes

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Mallorca								
Pernotacions								
Hotels	abril	2.405.596	↗	22,2	gener-abril	4.498.659	↗	10,6
Apartaments	abril	205.710	↗	17,6	gener-abril	318.115	↗	6,5
Rural	abril	50.590	↗	73,2	gener-abril	91.272	↗	47,8
Viatgers allotjats								
Establiment hotel·ler	abril	440.744	↗	17,8	gener-abril	830.694	↗	6,4
Apartament turístic	abril	35.538	↗	6,2	gener-abril	49.146	↘	-10,1
Rural	abril	11.178	↗	68,5	gener-abril	21.873	↗	43,6
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotel·ler	abril	5,5	↗	3,8	gener-abril	5,4	↗	3,9
Apartament turístic	abril	5,8	↗	10,8	gener-abril	6,5	↗	18,5
Rural	abril	4,5	↗	2,8	gener-abril	4,2	↗	2,9
Menorca								
Pernotacions hoteleres	abril	62.907	↗	12,5	gener-abril	n.d.	-	-
Viatgers allotjats en hotels	abril	12.353	↗	17,0	gener-abril	n.d.	-	-
Estada mitjana en hotels (dies)	abril	5,1	↘	-3,9	gener-abril	n.d.	-	-
Pitiüses								
Pernotacions hoteleres	abril	141.379	↗	63,6	gener-abril	256.862	↗	28,6
Viatgers allotjats en hotels	abril	36.581	↗	66,5	gener-abril	61.999	↗	33,1
Estada mitjana en hotels (dies)	abril	3,9	→	-1,7	gener-abril	4,1	↘	-3,3

*Dades d'apartaments i turisme rural només disponibles per Mallorca

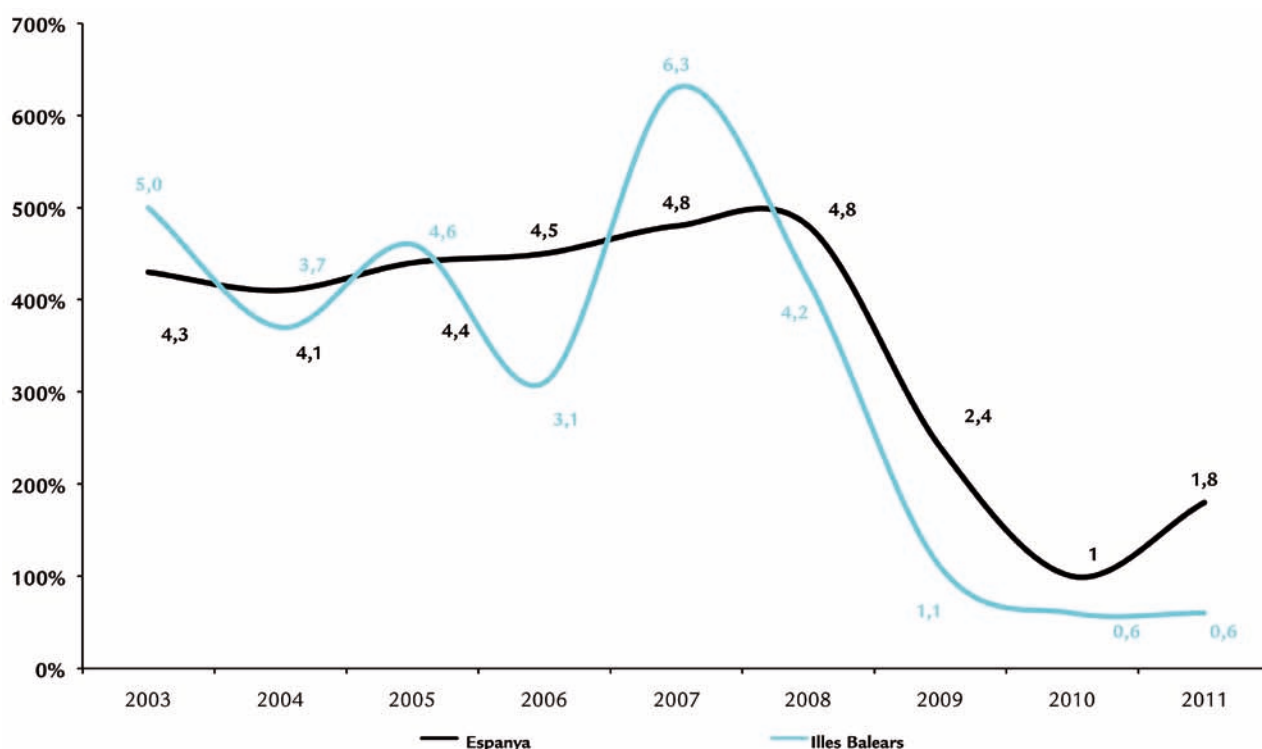
n.d.: no disponible

Font: INE

Gràfic 8. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears

Font: INE

Gràfic 9. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries (gener - abril)

Font: INE i elaboració pròpia

Els preus de restaurants i cafès es mantenen a les Illes Balears.

Pel que fa als preus d'oferta complementària (restaurants, bars i cafès), s'observa en el gràfic 9 que la mitjana de la va-

riació interanual dels preus de consum és de l'1,8%. La major afluència de visitants a les Illes Balears fa que els preus dels establiments de restauració es mantenguin i no arribin a mostrar variacions interanuals negatives. La mitjana de l'IPC balear d'aquesta activitat des de gener fins a l'abril s'incrementa un 0,6%.

Taula 25. Turistes estrangers, comparació amb altres destinacions

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	gener-abril	1.125.274	↗	7,5
Canàries	gener-abril	3.687.597	↗	22,6
Andalusia	gener-abril	1.989.875	↗	8,1
Comunitat Valenciana	gener-abril	1.297.681	↗	10,4
Malta	gener-abril	351.955	↗	23,0
Xipre	gener-abril	405.462	↗	17,6
Croàcia	gener-abril	117.100	↗	67,8
Turquia	gener-març	4.398.235	↗	17,2

Font: IET, Instituts Estadístics

Les destinacions turístiques que competeixen amb les Illes Balears presenten una evolució positiva i incrementen el nombre de turistes internacionals que les visiten durant el primer quadrimestre de l'any. Els principals països receptors mos-

tren creixements per sobre dels observats a les Illes Balears (7,5%). Destaquen Malta (23,0%), Croàcia (67,8%) i Turquia (17,2%), amb pujades interanuals significatives en els darrers mesos.

4.3. Turisme. Transport i comunicacions

Taula 26. Afiliats a la Seguretat Social

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Transport i Emmagatzematge	març	18.783	→	-1,9
Mallorca	març	15.549	↘	-2,3
Menorca	març	1.076	→	0,1
Pitiüses	març	2.158	→	0,1
Informació i Comunicació	març	5.662	→	0,0
Mallorca	març	5.317	→	0,2
Menorca	març	123	↗	5,1
Pitiüses	març	222	↘	-6,3

Font: TGSS i elaboració pròpia

En la taula 26 es desglossa el nombre d'afiliats per a dues branques diferenciades, el transport i emmagatzematge i la informació i comunicació. El nombre d'afiliats a la comunica-

ció roman entorn de 5,6 milers de persones, de manera que la variació es manté estable respecte de l'any passat. Els afiliats al transport i l'emmagatzematge sumen 18.800 persones al

Taula 27. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	gener-abril	2.618.727	↗	6,5
Espanya	gener-abril	1.373.656	↗	3,9
Alemanya	gener-abril	692.261	→	-0,7
Regne Unit	gener-abril	245.956	↗	24,5
Itàlia	gener-abril	23.427	↗	70,8
Suïssa	gener-abril	66.081	↗	34,1
França	gener-abril	38.287	↗	89,5
Mallorca	gener-abril	2.124.760	↗	5,1
Espanya	gener-abril	956.365	→	1,7
Alemanya	gener-abril	681.609	→	-0,5
Regne Unit	gener-abril	214.027	↗	23,8
Itàlia	gener-abril	6.491	↗	386,6
Suïssa	gener-abril	65.855	↗	34,1
França	gener-abril	33.024	↗	82,0
Menorca	gener-abril	161.400	↗	3,2
Espanya	gener-abril	152.447	↗	2,1
Alemanya	gener-abril	4		-
Regne Unit	gener-abril	8.286	↗	19,1
Itàlia	gener-abril	154	↗	670,0
Suïssa	gener-abril	5	→	0,0
França	gener-abril	53	↗	152,4
Pitiüses	gener-abril	332.567	↗	18,5
Espanya	gener-abril	264.844	↗	14,0
Alemanya	gener-abril	10.648	↘	-15,3
Regne Unit	gener-abril	23.643	↗	32,6
Itàlia	gener-abril	16.782	↗	35,7
Suïssa	gener-abril	221	↗	51,4
França	gener-abril	5.210	↗	155,0

Font: AENA i elaboració pròpia

març, cosa que representa una lleugera caiguda (-1,9%) respecte del 2010.

Tot i això, en el conjunt de l'any augmenten els passatgers arribats tant per via aèria com per via marítima (línia regular) en termes interanuals, cosa que indica un canvi de tendència en el sector, després de dos anys de caigudes.

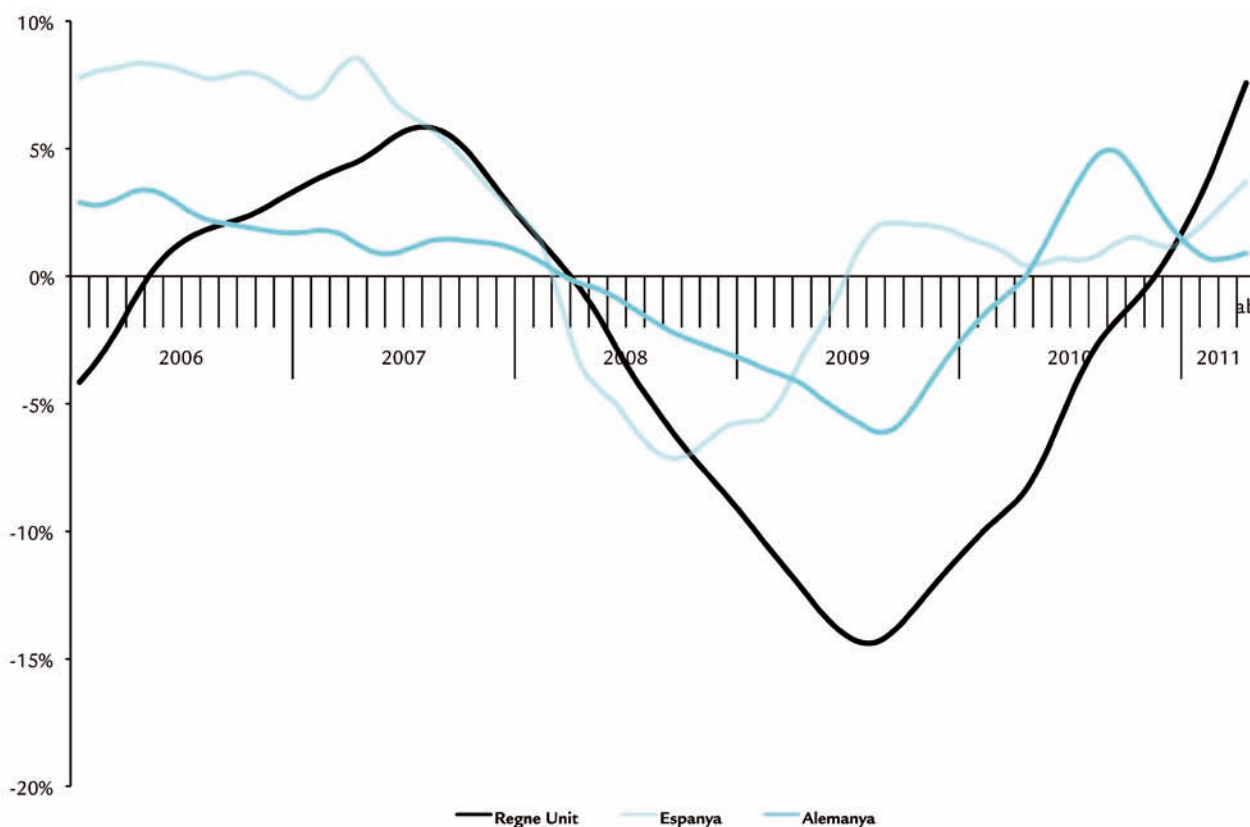
Al mes de juny el sector del transport es veu afectat per les reunions mantingudes entre els pilots i Iberia per evitar que hi hagi vaga aquest estiu. Aquest col·lectiu cerca acords amb la companyia, encara que no es descarta convocar aturades les pròximes setmanes.

El nombre de passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria mostra dinamisme en el primer quadrimestre de l'any i assolix la xifra de 2,5 milions, un 6,5% per sobre de les dades dels mateixos mesos de 2010. D'aquesta manera, es consolida l'evolució positiva dels passatgers arribats després d'un parell d'anys de caigudes. Els mercats emissors mostren un comportament positiu en l'arribada de passatgers per via aèria a les Illes Balears en els primers mesos de l'any. Pel que

fa als passatgers nacionals, són els més nombrosos i creixen lleugerament durant els primers mesos de l'any (3,9% interanual). Els d'origen alemany són els segons en importància i romanen estables en aquest període (-0,7%). Finalment, el passatge d'origen britànic s'incrementa un 24,5% interanual. Pel que fa a l'evolució del trànsit aeri per illes, és similar en el primer quadrimestre: el nombre de passatgers arribats s'incrementa considerablement als aeroports de l'arxipèlag. A Mallorca i Menorca les xifres del primer quadrimestre mostren creixements del 5,1% i 3,2%, respectivament, respecte del mateix quadrimestre de 2010. A Eivissa s'incrementa notablement (18,5%), tot i que els passatgers britànics davallen un 15,3% fins a l'abril.

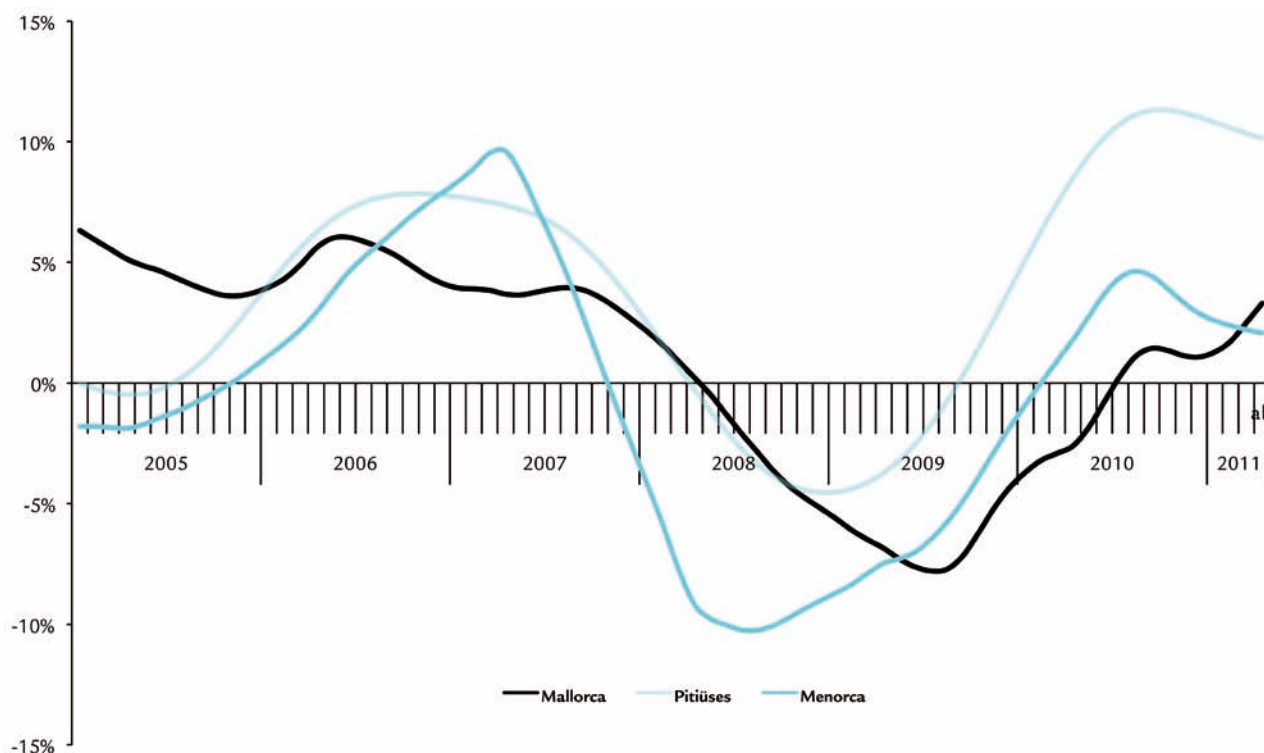
El sector aeri a les Illes Balears està incorporant novetats respecte d'anys anteriors. Per exemple, els vols nocturns a l'aeroport de Son Sant Joan amb les companyies de baix cost, que han augmentat significativament. Easy Jet i Ryanair multipliquen per cinc el nombre de passatgers transportats entre les deu de la nit i les sis del matí. Així, sectors de transport com els taxistes estan satisfets amb l'allargament de la jornada laboral.

Gràfic 10. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Cicle tendència

Font: AENA i elaboració pròpia

Gràfic 11. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle tendència

Font: AENA i elaboració pròpia

Els passatgers que arriben per via marítima en línia regular a les Illes Balears presenten un fort dinamisme i arriben a 305.000, amb un increment del 26,7% respecte de l'abril de 2010. Tot i això, els creuers turístics no mostren el mateix resultat i en comparació de l'any anterior els resultats són negatius a gairebé totes les illes.

El nombre de passatgers que arriben en línia regular augmenta una quarta part.

Per ports d'arribada, l'evolució és similar a totes les illes. Les Pitiüses mostren una pujada significativa, tant en el nombre de passatgers de línia regular (24,4%) com en el de creuers turístics (28,3%). Contràriament, a Mallorca i a Menorca els creuers turístics no mostren un resultat tan positiu en termes interanuals en els passatgers que arriben als seus ports (-18,6% i -13,8%, respectivament). Tot i això, la previsió de passatgers de creuers turístics puja fins a 1,5 milions per a 2011. A més, al port de Palma s'amplien els molls de ponent

a fi de poder acollir bucs de grans dimensions. Cal tenir en compte que, fins a l'any passat, tant les Illes Balears com Barcelona varen acaparar el 77% del turisme de creuers del Mediterrani, cosa que representa el 54% del total espanyol i que les situa entre una de les principals destinacions del món en aquest mercat.

El transport de mercaderies marítimes, que inclou la major part de les mercaderies que arriben a les Illes Balears, descendeix al mes d'abril un 2,6% respecte del mateix mes de 2010. Per illes, les mercaderies transportades per via marítima en aquest mes de l'any s'incrementen a les Pitiüses (5,5% interanual), mentre que a Mallorca minven (-5,7%) i a Menorca romanen estables (-1,5%).

El transport de mercaderies per via aèria continua empitjorant des del darrer trimestre de l'any passat. Les tones transportades al mes d'abril cauen un 6,3% respecte del mateix període de l'any passat. Aquesta reducció en el pes de les mercaderies transportades per via aèria es produeix a totes les illes de l'arxipèlag.

Taula 28. Passatgers arribats via marítima

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Línea regular (excepte de Formentera a Eivissa)	abril	305.644	↗	26,7
Creuers turístics	abril	112.252	↘	-15,1
Mallorca				
Línea regular	abril	83.825	↗	26,0
Creuers turístics	abril	96.508	↘	-18,6
Menorca				
Línea regular	abril	12.039	↗	100,1
Creuers turístics	abril	3.548	↘	-13,8
Pitiüses				
Línea regular excepte de Formentera a Eivissa	abril	209.780	↗	24,4
Línea regular, Formentera	abril	75.923	↗	22,4
Creuers turístics	abril	12.196	↗	28,3

Fonts: Ports de Balears i elaboració pròpia

Taula 29. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades

	Darrera dada		Cicle-tendència T [*] _{t-12} (%)	
Illes Balears				
Marítim	abril	944.727	↘	-2,6
Aeri	abril	1.645	↘	-6,3
Mallorca				
Marítim	abril	670.106	↘	-5,7
Aeri	abril	1.317	↘	-5,5
Menorca				
Marítim	abril	71.211	→	-1,5
Aeri	abril	142	↘	-9,8
Pitiüses				
Marítim Eivissa	abril	175.512	↗	5,5
Marítim Formentera	abril	27.898	→	1,4
Aeri	abril	186	↘	-8,7

Font: Ministeri de Foment, Ports de Balears i elaboració pròpia

4.4 Intermediació financera

Taula 30. Indicadors d'intermediació financera

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T^t_{t-12} (%)	
Nombre d'hipoteques constituïdes	març	1.622	↘	-22,9
Import de noves hipoteques (milions d'€)	març	199,2	↘	-29,4
Nombre d'efectes impagats	març	4.001	↘	-9,3
Import d'efectes impagats (milions d'€)	març	8,6	↘	-41,2
% Efectes impagats sobre vençuts	març	5,1%	↘	-
Nombre d'empreses en concurs de creditors ¹	1r trim	63	↗	90,9
Dipòsits (milions d'€)	4t trim	21.053,3	↗	3,7
Crèdits (milions d'€)	4t trim	46.197,1	→	-0,7
Nombre d'oficines d'entitats financeres	4t trim	1.203	→	-2,0
Afiliats a la SS activitat intermediació financera ¹	abril	8.362	↘	-2,8
Mallorca ¹	març	7.882	→	-2,0
Menorca ¹	març	141	→	-0,7
Pitiüses ¹	març	512	↘	-2,1

¹ Taxa de variació interanual

Fonts: BE, INE, TGSS i elaboració pròpia

El sector financer espanyol inicia l'any 2011 immers en un procés de reforma. Les protagonistes d'aquesta reestructuració són les caixes d'estalvi, atès que els bancs espanyols no han hagut de menester doblers públics, en contraposició a algunes entitats com ara Cajasur o Caja Castilla-La Mancha. Les exigències del Govern central sobre la ràtio de capital (la qual ha d'arribar al 8% o al 10%, segons es cotitzi en borsa o no) determinen que les entitats que no puguin captar recursos privats suficients hauran de recórrer al Fons de reestructuració bancària ordenada (FROB). Algunes de les noves entitats resultants de fusions sortiran a borsa en els propers mesos, com ara Bankia, Banca Cívica o Banco Mare Nostrum (dins del qual es troba integrada Sa Nostra), mentre d'altres demanaran fons públics al FROB (com ara la CAM o Catalunya Caixa).

El sistema financer espanyol segueix en plena reestructuració.

Els indicadors financers de les Illes Balears presenten una evolució similar a la del conjunt d'Espanya. Les entitats financeres ajusten la seva estructura també a les Illes, i el crèdit, tant l'hipotecari com l'empresarial, es contreu. Com a contrapunt, els dipòsits continuen creixent, a diferència del conjunt d'Espanya.

El **nombre de sucursals bancàries** a les Illes Balears continua la reducció iniciada a mitjan 2009 i tanca 2010 amb 1.203 oficines, cosa que representa 25 oficines menys que un any enrere. Les entitats financeres amb més sucursals a les illes són les caixes, tot i que mostren una caiguda més pronunciada que els bancs a final de 2010. Aquest accelerament a l'hora de tancar oficines es deu, d'una banda, al fet que les caixes es veuen obligades a reduir costos per satisfer els requisits de capital imposats pel Banc d'Espanya i, de l'altra, perquè les fusions que s'han duit a terme impliquen la duplictat de sucursals a molts d'indrets de l'arxipèlag balear.

El **nombre d'afiliats a la Seguretat Social en activitats financeres** minva mes rere mes a l'inici de 2011 i se situa a l'abril

en 8.362 treballadors (gairebé 250 menys que en el mateix període d'un any enrere). La caiguda interanual en l'afiliació es dona a totes les illes, si bé és més suau a Menorca (on el nombre d'afiliats en activitats financeres és baix). S'espera que la reducció continuï en els propers mesos, atesa la reestructuració de plantilles que duen a terme les entitats fusionades.

El Banc Central Europeu va decidir pujar el tipus d'interès oficial un quart de punt fins a l'1,25% al mes d'abril, i no es descarta que ho torni a fer en els propers mesos, atesa l'evolució creixent de la inflació des de mitjan 2010. L'**euríbor** també s'incrementa des de fa gairebé un any i se situa al mes de maig en el 2,15%, quasi el doble que en el mateix període de 2010, cosa que anticipa futurs increments del tipus oficial. L'escalada de l'euríbor implica un encariment dels préstecs, en particular dels hipotecaris, ja que la majoria d'hipoteques tenen de referència aquest índex.

El **crèdit** concedit a les Illes Balears minva en termes interanuals en el quart trimestre de 2010 (-1,0%), darrera dada disponible, la qual cosa representa la primera reducció interanual del crèdit registrat (la sèrie històrica comença el 1987). Per al conjunt d'Espanya el crèdit està estancat, si bé s'incrementa un punt percentual en el darrer trimestre de 2010 respecte del mateix període de l'any anterior. Les dades estatals continuen indicant que el crèdit empresarial roman aturat, i el que es contreu més és el crèdit al consum de béns duradors. Cal remarcar que en el crèdit empresarial no es pot separar quina part és refinançament i quina correspon a inversió nova, si bé es pot suposar que la reestructuració dels deutes té més pes.

Els **dipòsits** a entitats financeres a les Illes Balears creixen en el darrer trimestre de 2010 un 3,5% respecte del mateix període de 2009, i tanquen l'any 2010 amb un increment anual del 3,9%, evolució contraposada al conjunt nacional, on cau un -0,8% la xifra acumulada de 2010. Les entitats ofereixen dipòsits amb una remuneració atractiva per tal d'atreure passiu amb l'objecte de millorar els seus comptes. Amb la intenció de limitar la proliferació de dipòsits de rendibilitat excessivament per damunt del tipus oficial dels doblers, el Govern central ha aprovat un decret que limita la remuneració dels

dipòsits (com a contrapartida a oferir un tipus més elevat d'aquell que fixa la norma, s'ha de fer una aportació extra al fons de garantia de dipòsits).

Les **hipoteques** concedides a les Illes Balears minven pronunciadament en els primers mesos de 2011 i el ritme de caiguda s'accelera al mes de març, quan la variació respecte del mateix mes de 2010 és del -30,3%. La desaparició de la deducció per habitatge habitual a l'IRPF i el tipus d'interès creixent mes rere mes, juntament amb les dificultats del mercat laboral, semblen indicar que les hipoteques no es recuperaran en els propers mesos.

En el darrer trimestre de 2010, el crèdit cau en termes interanuals per primer cop a les Illes Balears.

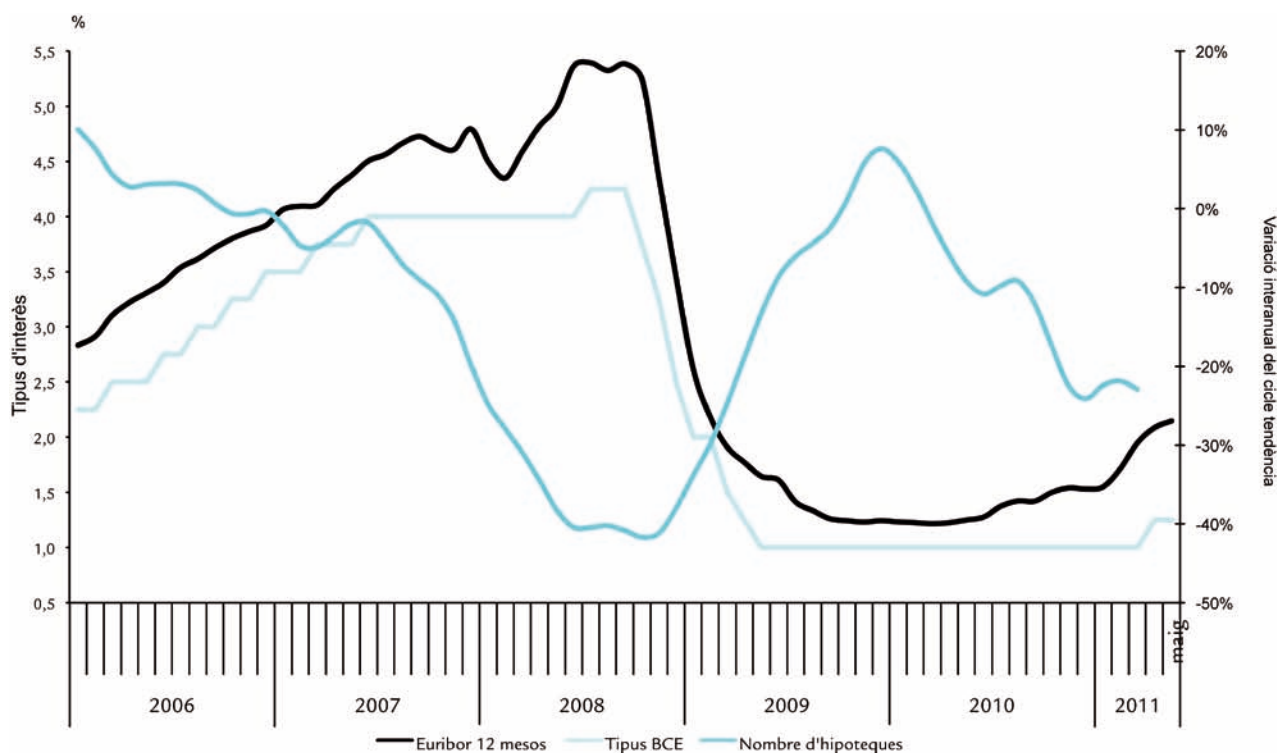
El **nombre d'empreses en concurs de creditors** a les Illes Balears s'incrementa altre cop en el primer trimestre de 2011. Cal remarcar que les variacions que presenten difereixen molt d'un trimestre a un altre: en el quart trimestre de 2010 queia un -25,5%, mentre en el tercer augmentava un 300%. A més, el pes de les empreses concursades dins el total d'Espanya és residual (un 4% en el primer trimestre d'enguany). Com en els períodes anteriors, en els primers mesos de 2011 l'activitat que presenta més concursos de creditors és la construcció (26 de les 63 empreses en concurs).

Morositat del 5,8% al mes de març per al conjunt d'Espanya.

Els **efectes comercials impagats** a les Illes Balears segueixen minvant en els primers mesos de 2011, si bé el ritme de decreixement és menor. No obstant això, el percentatge d'efectes impagats sobre els vençuts a les Illes repunta fins al 5,1% al mes de març, valor que no s'assolia des de mitjan 2010. Aquesta via de finançament empresarial continua en retrocés, atès que la quantia dels efectes vençuts se situa al març en 147 milions d'euros, mentre en el mateix mes d'un any enrere era de 191 milions (un -23,2% interanual). Els bancs són les entitats que concentren el major nombre d'efectes vençuts, motiu que fa que també tinguin un import més gran d'efectes impagats. Malgrat aquest fet, el percentatge d'efectes impagats sobre els vençuts és superior en les caixes d'estalvis (els bancs presenten una morositat del 4,7% al març per sota de la mitjana, mentre a les caixes és d'un 6,0%).

La **morositat bancària** per al conjunt d'Espanya frena el ritme de pujada i al mes de març se situa en el 5,8% (similar a la ràtio de morositat de gener i febrer), tot i que encara està gairebé un punt per damunt de la de març de 2010 (5,1%). El crèdit morós no deixa de créixer, si bé ja no ho fa a taxes de tres dígits com a 2009. L'augment dels préstecs que esdevenen morosos juntament amb l'estancament del crèdit concedit determinaran que la morositat continuï creixent en els propers mesos.

Gràfic 12. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques

Font: BE, Euríbor, INE i elaboració pròpia

4.5. Serveis empresarials i activitat immobiliària

Taula 31. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Índex Activitat Serveis Empresarials				
Índex xifra de negoci	març	94,70	⬇️	-4,3
Índex d'ocupació	març	97,66	➡️	-0,4
Afiliats Serveis Empresarials	març	42.543	➡️	0,6
Mallorca	març	37.164	➡️	0,0
Menorca	març	1.877	➡️	1,6
Pitiüses	març	3.502	↗️	6,8
Afiliats Activitats Immobiliàries	març	2.673	↗️	8,7
Mallorca	març	2.144	↗️	9,7
Menorca	març	197	➡️	-1,5
Pitiüses	març	332	↗️	8,9

Fonts: IBESTAT, TGSS i elaboració pròpia

L'estadística de procediments concursals elaborada per l'Institut Nacional d'Estadística mostra que en el primer trimestre de l'any 2011 hi ha un total de 72 deutors concursats a les Illes Balears. D'aquests deutors, 63 són empreses, mentre que la resta són persones físiques sense activitat empresarial. Les societats de responsabilitat limitada són les empreses més concursades, amb prop del 73% del total. Per activitat econòmica, el sector de la construcció recull el major nombre d'entitats concursades, amb un total de 26 empreses. D'altra banda, el tipus d'empresa més damnificat és la que té pocs assalariats i una xifra de negoci inferior a dos milions d'euros.

D'acord amb l'indicador d'activitat del sector dels serveis (IASS) publicat per l'Ibestat, l'índex de la xifra de negoci dels serveis empresarials al mes de març disminueix a les Illes Balears un -4,3% respecte del mateix mes de l'any 2010, tot i que respecte al mes anterior augmenta un 17,9%. El comportament de l'índex d'ocupació és més estable i al març presenta una variació interanual del -0,4% i una oscil·lació intermensual del 1,9%.

En el primer trimestre de l'any 2011, l'indicador de confiança empresarial a les Illes Balears millora 12,5 punts respecte del trimestre anterior gràcies a la recuperació econòmica d'Alemanya, que incideix de manera directa en l'augment de l'activitat turística de l'arxipèlag balear. Segons aquest informe, elaborat per les cambres de comerç, la millora encara és suau i s'espera que en el segon trimestre la recuperació de la confiança empresarial arribi a -3,9 punts, davant la xifra del primer trimestre, quan l'índex de confiança empresarial és de -30,8 punts.

Al mes de març el nombre d'afiliats al sector dels serveis empresarials al conjunt de les Illes Balears és de 42.543 persones, cosa que representa un 0,6% més d'ocupats respecte del mateix mes de l'any anterior. Per illes, les Pitiüses mostren una forta acceleració amb una variació interanual del 6,8%, mentre que Mallorca es manté en el mateix nivell d'ocupats que l'any 2010. Quant a Menorca, es produeix un augment en l'afiliació a la Seguretat Social de l'1,6%.

L'ocupació en el sector dels serveis empresarials i les activitats immobiliàries creix a les Illes Balears.

L'afiliació a les Illes Balears en el conjunt d'activitats immobiliàries segueix un ritme de creixement i arriba a 2.673 ocupats el mes de març de 2011, un 8,7% més que en el mateix període de l'any anterior. Per illes, Menorca és la que té un comportament més negatiu i presenta una taxa de variació interanual del -1,5%. D'altra banda, Mallorca, amb 2.144 afiliats, creix un 9,7% si es compara amb el mes de març de l'any passat. Aquest comportament és molt similar al que es produeix a les Pitiüses, amb una oscil·lació interanual del 8,9%.

Segons dades del Ministeri de Foment, en el quart trimestre de l'any 2010 es produeix un increment del 15,9% en el nombre de transaccions d'habitatges a les Illes Balears respecte del mateix quadrimestre de l'any anterior. Aquest increment es deu a la pujada d'un 41,2% en la venda d'habitatges de segona mà, ja que, durant el mateix període, l'oscil·lació de les transaccions d'habitatges nous cau un -18,5%. Aquesta divergència en l'evolució rau en el fet que les transaccions d'habitatges nous estan subjectes al gravamen de l'IVA, impost que va augmentar el seu tipus el 2010 i va encarir els preus de venda d'aquest tipus d'habitatges.

Per setè mes consecutiu, la taxa de variació interanual de la constitució d'hipoteques a les Illes Balears decreix. Així, segons dades de l'Institut Nacional d'Estadística, el nombre d'hipoteques constituïdes al mes de març és de 1.622, un 30,3% menys que en el mateix mes de l'any anterior i un 21,8% menys respecte del mes de febrer.

4.6. Altres serveis

Al mes de març, el nombre d'ocupats a les Illes Balears en **activitats sanitàries i serveis socials** arriba a 30.553 persones, cosa que representa una taxa de variació interanual de l'1,8%. Totes les illes presenten un comportament molt similar, i les Pitiüses són les que mostren un creixement més elevat, amb un 2,6%. Mallorca i Menorca també creixen, tot i que a un ritme més moderat (1,8% i 1,4%, respectivament).

Segons dades publicades per l'Ib-Salut, el nombre de persones amb targeta sanitària a les Illes Balears al final de l'any 2010 és d'1.034.272, un 1,9% més que l'any anterior. Del total d'usuaris del sistema públic a les Balears, el 20,15% és de nacionalitat estrangera, percentatge que representa un total

de 208.455 persones i un 4,6% més que l'any 2009. Aquest creixement reflecteix l'elevat pes que té la immigració a la nostra comunitat autònoma. Del total d'estrangers usuaris de la targeta sanitària, el 30,4% són comunitaris, mentre que la resta provenen de fora de la Unió Europea.

Segons dades del Ministeri de Sanitat, la despesa sanitària per capita de l'any 2011 a les Illes Balears serà de 1.033 euros per ciutadà, quasi 63 euros menys que l'any 2010.

L'any 2010 es produeix un increment dels usuaris de la targeta sanitària a les Illes Balears.

Els afiliats al conjunt d'activitats que formen la branca d'**altres serveis socials** disminueix un -1,1% interanual al mes de març a les Illes Balears. Aquest descens és el resultat del de creixement interanual a l'illa de Mallorca, que, amb 26.187 ocupats al mes de març, presenta una oscil·lació del -1,7%. A la resta d'illes s'observa un comportament més positiu, sobretot a Menorca, on el nombre d'ocupats creix un 2,3%.

Per vuitè mes consecutiu, el nombre d'ocupats en el sector de l'**educació** a les Illes Balears presenta una taxa interanual negativa. Al mes de març, el nivell d'afiliació arriba a un total de 17.221 persones, un 3% menys que el març del 2010. Per illes, l'única que mostra una tendència de creixement és Menorca, amb una oscil·lació interanual del 3,6%. D'altra banda, Mallorca i les Pitiüses presenten taxes de creixement negatives

(-3,4% i -1,8%, respectivament). Tot i això, el nombre d'ocupats des de l'inici del 2011 es recupera i presenta variacions intermensuals positives.

Quant als estudis universitaris, segons dades de la Universitat de les Illes Balears (UIB) el nombre d'alumnes durant el curs 2010-2011 és de 16.400, cosa que implica un 6,4% més que en el curs passat. Pel que fa als alumnes de nou ingrés, en l'actual curs s'han matriculat un 13,1% d'alumnes més que en el curs 2009-2010.

La Universitat de les Illes Balears augmenta el nombre d'alumnes en el curs 2010-2011.

Al començament de l'any 2011, el nombre d'ocupats en l'**Administració pública** a les Illes Balears encadena els tres primers mesos amb taxes de variació interanuals negatives. Al mes de març, el nombre total d'afiliats a l'arxipèlag és de 20.587 persones, un 3% menys que l'any 2010. Totes les illes presenten oscil·lacions de signe negatiu, i les Pitiüses mostren el descens més pronunciat (un -12,1%).

El nombre d'ocupats al mes de març en el sector dels **serveis de la llar** augmenta un 3,4% respecte del mateix període de l'any passat en el conjunt de les Illes. Mallorca augmenta el nombre d'ocupats en un 5,6%, a Menorca creix de forma interanual un 4,7%, mentre que les Pitiüses, per cinquè mes consecutiu, mostren una taxa de variació negativa (un -9,3% al mes de març).

Taula 32. Ocupats altres serveis

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Balears				
Activitats sanitàries i serveis socials	març	30.553	➔	1,8
Altres serveis socials	març	20.618	➔	-1,1
Administració Pública	març	20.587	⬇	-5,7
Educació	març	17.221	⬇	-3,0
Serveis de la llar	març	10.588	⬆	3,4
Mallorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	març	26.187	➔	1,8
Altres serveis socials	març	16.727	➔	-1,7
Administració Pública	març	16.881	⬇	-4,7
Educació	març	15.697	⬇	-3,4
Serveis de la llar	març	8.667	⬆	5,6
Menorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	març	1.818	➔	1,4
Altres serveis socials	març	1.581	⬆	2,3
Administració Pública	març	1.995	⬇	-8,5
Educació	març	654	⬆	3,6
Serveis de la llar	març	533	⬆	4,7
Pitiüses				
Activitats sanitàries i serveis socials	març	2.548	⬆	2,6
Altres serveis socials	març	2.310	➔	0,6
Administració Pública	març	1.711	⬇	-12,1
Educació	març	870	➔	-1,8
Serveis de la llar	març	1.388	⬇	-9,3

Font: TGSS i elaboració pròpia

5 Mercat laboral

5.1. Ocupació

Taula 33. Indicadors del mercat laboral

	Darrera dada		Cicle-tendència T ^t _{t-k} (%)	
Balears				
Població activa ¹	abril	493.822	↘	-2,1
Ocupats (afiliats a la SS) ²	abril	411.196	→	-0,8
Assalariats	abril	315.869	→	-0,5
Autònoms i altres règims especials	abril	95.327	→	-0,5
Aturats registrats	maig	75.722	↘	-2,1
Taxa d'atur registrat (%) ³	abril	16,7	→	-1,7
Taxa d'atur registrat d'estrangers (%)	abril	23,5	→	1,7
Total contractes indefinits	maig	4.944	→	-1,0
Total contractes temporals	maig	37.247	↗	9,1
Mallorca				
Població activa ¹	abril	404.373	→	-1,9
Ocupats (afiliats a la SS) ²	abril	337.371	↘	-2,5
Aturats registrats	maig	62.420	→	-1,5
Taxa d'atur registrat (%) ³	abril	15,9	↗	3,6
Menorca				
Població activa ¹	abril	33.933	↘	-2,1
Ocupats (afiliats a la SS) ²	abril	27.583	↘	-2,5
Aturats registrats	maig	5.408	→	-0,4
Taxa d'atur registrat (%) ³	abril	18,7	→	1,9
Pitiüses				
Població activa ¹	abril	55.516	→	0,6
Ocupats (afiliats a la SS) ²	abril	46.242	↗	2,5
Aturats registrats	maig	7.944	↘	-7,4
Taxa d'atur registrat (%) ³	abril	16,7	↘	-10,0

Fonts: TGSS, SOIB, INE i elaboració pròpia

¹ Població activa=Aturats+Afiats del mateix mes.

² Afiats als règims generals, d'autònoms, especial agrari i de la llar de la Seguretat Social i als règims especials de la mar. No inclou afiats a MUFACE, ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social.

³ Taxa d'atur calculada a partir de l'estimació dels afiats de darrer dia del mes de maig. Variació com a diferència de punts percentuals respecte mateix mes de l'any anterior.

Segons l'Enquesta de població activa publicada per l'INE, el nombre d'ocupats al conjunt balear millora intermensualment al llarg de l'any 2011. El sector que genera més ocupació en aquest sentit durant el primer trimestre és el dels serveis, si bé cal tenir en compte que és l'activitat més subjecta a l'estacionalitat. En termes interanuals els serveis presenten una caiguda inferior al punt percentual. La indústria millora un 8% els registres de l'ocupació respecte de l'any anterior en el conjunt dels tres primers mesos. Pel que fa a la resta de sectors, la construcció i l'agricultura disminueixen un -15,2% i un -7,1%, respectivament.

El nombre d'aturats al mes de maig arriba a 75.722 persones. Les comunitats autònomes insulars són les regions espanyoles on més disminueix el nombre de persones sense feina. A

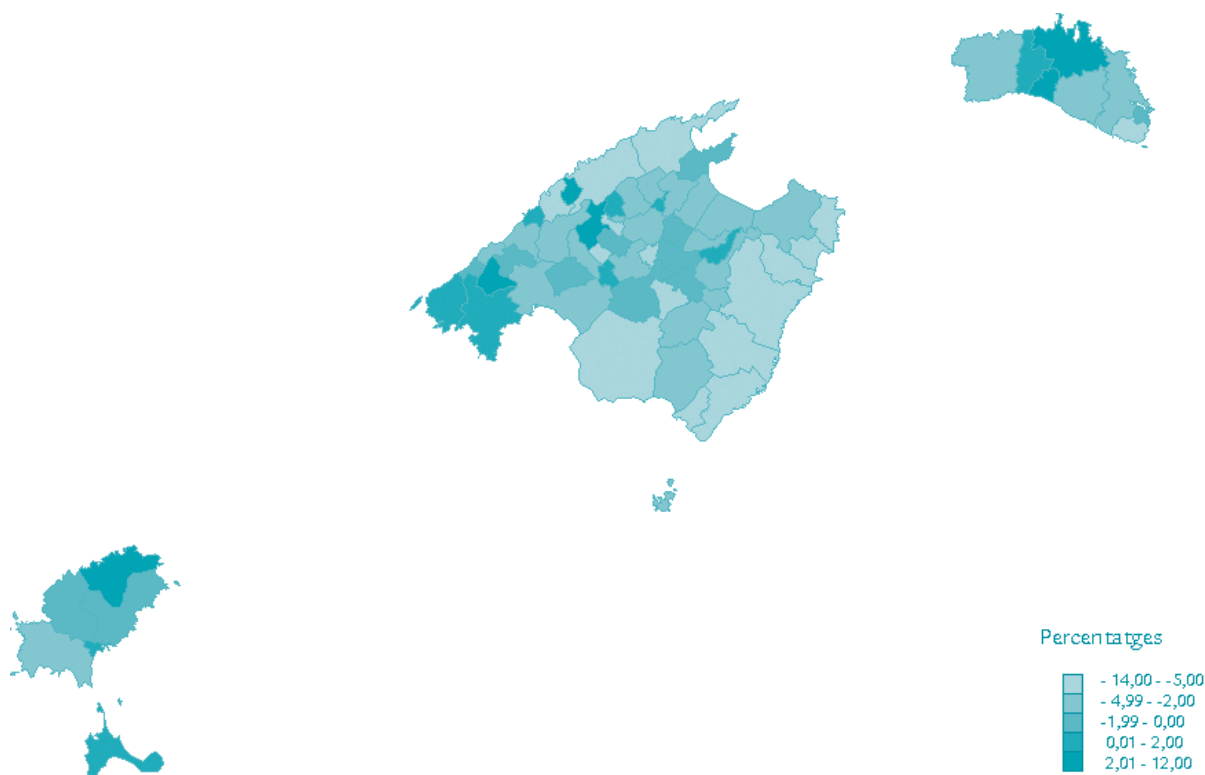
les Canàries, la reducció interanual de l'atur arriba al -4,4%, mentre que a les Illes Balears la caiguda és del -2,7%. Des del mes de novembre de 2010 es produeix una frenada continuada en el nombre de persones sense feina. La taxa d'atur al mes de maig se situa en el 14,8%, molt similar a la del mateix mes de l'any anterior. Les Pitiüses són les illes que experimenten una millora més substancial en termes interanuals i disminueixen el seu nombre d'aturats en un -9,0%. A Mallorca i Menorca també es redueix el nombre de persones sense feina (-1,9% i -0,8%, respectivament). Pel que fa als sectors econòmics, cal destacar l'augment interanual que es produeix en l'agricultura (14,9%) el cinquè mes de l'any. Els altres sectors, en canvi, disminueixen el nombre d'aturats respecte del mateix mes de 2010, i destaca la construcció (-6,7%), seguit del sector de la indústria i dels serveis (-4,3% i -2,1%, respectivament).

Pel que fa a la contractació, s'incrementa un 45,2% al maig respecte al mes anterior, fet que en termes interanuals significa una pujada del 12,4%. El nombre de contractes indefinits implica una millora respecte del mes d'abril de 2011 d'un 18,1% i s'arriben així a formalitzar gairebé cinc mil contractes. En termes interanuals, aquesta xifra representa el manteniment de la contractació (-0,36%). El nombre d'indefinitos a temps complet millora un 1,9% respecte al mes de maig de l'any 2010, mentre que els indefinits a temps parcial i els fixos discontinus cauen un -1,77% i un -1,04% interanual. Pel que fa als contractes temporals, el total de signats puja gairebé la meitat més que a l'abril, i això en termes interanuals representa també una millora d'un 14,34%. En aquesta modalitat, els contractes a temps complet continuen predominant, amb poc menys de vint-i-sis mil persones contractades, mentre que els contractes a temps parcial arriben a més d'onze mil. Cal remarcar que aquesta darrera modalitat ha pres força durant aquest primer mes d'estiu, i ha arribat a un 28,9% més que el mes de maig de l'any 2010.

Mallorca es recupera després de mesos de frenades en termes interanuals.

La tendència intermensual de l'afiliació a la Seguretat Social a l'arxipèlag balear augmenta des del gener i són ja 411.196 les persones que estan d'alta a la Seguretat Social. Aquest nivell és molt semblant al del mes de maig de l'any anterior (variació d'un 0,6%). Aquest augment interanual és el primer positiu des del mes de juny de 2008, quan les Illes Balears iniciaren les variacions interanuals negatives. La caiguda més important de l'ocupació al mes d'abril es produeix a Menorca, amb un -1,0%. Mallorca no presenta variacions respecte de l'any passat (0,0%) i les Pitiüses continuen sent les illes més dinàmiques amb pujades respecte de l'any anterior (5,6%).

Gràfic 13. Variació interanual de l'afiliació a la Seguretat Social. Març 2011

Font: Ibestat i elaboració pròpia

5.2. Costos laborals

En el darrer trimestre de 2010 el cost laboral per treballador arriba a les Illes Balears a una mitjana de 2.609,37 €, la qual cosa representa un increment respecte al mateix trimestre de 2010 (1,9%). Pel que fa al conjunt nacional, l'evolució és d'un -0,3% interanual. Galícia és la comunitat autònoma que encapçala la llista de les variacions intertrimestrals més altes (3,4%), mentre que Astúries se situa al mateix nivell que les Illes Balears (1,9%), i són així les regions on l'increment és menor.

En el darrer trimestre de l'any s'incrementen els costos laborals.

En el cost laboral total s'inclouen les cotitzacions obligatòries, les indemnitzacions i les prestacions socials, a més del cost salarial. Aquesta partida puja fins a 1.943,34 €, xifra que representa un augment en termes intertrimestrals d'un 1,2%. El sector de la indústria continua amb el cost salarial més elevat (2.100,45 €) i presenta una variació molt semblant al darrer trimestre de l'any 2010 (0,4%). En segon lloc hi ha el sector dels serveis (1.945,72 €), els costos salarials del qual se situen en un 0,3% per sobre de l'any anterior. Quant al sector de la construcció, el cost arriba a 1.820,18 €, amb una variació interanual positiva (6,8%), tot i que ha minvat un 2,2% respecte al tercer trimestre. Els costos laborals per hora efectiva s'incrementen un 2,6%, fins a 20,16 €, i al conjunt nacional, entorn de 20,18 €. El sector de la construcció incrementa el cost per hora un 4,3%, augment supe-

rior al del conjunt estatal (1,4%). Pel que fa a la indústria, l'encariment mostra un increment del 0,6%, una mica per sota del de l'Estat espanyol (2,0%). El sector terciari manté un trimestre més les taxes negatives quant al cost per hora (-1,4%) i a Espanya la taxa interanual per a aquest sector se situa en el 0,8%.

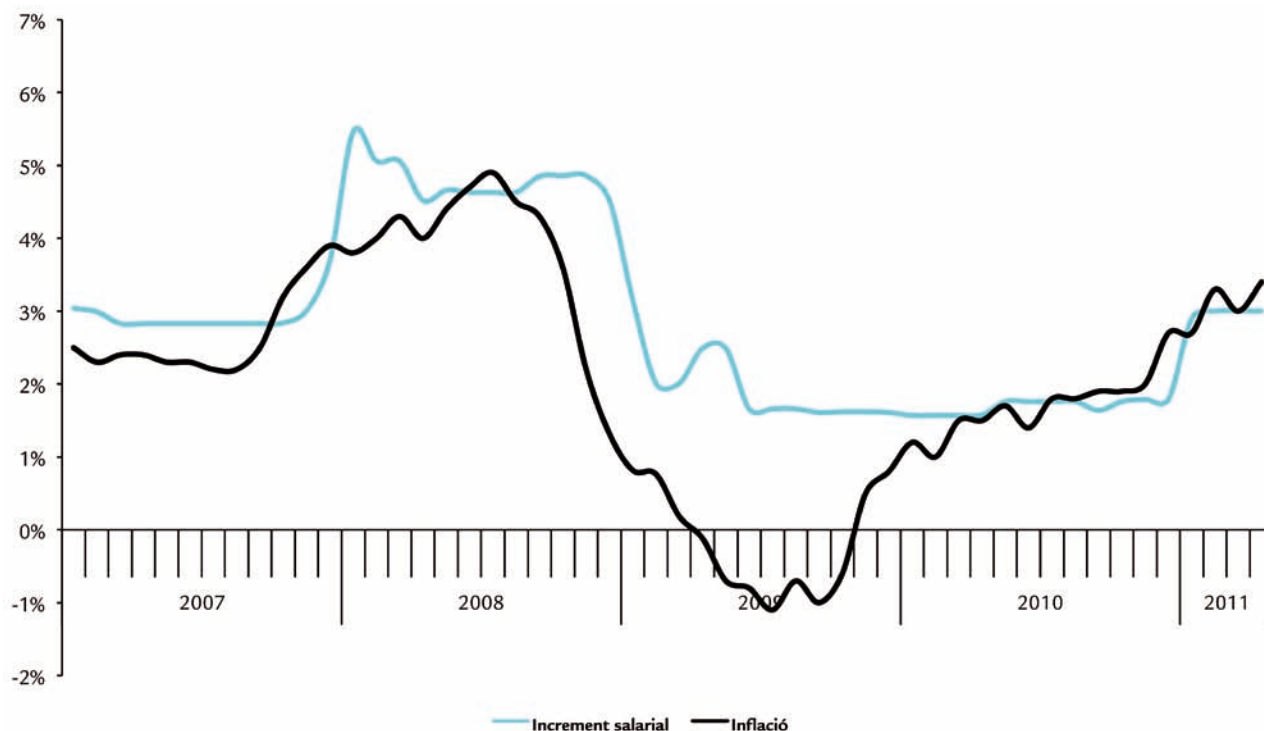
L'increment salarial pactat en convenis presenta el mateix nivell que Espanya i arriba al 3,0%. El nombre de convenis subscrits a les Illes Balears al mes d'abril arriba a 16 i experimenta una davallada del -30,4% respecte al mes d'abril de l'any 2010. Els treballadors afectats pels convenis col·lectius de treball al quart mes d'enguany són 6.380, set més que al mes de març.

Taula 34. Costs laborals

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Cost total per assalariat i mes (€)	4t trim	2.609,4	→	1,9
Cost laboral per hora efectiva (€)	4t trim	20,2	↗	2,6
Indústria i energia	4t trim	21,4	→	-0,2
Construcció	4t trim	17,2	→	1,5
Serveis	4t trim	20,5	↗	2,9
Hores efectives per assalariat /mes	4t trim	129,4	→	-0,7
Indústria i energia	4t trim	135,5	→	0,6
Construcció	4t trim	145,5	↗	4,3
Serveis	4t trim	126,8	→	-1,4
Increment salarial pactat en convenis (%)	abril	3,0	→	91,1

Font: INE, MTIN

Gràfic 14. Evolució dels salaris i la inflació a les Illes Balears

Font: INE, MTIN

La taxa de variació interanual de l'índex de preus de consum (IPC) per a les Illes Balears continua des del febrer per sobre dels tres punts percentuals i, al maig (3,1%), se situa quatre dècimes per sota de la dada nacional (3,5%). Totes les comunitats autònomes disminueixen la seva taxa anual en el cinquè mes de l'any respecte de la que registraren al mes d'abril. El descens més important correspon a Navarra, que minva la seva taxa en cinc dècimes. Així mateix, a partir de les dades

extretes de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), la variació interanual estimada de l'indicador avançat de l'IPC d'Espanya per al mes de maig és del 3,5%.

L'IPC per a les Illes Balears se situa al maig en el 3,1% interanual.

Taula 35. Variació interanual de l'IPC

Taxa de variació interanual de l'índex de preus de consum. Maig 2011

	Taxa	Aportació a l'IPC
Índex general	3,1	
Aliment, beguda no alcohòlica	1,6	0,26
Beguda alcohòlica i tabac	13,8	0,39
Vestit i calçat	0,6	0,04
Habitatge	7,1	0,88
Parament de la llar	1,3	0,10
Medicina	-1,4	-0,04
Transport	7,8	1,25
Comunicació	0,3	0,01
Lleure i cultura	-2,9	-0,21
Ensenyament	2,3	0,03
Hotels, cafès i restaurants	0,8	0,08
Altres béns i serveis	2,8	0,31
Inflació subjacent	1,8	

Font: INE

Els grups que presenten una disminució interanual en l'índex de preus de consum per a les Illes Balears són els següents:

- Lleure i cultura, que presenta una taxa de variació interanual del -2,9%.
- Medicina, que mostra una disminució interanual del -1,4%.

En canvi, entre les partides que augmenten respecte de l'any passat hi ha les següents:

- Begudes alcohòliques i tabac (13,8%). La variació experimentada en el cas del tabac puja fins a un 19,7% i, a més, els preus de les begudes alcohòliques s'incrementen un 1,3%.
- Transports: reflecteix una taxa del 7,8%, atès l'augment del preu dels carburants.
- Habitatge (7,1%). La rúbrica que més ha contribuït a l'increment del preu de l'habitatge és calefacció, llum i distribució d'aigua, amb una variació del 13,1%, seguida de la de conservació de l'habitatge (4,6%).
- Educació: la variació interanual experimentada en els preus en educació és del 2,3%.

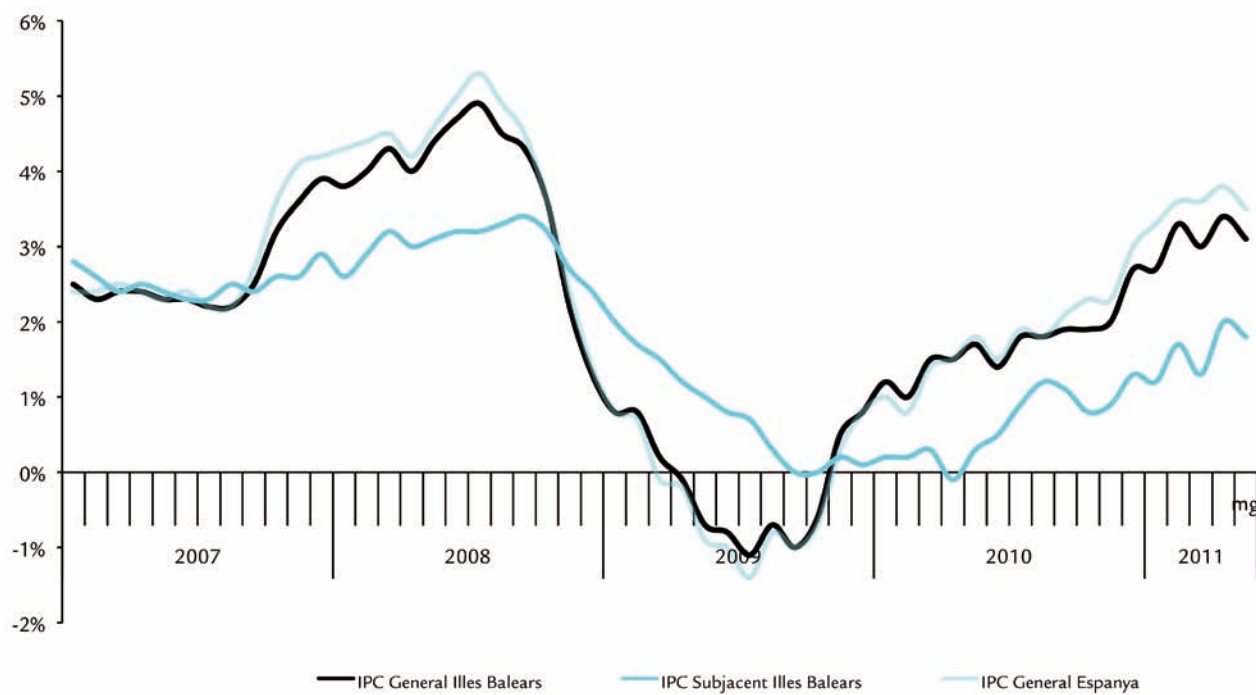
El transport és el grup que més influeix en la pujada de l'índex de preus.

D'altra banda, la inflació subjacent (que exclou els aliments no elaborats i els productes energètics) al mes de maig a les Illes Balears augmenta un 1,8%, mentre que la de l'Estat espanyol és per segon mes consecutiu del 2,1%.

La inflació estimada per a la zona euro al mes de maig representa una variació del 2,7%.

La inflació subjacent presenta una variació interanual d'un 1,8%.

Gràfic 15. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum

Font: INE

7.1. Consum

Taula 36. Indicadors de consum

	Darrera dada		Cicle-tendència T^t_{t-k} (%)	
Balears				
Consum carburants automoció (quilolitres)	abril	57.872,8	↘	-2,7
Matriculació de turismes	maig	4.153	↘	-15,5
Índex de vendes al detall¹	abril	76,3	↘	-3,2
Mallorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	abril	46.528,7	↘	-2,9
Matriculació de turismes	maig	2.640	↘	-10,3
Menorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	abril	3.902,0	↘	-3,3
Matriculació de turismes	maig	791	↗	55,9
Pitiüses				
Consum carburants automoció (quilolitres)	abril	7.442,1	→	-0,6
Matriculació de turismes	maig	722	↘	-11,6

Fonts: CLH, DGT, INE i elaboració pròpia

¹ Preus constants any 2005

D'acord amb la Comptabilitat Nacional Trimestral d'Espanya publicada per l'Institut Nacional d'Estadística, la despesa en el consum final de les llars en el primer trimestre de l'any 2011 modera el seu creixement interanual i se situa en un 0,7%, davant l'1,7% del trimestre anterior. Segons l'informe, el consum de béns durables mostra un ritme de desacceleració, mentre que el de serveis manté un creixement estable amb taxes positives. A aquest fet s'afegeix que durant el primer trimestre la remuneració dels assalariats, principal font d'ingressos de l'economia a les llars, es redueix un 0,2%. Pel que fa a la despesa en consum final de les administracions públiques, en el conjunt dels tres primers mesos presenta signes positius en la taxa de creixement, fet que no es produïa des del quart trimestre de l'any 2009. Finalment, la despesa en consum final de les institucions sense ànim de lucre al servei de les llars (ISFLSL) creix un 1% respecte del primer trimestre de l'any 2010.

L'any 2010, la taxa d'estalvi de les llars i de les institucions sense ànim de lucre al servei de les llars en el conjunt de l'Estat disminueix 4,9 punts respecte de l'any 2009 i se situa en el 13,1% de la renda disponible, tal com es desprèn dels comptes no financers dels sectors institucionals, elaborats per l'Institut Nacional d'Estadística.

Al mes d'abril l'índex de confiança del consumidor, publicat per l'Institut de Crèdit Oficial, s'incrementa en 4,9 punts respecte del mes de març. Aquest increment es produeix tant en la confiança en la situació actual, com en les expectatives futures que tenen els consumidors. La confiança en la situació actual arriba al nivell més alt des del setembre de l'any 2010, gràcies sobretot a la millor valoració que fan els consumidors de la situació de l'economia espanyola. Aquest increment de la confiança s'explica sobretot per la disminució en les expectatives d'inflació i de pujada dels tipus d'interès.

En el primer trimestre, la despesa en consum final a les llars es modera però continua amb taxes positives.

El consum de carburant per a l'automoció, la matriculació de turismes i l'índex de vendes al detall, indicadors de consum de les Illes Balears, mostren tendències amb signe negatiu en el conjunt de l'arxipèlag balear.

La **matriculació de turismes** a les Illes Balears creix al mes de maig un 5,8% respecte del mateix mes de l'any anterior, i arriba a 4.153 turismes. L'explicació d'aquest augment de matriculacions rau sobretot en el fet que les empreses de lloguer de cotxes es proveeixen de vehicles amb vista a la temporada turística. Per illes, tant Mallorca com Menorca presenten taxes interanual positives en la matriculació de turismes (5,4% i 26,6%, respectivament). D'altra banda, a les Pitiüses decreix un -9,1%.

Segons dades publicades per l'Institut Nacional d'Estadística, l'**índex de vendes al detall** a les Illes Balears té un millor comportament que en el conjunt de l'Estat. Així, al mes d'abril, la variació interanual d'aquest índex a l'arxipèlag és del -0,1%, mentre que a l'Estat espanyol és d'un -2%. A més, abril ha estat un mes propici per a aquesta activitat, ja que si es compara l'índex amb el mes anterior la variació intermensual és de l'11,8% i arriba a nivells que no s'havien assolit des d'octubre de l'any 2010.

Al mes d'abril, el **consum de carburant per a l'automoció** a les Illes Balears creix un 0,3% respecte del mes d'abril de l'any passat. L'única illa on decreix respecte del mateix període de l'any 2010 és Mallorca, que, amb 46.528,7 quilolitres, presenta una oscil·lació interanual del -0,7%. Pel que fa a Menorca i a les Pitiüses, registren taxes de variacions positives (5,5% i 3,6%, respectivament).

7.2. Consum dels no residents

Taula 37. Consum dels residents a l'estranger

Balears	Darrera dada		Variació (%)	
Enquesta despesa turística – EGATUR				
Total (milions d'€)	gener-abril	980	↗	6,9
Mitjana per persona (€)	gener-abril	870	↘	-2,1
Mitjana diària (€)	gener-abril	98	↗	6,4
Compres i extraccions d'efectiu amb targeta emesa a l'estranger (milions d'€)*				
Total	1r trim	176,8	↗	13,6
Regne Unit	1r trim	31,2	➡	1,1
Alemanya	1r trim	63,8	↗	3,7
França	1r trim	11,0	↗	31,6
Itàlia	1r trim	6,7	↗	34,3
Estats Units*	1r trim	1,6	↘	-6,0
Holanda	1r trim	1,6	↗	3,5
Suïssa	1r trim	10,1	↗	12,9
Noruega	1r trim	3,5	↗	12,8
Irlanda	1r trim	1,3	↗	15,6
Suècia	1r trim	3,8	↗	8,5
Àustria	1r trim	4,2	↗	9,7
Dinamarca	1r trim	2,3	↘	-3,9
Portugal	1r trim	4,2	➡	-1,7
Bèlgica	1r trim	2,3	↗	26,0
Resta	1r trim	29,2	↗	65,4

*Les dades d'EEUU només fan referència a extraccions d'efectiu.

Font: 4B-Euro6000-ServiRed i Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç

La despesa turística efectuada pels no residents a les Illes Balears en els primers mesos de 2011 presenta una evolució irregular, ateses les dades de l'Enquesta de despesa turística (Egatur). De gener a març, la despesa total es redueix respecte del mateix període de l'any anterior, mentre que al mes d'abril mostra un creixement del 35,7%, cosa que permet que la despesa acumulada en el primer quadrimestre s'incrementi un 6,9% en termes interanuals (63 milions d'euros més). El bon resultat d'abril es deu al fet que el nombre de turistes estrangers ha augmentat aquesta Setmana Santa (cal recordar que el 2010 el nombre de visitants caigué al mes d'abril), fet que indica un bon inici de la temporada turística.

La despesa turística efectuada pels estrangers augmenta en els primers mesos de 2011.

Pel que fa a la **despesa mitjana per persona**, tampoc no se segueix un patró clar: mentre que al març minva, al mes d'abril s'incrementa un 3,1%, augment insuficient perquè la xifra acumulada de gener a abril augmenti respecte del mateix període de 2010. És a dir, creix la despesa total efectuada pels estrangers, però no el que gasta de mitjana cadascun. D'altra banda, la **despesa mitjana per dia** presenta un creixement del 6,4% en la xifra acumulada de gener a abril respecte del mateix període de l'any anterior.

Les compres i les disposicions d'efectiu efectuades amb targetes emeses a l'estranger s'incrementen de nou en el primer trimestre de 2011 i continuen amb la tendència positiva iniciada a mitjan 2010. La despesa efectuada amb aquest mitjà de pagament evoluciona de manera desigual segons el país on la targeta és emesa: en la majoria de casos la despesa augmenta, però en les targetes d'origen danès o nord-americà minva. Pel que fa als principals mercats turístics, Alemanya i el Regne Unit continuen representant la major part de la despesa estrangera amb targeta (el 36% i el 18% en el primer trimestre de l'any, respectivament) i presenten una evolució positiva. Les compres i les retirades d'efectiu efectuades amb targetes d'origen alemany s'incrementen un 3,7% interanual en el primer trimestre d'enguany, i les d'origen britànic, un 1,1%. Quant a la resta de països de l'entorn, en els primers mesos de 2011 destaca l'augment de la despesa efectuada amb targetes d'Itàlia, França i Bèlgica. D'altra banda, cal remarcar que la despesa realitzada amb targetes emeses a països que no són del nostre entorn creix un 65,4% en termes interanuals i representa un 16,5% del total d'aquest tipus de despesa turística.

Es recorda que l'origen de l'entitat emissora no necessàriament coincideix amb l'origen del titular. Consum dels no residents

7.3 Recaptació fiscal

Taula 38. Recaptació Tributària a les Illes Balears

Tributs totalment cedits	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-k} (%)	
Impost sobre Successions i Donacions ¹	maig	5.516	↘	-28,5
Impost sobre Transmissions Patrimonials ¹	maig	19.812	↗	19,3
Impost sobre Actes Jurídics Documentats ¹	maig	7.688	→	-2,3
Taxa de joc ¹	maig	1.280	↘	-4,4
Tributs parcialment cedits				
Impost sobre la Renda de les Persones Físiques	abril	172.762	→	1,2
Impost sobre el Valor Afegit	abril	110.000	↗	26,1
Imposts especials de fabricació	abril	273	→	-1,9
Tributs no cedits				
Impost sobre Societats	abril	38.770	↘	-10,6
Impost sobre la Renda dels No Residents	abril	3.797	→	-1,8

Font: AEAT i ATIB

Dades en milers d'euros

¹Variacions interanuals

A principi de l'any 2011, la recaptació tributària a les Illes Balears dels tributs cedits parcialment per l'Estat és superior a la de l'any anterior. Segons dades de l'Agència Estatal de l'Administració Tributària, els ingressos obtinguts a l'arxipèlag balear durant els quatre primers mesos són un 3,9% superiors als obtingut en el mateix període de l'any 2010.

El tribut cedit que incrementa més la seva recaptació és l'**impost sobre el valor afegit**. L'ingrés per aquest concepte és de 272,5 milions d'euros en la xifra acumulada fins al mes d'abril, cosa que significa un 15,1% més que el primer quadrimestre de l'any passat. L'explicació d'aquest augment rau en part en la pujada del tipus de gravamen a partir de l'1 de juliol de 2010, quan el tipus general va passar del 16% al 18% i el reduït, del 7% al 8%. L'**impost de la renda de les persones físiques**, tribut que aporta més ingressos al Govern autonòmic, també incrementa la seva recaptació a principi d'any. Així, fins a l'abril d'enguany, la renda ingressada arriba a 523,8 milions d'euros, un 1,3% superior que la del mateix període de l'any 2010. Respecte als **imposts especials de fabricació**, que genera uns guanys molt inferiors si es compara amb els tributs anteriors, la recaptació per aquest concepte en el primer quadrimestre és un -1,9% menys que durant el mateix període de l'any anterior.

A diferència del que succeeix amb els tributs cedits parcialment, a començament d'any, la recaptació dels tributs cedits totalment disminueix a les Illes Balears en termes interanuals. D'acord amb les dades de l'Agència Tributària de les Illes Balears, els ingressos recaptats fins al maig del 2011 són un 7,7% inferiors als del mateix període de l'any passat.

Al mes de maig, el Govern de les Illes Balears recapta 5,6 milions d'euros en concepte de l'**impost de successions i donacions**, la qual cosa significa una taxa de variació interanual del -28,5% i acumula des del gener una recaptació un 4,5% inferior a la del mateix període de l'any 2010. Quant a l'**impost sobre transmissions patrimonials**, l'ingrés acumulat fins al mes de maig és de 69,9 milions d'euros, cosa que genera una oscil·lació respecte dels cinc primers mesos de l'any passat d'un -2,1%. L'**impost sobre actes jurídics documentats** és el tribut que experimenta una davallada més important a principi d'any. Així, la recaptació acumulada de gener fins a maig es redueix en un 20,9% respecte a l'any 2010 i assoleix la quantia de 29,9 milions d'euros.

El maig de l'any 2011 s'arriba a 1,3 milions d'euros en concepte de recaptació de la **taxa de joc**, cosa que representa una variació interanual del -4,4%. L'import acumulat d'aquest impost fins a maig arriba a 11 milions d'euros, un -4% menys que la xifra recaptada en el mateix període de l'any 2010.

Finalment, l'evolució dels tributs estatals no cedits és dispar. D'una banda, l'ingrés recaptat per l'**impost sobre la renda dels no residents** durant els primers quatre mesos de l'any és un 10,7% superior a l'acumulat fins a l'abril de l'any 2010, i arriba a 13,4 milions d'euros. D'altra banda, la recaptació tributària de l'**impost sobre societats** es veu reduïda en un -19,9% si es compara la xifra acumulada del primer quadrimestre de l'any actual amb la de l'any anterior, i el total és de 45,6 milions d'euros.

7.4. Inversió

Taula 39. Indicadors d'inversió

Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T_{t-k}^t (%)	
Societats mercantils creades	març	242	↗	5,2
Augment net de capital (milions d'€) ¹	març	99,6	↗	51,7*
Centres de treball inscrits a la SS	abril	40.215	→	-0,3
Import de noves hipoteques (milions d'€)	març	199,2	↘	-28,8
Dipòsits (milions d'€)	4 trim	21.053,3	↗	3,7
Crèdits (milions d'€)	4 trim	46.197,1	→	-0,7
Matriculació de vehicles de càrrega ²	maig	372	↗	26,3

Font: BE,DGT, INE, MTIN i elaboració pròpia

¹ Capital de noves societats, més ampliacions de capital, menys reduccions de capital.

² Camions, furgonetes i tractors industrials

*Cicle-Tendència T_{t-k}^t (%) calculat a partir del Filtre Hodrick-Prescot

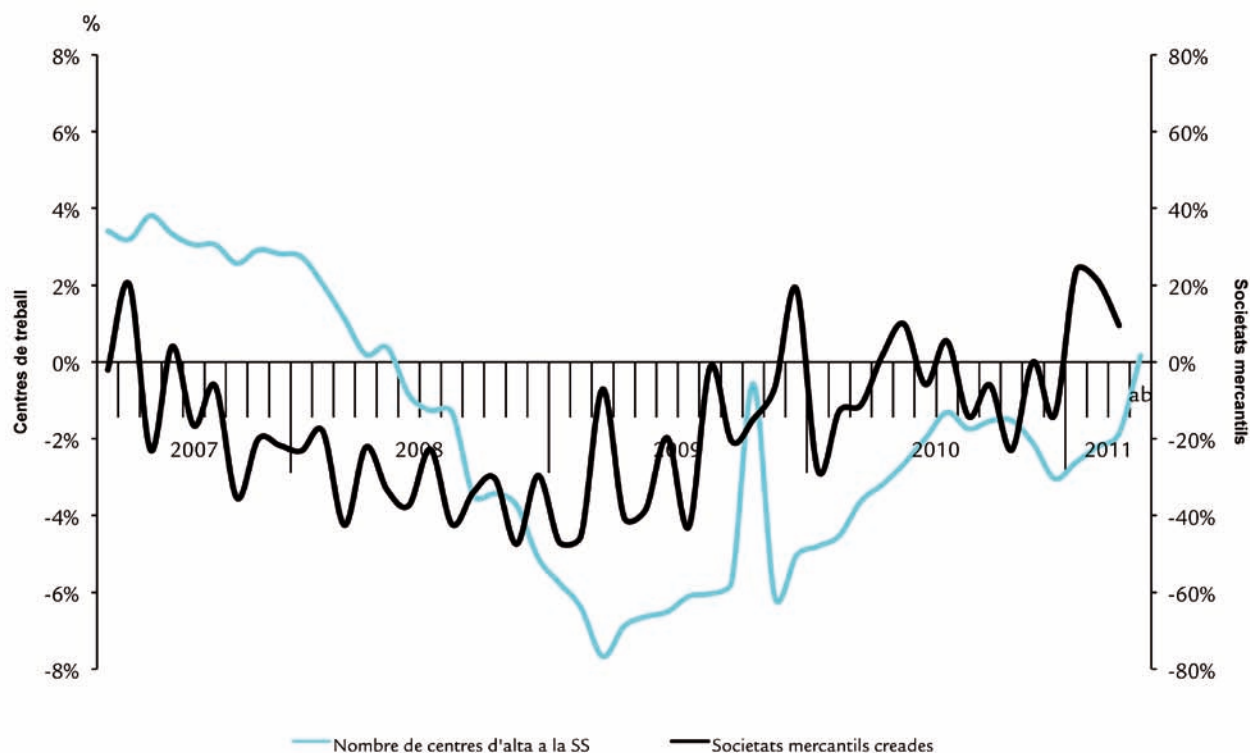
D'acord amb la Comptabilitat Nacional Trimestral publicada per l'Institut Nacional d'Estadística, en el primer trimestre de l'any 2011 la **inversió** redueix la caiguda en tres dècimes i el seu creixement interanual passa del -6,1% al -5,8%. Els components de la formació bruta de capital fix tenen un comportament dispar. Així, mentre que la inversió en béns d'equipament desaccelera el seu creixement (de l'1,2% del quart trimestre del 2010 al 0,3%), la construcció i els altres productes milloren el ritme d'evolució dels trimestres anteriors. En el cas de la inversió en construcció, la variació interanual en el primer trimestre de l'any 2011 és del -10,2%, quatre dècimes menys negativa que durant el trimestre passat. La inversió en altres productes decreix un -0,1%, davant del -1,5% del trimestre anterior, fet que s'explica sobretot pel creixement dels actius lligats a la venda d'habitatges.

Molts indicadors d'inversió, com ara la creació de societats mercantils, la constitució d'hipoteques, la matriculació de vehicles de càrrega i els dipòsits, tenen una millor evolució

a les Illes Balears en comparació de l'Estat espanyol. Pel que fa a les tendències, excepte l'import d'hipoteques, la resta d'indicadors d'inversió mostra un comportament estable o de creixement, fet que demostra la millora de la inversió en el conjunt de l'arxipèlag balear.

El nombre de **societats mercantils creades** a les Illes Balears al mes de març és de 242 entitats, cosa que representa un creixement interanual positiu del 9,5%. En el mateix període, en el conjunt de l'Estat espanyol, el nombre total d'empreses és de 9.313, un 6,8% més que el mes de març de l'any 2010. Respecte al **nombre de centres de treball donats d'alta a la Seguretat Social**, al mes d'abril n'hi ha 40.215 de registrats, un 0,2% més que en el mateix període de l'any anterior. Cal destacar que des del mes de maig de l'any 2008 no es produïa una taxa de variació interanual positiva al conjunt de les Illes Balears. Per illes, les Pitiüses mostren el millor comportament amb un creixement del 4%, mentre que a Menorca l'oscil·lació és del 0,3% i a Mallorca es produeix un creixement negatiu del -0,6%.

Gràfic 16. Variació interanual d'indicadors d'empreses a les Illes Balears

Font: SOIB, INE

La matriculació de vehicles de càrrega —això és, el nombre de tractors industrials, camions i furgonetes matriculats a les Illes Balears— creix al mes de maig un 15,9% respecte del mateix mes de l'any anterior, tot i que disminueix respecte del mes d'abril. Aquest comportament és oposat al que s'observa al conjunt de l'Estat espanyol, on el nombre de matriculacions disminueix un -8,2% interanual, però augmenta en termes intermensuals.

El mercat hipotecari a les Illes Balears i a Espanya continua sense recuperar-se i acumula taxes interanuals negatives mes a mes. A les Illes Balears, tant el **nombre com l'import de noves hipoteques** es redueix al mes de març gairebé un 30% respecte al mateix mes de l'any 2010. Pel que fa al conjunt de l'Estat, l'import en milions d'euros de les noves hipoteques és un -33,7% menys que al març de l'any 2010.

Al mes d'abril, el nombre de centres de treball augmenta, fet que no es produïa des del maig del 2008.

En el quart trimestre del 2010, l'import dels **crèdits** concedits a les Illes Balears arriba a 46.197,1 milions d'euros, un 1% inferior a la xifra del mateix període de l'any 2009, segons dades publicades pel Banc d'Espanya. És el primer cop que a les Illes Balears l'import dels crèdits presenta una taxa de variació interanual negativa des de 1987. Pel que fa al conjunt de l'Estat espanyol, en el quart trimestre es produeix un creixement interanual de l'1%. Quant als **dipòsits**, les Illes Balears mantenen el seu creixement a un ritme molt més fort que a Espanya. Així, en el quart trimestre, mentre que l'Estat creix un 0,4% anual, a l'arxipèlag balear l'augment supera el 3,5%, i és dues dècimes superior a la taxa de creixement del trimestre anterior.

La crisi també ha afectat la inversió exterior, tant la inversió estrangera a les Illes Balears com la inversió a l'estranger. Així, al final l'any 2010 la inversió realitzada per altres països a les Illes Balears disminueix un 63,6% respecte de l'any 2009 i la realitzada per les illes a l'estranger minva un 62,3%.

III. MEDI AMBIENT

Introducció

El 5 de juny se celebrà el Dia Mundial del Medi Ambient amb el propòsit de conscienciar dels problemes ocasionats per la intervenció humana damunt el medi i de la necessitat d'impulsar canvis per resoldre aquests problemes i prevenir-los. L'objectiu és la recerca d'un nou estil de vida i un futur més verd en què els boscos siguin presents al cor del nostre desenvolupament econòmic sostenible. Enguany l'ONU, mitjançant el Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient (PNUMA), promou el lema "Boscos: la natura al seu servei", atesa la seva importància i atès que els boscos cobreixen una tercera part de la superfície del planeta i fan funcions vitals. Avui en dia, la subsistència d'1,6 bilions de persones depèn dels boscos, que juguen un paper molt important en la lluita contra el canvi climàtic. L'Índia ha estat el país amfitrió d'aquest esdeveniment atesa la seva representativitat (el 20% de l'Índia són boscos) i els seus esforços per pal·liar la desertificació produïda per l'elevada densitat poblacional. El 22 de maig se celebrà el Dia Mundial de la Diversitat Biològica basat en "La diversitat biològica forestal" i, dedicat a posar en relleu la necessitat d'accions urgents contra la desaparició dels boscos. En aquests ecosistemes s'hi dona la major diversitat biològica i hi habiten més de la meitat de les espècies terrestres d'animals, insectes i plantes. Ambdós esdeveniments s'ha dirigit a donar suport a l'Any Internacional dels Boscos, que se celebra aquest any 2011. L'any anterior, els governs acordaren un nou pla estratègic per la diversitat biològica a la Cimera de la diversitat biològica de Nagoya, que va tenir lloc a Aichi (Japó). Per arribar als acords establerts es requereix una considerable reducció del ritme de pèrdua i degradació dels hàbitats naturals i dels boscos per a l'any 2020.

A la XVI Cimera Internacional sobre el Canvi Climàtic de Cancún a Mèxic (COP16), organitzada per la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic (CMNUCC), que va concloure a finals de desembre de 2010, allà s'acordà: la necessitat de renovació dels compromisos adquirits al Protocol de Kyoto que finalitzaven al 2012, la creació d'un fons verd climàtic i elevar els objectius de reducció d'emissions de gasos que provoquen l'efecte hivernacle. La propera cimera de Durban (COP17), a Sud-àfrica, prevista per a finals de 2012, serà clau per assolir nous acords vinculants per a la reducció de gasos d'efecte hivernacle. El 13 de maig, el Govern de les Illes Balears aprovà la revisió del Pla d'Acció per a la Lluita contra el Canvi Climàtic. En el procés de revisió hi ha participat diferents institucions públiques, agents socials i els ciutadans. S'ha inclòs 56 noves mesures. Entre elles destaca l'elaboració d'una llei autonòmica que fixi l'obligació de complir els objectius establerts per la UE per a l'any 2020 de reducció d'emissions (20%), d'estalvi energètic (20%) i de foment de les energies renovables (20%). També es planteja la creació d'oficines insulars de canvi climàtic per facilitar als ciutadans l'accés als serveis i als recursos sobre energia i canvi climàtic. Les noves mesures de gestió forestal sostenible mi-

llorarien la capacitat fixadora de CO₂ de les masses forestals de les Balears i permetrien estudiar l'aprofitament energètic de la biomassa. Finalment, també destaca la creació d'un organisme de participació social sobre les polítiques de canvi climàtic, a més d'un consell d'experts encarregat d'estudiar els impactes del canvi climàtic, de vigilar la viabilitat de les polítiques i de proposar mesures de mitigació.

Una enquesta recent de l'Eurobaròmetre sobre "L'actitud dels europeus envers l'eficiència dels recursos" constata que els ciutadans de la UE no són totalment conscients de la quantitat de residus que produeixen i que només quatre de cada deu consideren que en produeixen massa. Pel que fa al reciclatge, un 90% afirma que separa algun tipus de residu per reciclar. Amb motiu de la celebració del Dia Mundial del Reciclatge el dia 17 de maig, Ecoembes, sistema integrat de gestió (SIG) que s'encarrega de la recuperació i el reciclatge dels envasos lleugers a Espanya, va publicar un avanç dels resultats de reciclatge l'any 2010. Es reciclaren 1,2 milions de tones d'envasos, quantitat que representa un 66% dels envasos gestionats per Ecoembes (11 punts per damunt de l'objectiu establert per la UE). Ecoembes gestiona més del 90% dels envasos posats en circulació cada any a Espanya. Quant a les Illes Balears, han augmentat les tones de residus que els ciutadans separen per ser reciclats i el Govern va concedir nou llicències noves a empreses que funcionaran com a SIG de residus d'aparells elèctrics i electrodomèstics. S'ha de continuar fent feina en tasques de comunicació i conscienciació i en millores tècniques que facilitin la recollida i el tractament de residus. Actualment està en tràmit parlamentari una nova llei de residus i sòls contaminats, amb nous objectius de reciclatge i reutilització per abans de 2020: reducció del 50% dels residus domèstics i del 70% dels residus de la construcció. També s'establirà un calendari fins al 2018 per substituir les bosses de plàstic.

Pel que fa als incendis forestals, el Decret 125/2007 estableix l'època de perill entre l'1 de maig i el 15 d'octubre. Aquest estiu l'operatiu d'extinció d'incendis forestals disposa d'innovacions tecnològiques, com ara sistemes de seguiment de mitjans terrestres i aeris per GPS i, la millora de la predicció de paràmetres meteorològics i en la simulació d'incendis. Està en proves la nova xarxa digital de comunicacions TETRA del Govern de les Illes Balears, i es participa en el projecte europeu PYROSUDOE amb l'objectiu d'augmentar la protecció i la conservació del medi ambient. Malgrat totes les innovacions introduïdes i els esforços fets en la prevenció d'incendis, el passat 25 de maig es produí un incendi a la serra de Morna, en el municipi de Sant Joan de Labritja d'Eivissa. Es cremaren 1.576 hectàrees i ha estat catalogat com el segon incendi de l'història de les Illes Balears en termes d'extensió cremada, darrera del que es va produir a Artà l'any 1992.

Segons un informe publicat per l'Observatori de la Sostenibilitat d'Espanya (OSE), les Illes Balears tenen el preu mitjà de l'aigua de subministrament públic més elevat el 2009, amb

1,66 euros per metre cúbic, i les tarifes més cares del cicle integral de l'aigua, amb 2,65 euros per metre cúbic. Les mitjanes nacionals estan situades a 0,91 i 1,50 euros per metre cúbic respectivament. En gran part, aquesta diferència està relacionada amb el volum escàs de recursos hídrics disponibles a les Illes Balears i amb el seu origen. Conscient de l'escassetat de recursos hídrics i de l'augment de les necessitats d'aigua de la població de les Illes Balears, el Govern aprovà el nou Pla Hidrològic, que preveu inversions de 2.711 milions d'euros fins a l'any 2027. Els objectius són aconseguir per a l'any 2015 un estat ecològic adequat dels torrents, els aiguamolls i les aigües costaneres, i arribar a una qualitat química i un bon nivell de les aigües subterrànies perquè puguin mantenir-se a llarg termini. Un 44% del pressupost del Pla es destinarà a sanejament i depuració d'aigües. Es pretén fer una gestió sostenible dels recursos hídrics a fi de garantir el subministrament en termes qualitatius i quantitatius i així pal·liar els problemes que pateixen les Illes Balears com a comunitat turística.

D'altra banda, és important esmentar la creixent preocupació de la Unió Europea per la qualitat de l'aire i la contaminació a les ciutats. Atès que el transport cobreix un 96% de les seves necessitats d'energia amb combustibles fòssils, la Comissió Europea planeja disminuir aquesta dependència i reduir les emissions del transport en un 60% per l'any 2050. Proposa que per a l'any 2050 només circulin per les ciutats vehicles híbrids, elèctrics i d'hidrogen; que un 40% del combustible dels avions sigui de baixes emissions; i que per al 2030, se substitueixi un 30% del transport per carretera per transport en ferrocarril. En la mateixa línia, l'Estat espanyol va aprovar el Reial decret 102/2011 amb el qual endureix la normativa referent a la qualitat de l'aire i redueix els valors límits de concentracions de gasos contaminants i de partícules, i s'estableixen nous objectius.

Tot seguit, es tracten els indicadors de qualitat de l'aire, residus, les reserves hídriques, els incendis forestals i l'indicador de pressió humana.

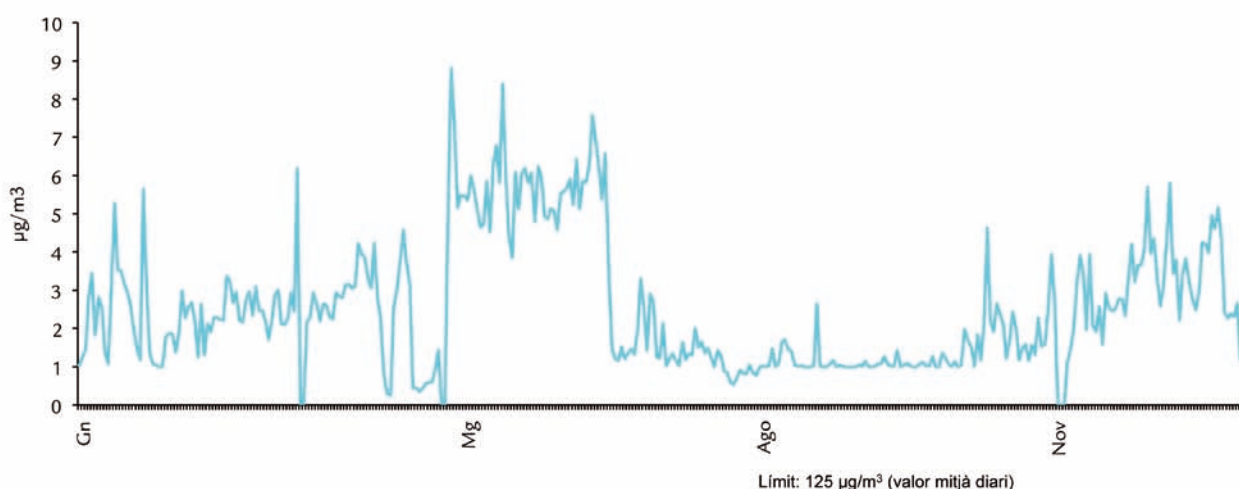
Qualitat de l'aire

Uns dels objectius de la UE en qüestions mediambientals és aconseguir millorar la qualitat de l'aire, sobretot a les ciutats. Això s'aconsegueix reduint la contaminació i les emissions de partícules contaminants que provenen en gran part de l'ús de vehicles de motor que empen combustibles fòssils. En aquesta línia també treballa el Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural i Marí, que ha endurit la normativa.

Recentment, la Conselleria d'Economia i Hisenda del Govern de les Illes Balears ha publicat els comptes satèl·lit de medi ambient. Aquesta eina estadística permet confeccionar models de comportament i indicadors econòmics ambientals per tal d'elaborar i dissenyar la política ambiental. L'objecte d'estudi és la qualitat de l'aire que es veu afectada pels processos de producció i la vida quotidiana, els quals generen externalitats negatives, com ara la contaminació d'aigües o la contaminació atmosfèrica produïda per diferents substàncies contaminants i tenen diferents efectes sobre l'atmosfera com l'efecte hivernacle, la pluja àcida, el deteriorament de la capa d'ozó i la contaminació fotoquímica. La comptabilitat satèl·lit de les emissions atmosfèriques de les Illes Balears es basa en l'Inventari d'Emissions a l'Atmosfera de les Illes Balears publicat per la Conselleria de Mobilitat i Medi Ambient i és compatible amb el Marc Input/Output 2004 de les Illes Balears.

La Conselleria de Medi Ambient i Mobilitat, per tal d'avaluar la presència a l'aire de substàncies o composts contaminants a les Illes Balears, disposa d'una xarxa de vigilància i control de qualitat de l'aire que mesura en temps real el nivell de cada contaminant. Entre els gasos mesurats per l'estació del carrer dels Foners a Palma, el diòxid de sofre (SO_2), que contribueix a la degradació dels edificis i pot desencadenar dificultats respiratòries i pluja àcida, no ha superat la quantitat límit permesa de $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ de mitjana diària ni la quantitat límit horària de $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$ cap dia de l'any. Els valors màxims diaris s'han mantingut per davall de $80 \mu\text{g}/\text{m}^3$, si bé cal esmentar

Gràfic 17. Concentracions mitjanes diàries de diòxid de sofre (SO_2) a Palma (2010)

Font: Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic

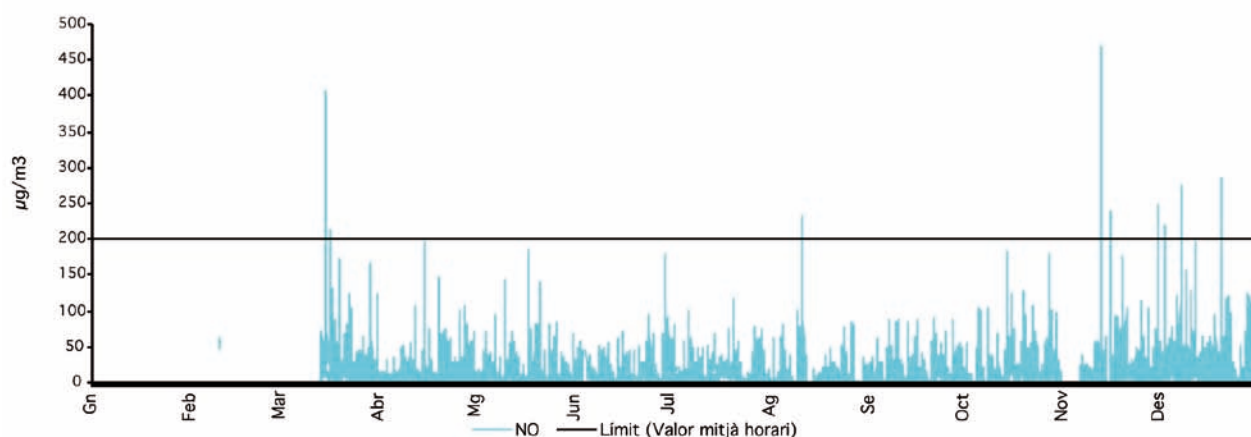
dues pujades que destaquen respecte de les fluctuacions habituals: el 21 de gener, amb $43,75 \mu\text{g}/\text{m}^3$, i l'11 d'octubre, amb $54,77 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Les mitjanes diàries mai no superen la xifra de $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$, i els valors mitjans més grans se situen en el període que va des de final d'abril fins a la meitat de juny.

El monòxid de nitrogen (NO) és un gas contaminant tòxic que es pot transformar en àcid nítric i produir pluja àcida, i també contribueix a la reducció de la capa d'ozó. S'observa en el gràfic 18 que durant el 2010 a Palma es va superar tretze vegades el límit horari de $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$. El valors màxims es van assolir el 12 de novembre, amb $462,75 \mu\text{g}/\text{m}^3$, i el 15 de març, amb $400,20 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Pel que fa al diòxid de nitrogen (NO_2), a Palma

s'ha superat nou vegades el límit horari de $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ durant tot el 2010. El valor màxim es produeix el dia 27 de març, amb $522,28 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Els valors mitjans anuals són de $15,19 \mu\text{g}/\text{m}^3$ per al NO i de $42,70 \mu\text{g}/\text{m}^3$ en el cas del NO_2 . El nou Reial decret 102/2011 estableix els límit mitjà anual en $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$, tant per al NO com pel NO_2 , per tant, el nivell anual de NO_2 a la ciutat de Palma superaria el nou límit, mentre que per al cas del NO es mantindria per davall. Ciutats com Madrid i Barcelona assoleixen uns valors que doblen el límit permès.

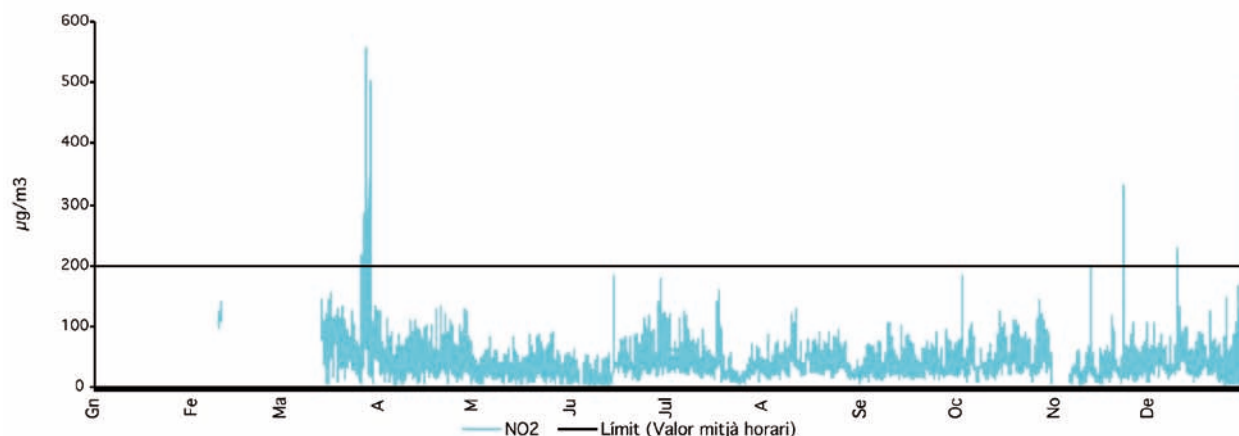
Les concentracions de monòxid de carboni (CO) provenen sobretot dels gasos que emeten els vehicles, principalment els de benzina, i és tòxic en concentracions elevades. Es tracta d'un

Gràfic 18. Concentracions horàries de monòxid de nitrogen (NO) a Palma (2010)

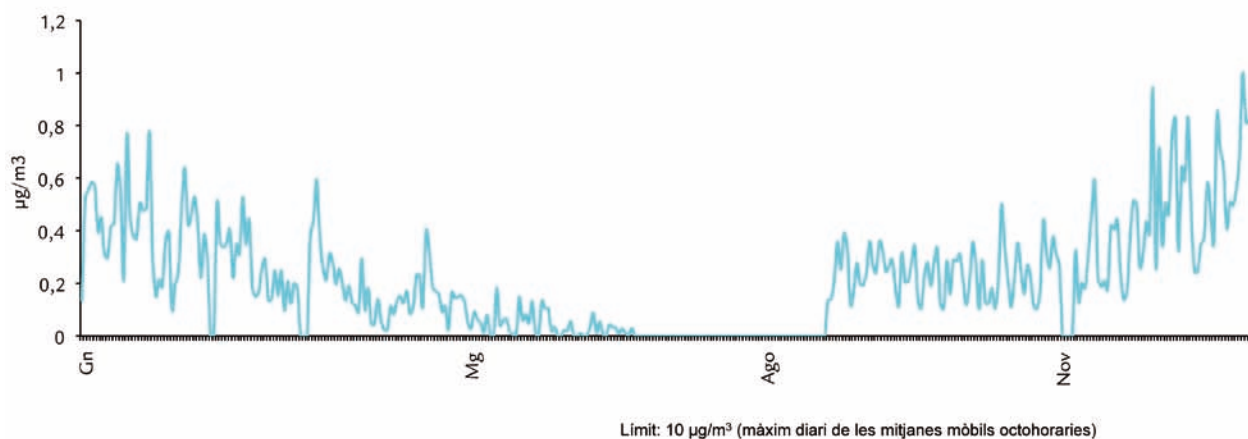
Font: Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic

Gràfic 19. Concentracions horàries de diòxid de nitrogen (NO_2) a Palma (2010)

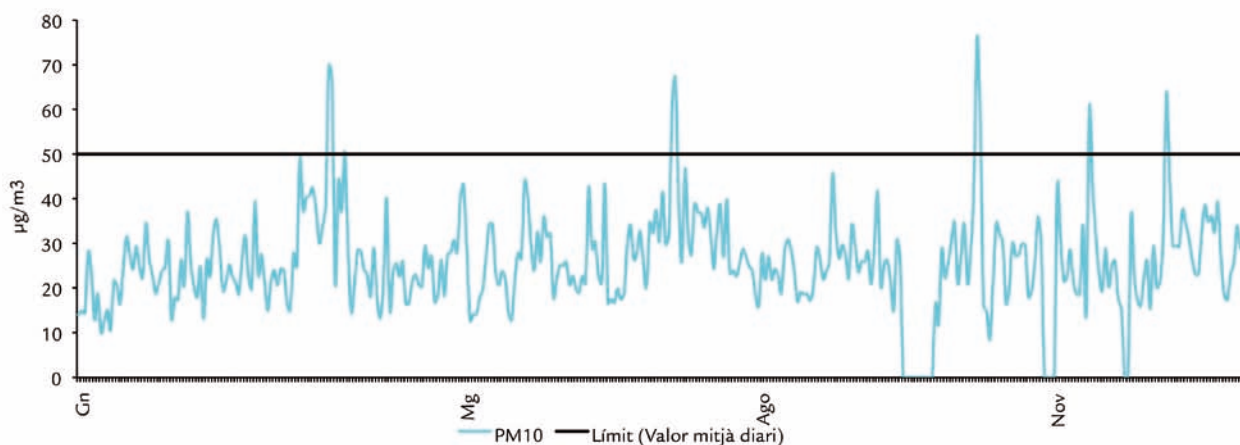
Font: Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic

Gràfic 20. Concentracions màximes diàries de les mitjanes mòbils octohoràries de monòxid de carboni (CO) a Palma (2010)

Font: Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic

Gràfic 21. Concentracions mitjanes diàries de partícules en suspensió PM10 a Palma (2010)

Font: Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic

indicador de contaminació molt relacionat amb el trànsit de vehicles. S'observa en el gràfic 20 que a Palma no s'ha superat cap vegada durant el 2010 el límit de 10 µg/m³, corresponent al valor màxim diari de les mitjanes mòbils octohoràries. Aquests valors màxims octohoraris oscil·len a les Illes Balears entre 0 i 1 µg/m³ el 2010. El màxim es va produir el dia 28 de desembre amb 1 µg/m³.

Les partícules en suspensió PM10 fan referència a substàncies orgàniques o inorgàniques, disperses en l'aire, procedents de fonts naturals i artificials que provoquen nombroses malalties respiratòries, problemes cardiovasculars i càncer de pulmó. El límit diari mitjà està establert en 50 µg/m³ i, com s'observa en el gràfic 21, només s'ha sobrepassat nou vegades durant l'any 2010, lluny del màxim de les que es pot superar anualment (35 l'any). El valor màxim mitjà diari es va assolir el dia 8 d'octubre, amb 76,15 µg/m³, i el valor mitjà anual és de 26,79 µg/m³ tot el 2010, i no se supera en cap cas el límit mitjà anual de 40 µg/m³.

El nou Decret fa una menció especial de la mesura de les partícules en suspensió PM2,5 com a indicador de la contaminació urbana. En gran part aquestes partícules provenen de les emissions dels vehicles dièsel i poden tenir efectes greus en la salut per la seva gran capacitat de penetració en les vies respiratòries. S'ha situat un límit mitjà anual de 25 µg/m³, el qual no se supera a les Illes Balears ja que el valor mitjà anual és de 10,60 µg/m³. Les concentracions màximes diàries més elevades d'aquestes partícules apareixen durant el període que va des de final de juny fins a principi de setembre de 2010 i es troba un valor màxim diari mitjà el dia 28 de març, amb 38,14 µg/m³.

En general, les concentracions de gasos i partícules contaminants a l'atmosfera estan per davall dels límits establerts per a la protecció de la salut.

Residus

Durant els darrers anys creix la conscienciació de la gent vers un dels objectius principals per aconseguir la sostenibilitat del territori, com ara controlar la generació de residus provinents de l'activitat domèstica i comercial. Un indicador de la sostenibilitat és la producció de residus sòlids urbans per persona i dia. Coneixent el caràcter turístic de l'economia de les Illes Balears és més adequat calcular la població utilitzant l'índex de pressió humana estimat per l'Ibestat, ja que té en compte tant la població resident present com la població flotant.

En el conjunt de les Illes Balears, el 2010 cada persona generà 1,48 kg de residus sòlids urbans per dia, un 0,2% més que el 2009. La generació de residus sòlids urbans a les Illes Balears és manté estable i s'atura la tendència decreixent de fa dos anys. Cal dir que els residus sòlids considerats inclouen paper i cartró, vidre, envasos lleugers, la fracció orgànica dels residus municipals i la fracció de rebuig.

En l'anàlisi per illes, les Pitiüses són les úniques que han reduït el seu volum de producció de residus i presenten un taxa de variació negativa del -0,8% el 2010. Tot i això, continuen tenint el major volum de residus sòlids urbans per persona i dia durant tots el mesos de l'any 2010, com es pot veure en el gràfic 22. Tant Mallorca com Menorca augmenten la seva producció de residus i presenten unes taxes de variació positives de l'1,3% i el 0,4% respectivament. El volum de residus sòlids urbans produïts el 2010 és d'1,51 kg per persona i dia a Mallorca, d'1,32 a Menorca i d'1,62 a les Pitiüses. Aques-

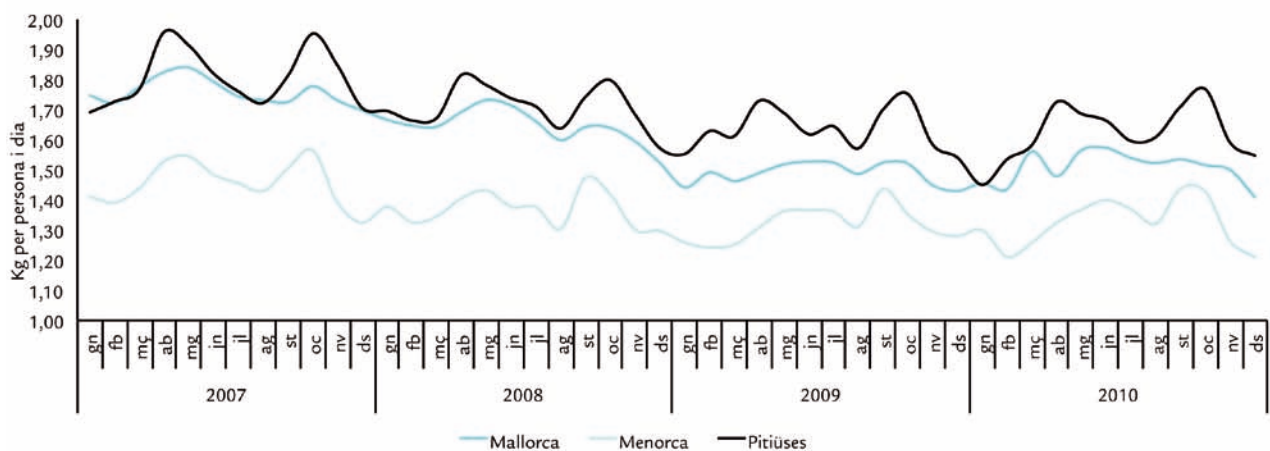
tes dades posen de manifest un escenari d'estabilització en la generació de residus després de dos anys amb tendència decreixent explicats sobretot per la crisi econòmica. Aquest mateix comportament s'observa a la resta de l'Estat espanyol, segons es desprèn de les dades publicades per l'OSE referents al 2010. Aquest canvi reflecteix la necessitat d'establir noves mesures que permetin arribar als objectius del Pla Nacional Integral de Residus (PNIR) 2008-2015, per tal de continuar reduint els residus i gestionar-los amb més eficiència.

Les Pitiüses generen 1,62 kg de residus sòlids urbans per persona i dia el 2010.

La recollida selectiva per al conjunt de les Illes Balears, que inclou paper i cartró, vidre i envasos lleugers, representa per a l'any 2010 un 10,7% del total de residus urbans generats. Això significa un increment d'un 1,6% respecte del 2009 i d'un 2,8% més respecte del 2006. Així, s'observa una tendència creixent en les dades conjuntes de recollida selectiva.

A Mallorca es recolliren selectivament 28.212 tones de paper i cartró, 19.639 tones de vidre i 10.995 tones d'envasos lleugers el 2010. Respecte de l'any anterior, la recollida de vidre s'incrementa un 13,4%, i la recollida d'envasos lleugers, un 3,1%. Tot i que les tones de paper i el cartró disminueixen un -1,3%, la recollida selectiva total de Mallorca representa un 9,65% dels residus totals, la qual cosa implica un augment d'un punt i mig respecte de l'any 2009.

Gràfic 22. Generació de residus sòlids urbans (RSU) a les Illes Balears

Font: Consell de Mallorca, Consell de Menorca, Consell d'Eivissa, IBESTAT i elaboració pròpia

Pel que fa a Menorca, es recolliren 5.886 tones de paper i cartró, 2.420 tones de vidre i 1.896 tones d'envasos lleugers el 2010. Això representa un augment de la recollida de paper i cartró d'un 5,1%, un increment del 2,9% en la recollida d'envasos lleugers i una reducció del -4,7% en el cas de la recollida de vidre respecte de l'any 2009. En el cas de Menorca, el pes relatiu dels residus recollits selectivament sobre el total de residus es manté respecte de l'any anterior i representa un 17,5%, que és el percentatge més alt de totes les illes.

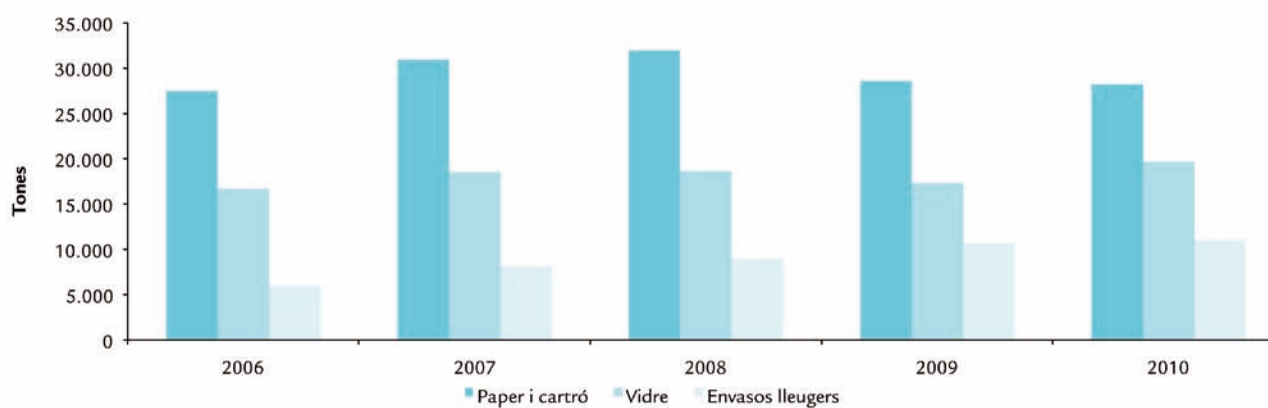
Quant a les Pitiüses, es recolliren 7.290 tones de paper i cartró, 4.979 tones de vidre i 2.070 tones d'envasos lleugers. En aquestes illes s'han produït els increments més elevats de re-

collida selectiva, amb un 15,7% per al paper i cartró, un 22% per al vidre i un 31,5% en el cas dels envasos lleugers. La recollida selectiva representa el 2010 un 12,9% sobre el total de residus, gairebé dos punts percentuals més que l'any anterior.

El volum de recollida selectiva a les Illes Balears representa un 10,7% respecte del total de residus de l'any 2010.

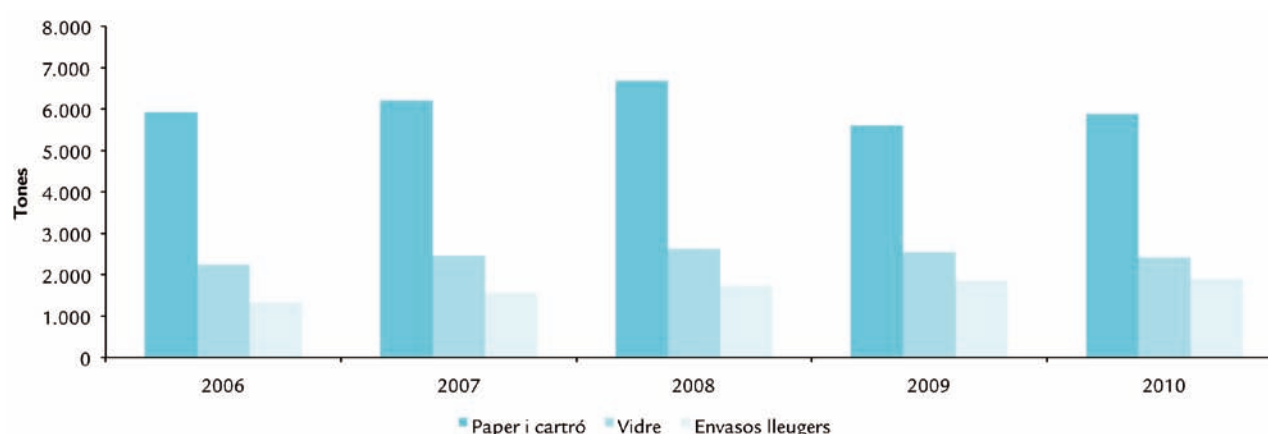
Segons les dades de la Direcció General de Qualitat Ambiental, a les Illes Balears s'han produït un total de 34.836 tones de

Gràfic 23. Volum de recollida selectiva a Mallorca

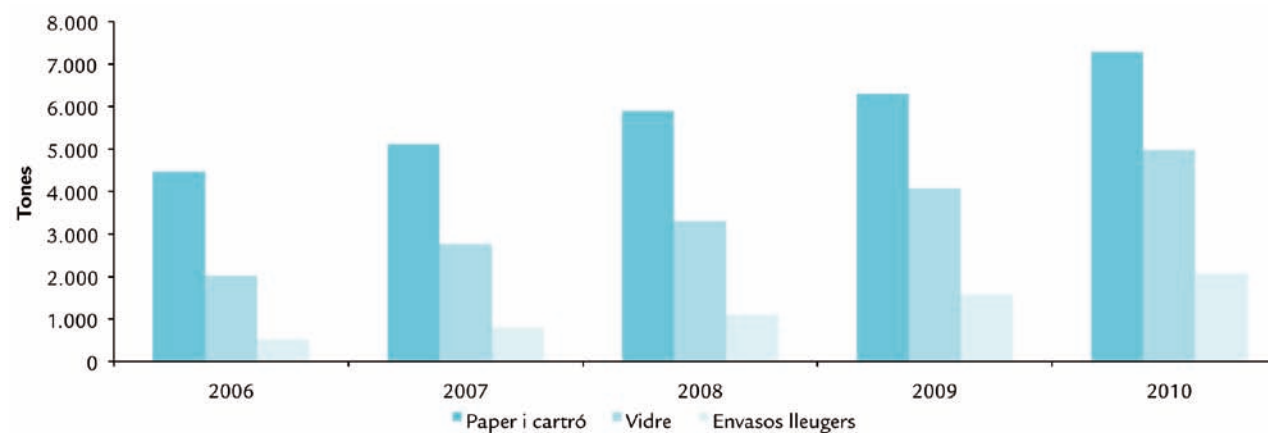
Font: Consell de Mallorca

Gràfic 24. Volum de recollida selectiva a Menorca

Font: Consell de Mallorca

Gràfic 25. Volum de recollida selectiva a les Pitiüses

Font: Consell d'Eivissa i Formentera

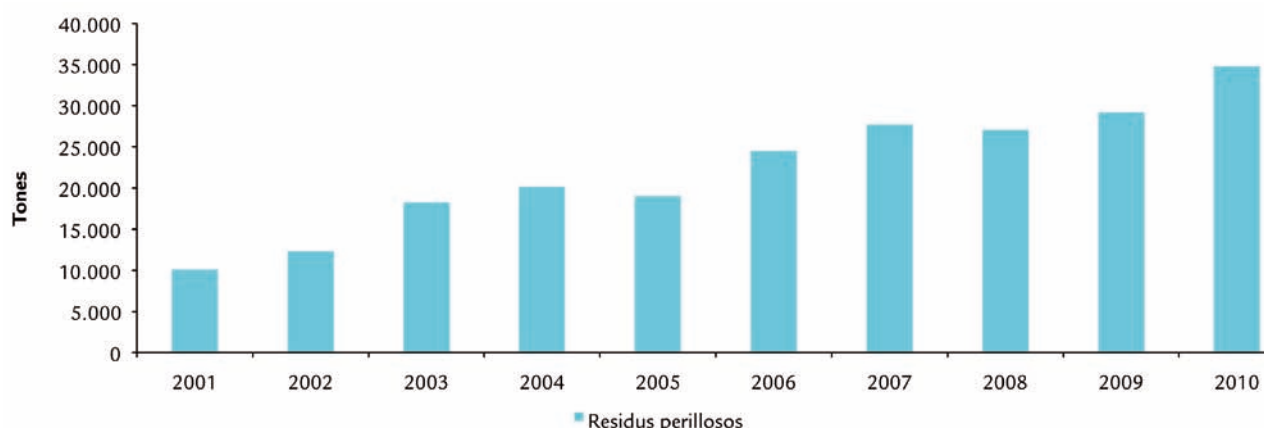
residus perillosos l'any 2010. Si es compara amb el 2009, any en què es generaren 29.240 tones, l'increment és del 19,1%. L'evolució des de l'any 2001 en els residus perillosos recollits a les Illes Balears és creixent i s'han multiplicat per gairebé 3,5 el 2010 respecte del 2001. Les xifres més significatives en valors absoluts són: 8.018 tones de residus procedents dels hidrocarburs, 3.953 tones d'olis, 3.503 de bateries, 3.993 de residus d'aparells elèctric i electrònics (RAEE) i 3.814 tones de residus sanitaris. Els creixements interanuals més importants es produeixen a les bateries, amb un 48,5%; als residus fotogràfics, amb un 46%; als residus procedents dels hidrocarburs, amb un 46,1%; i, principalment, als RAEE, en què es generaren més del doble de residus que el 2009. Cal destacar

també la disminució de recollides de terres contaminades, residus sanitaris i medicaments (un -51,6%, un -29,8% i un -46,9% respectivament).

Tal com es desprèn del gràfic 27, el nombre de petits productors de residus tòxics i perillosos a les Illes Balears el 2010 creix un 17% respecte l'any anterior. Actualment hi ha inscrits 3.105 petits productors, i les noves inscripcions sumen un total de 450 el 2010. Aquesta xifra de noves inscripcions és la més gran del període 2001-2010.

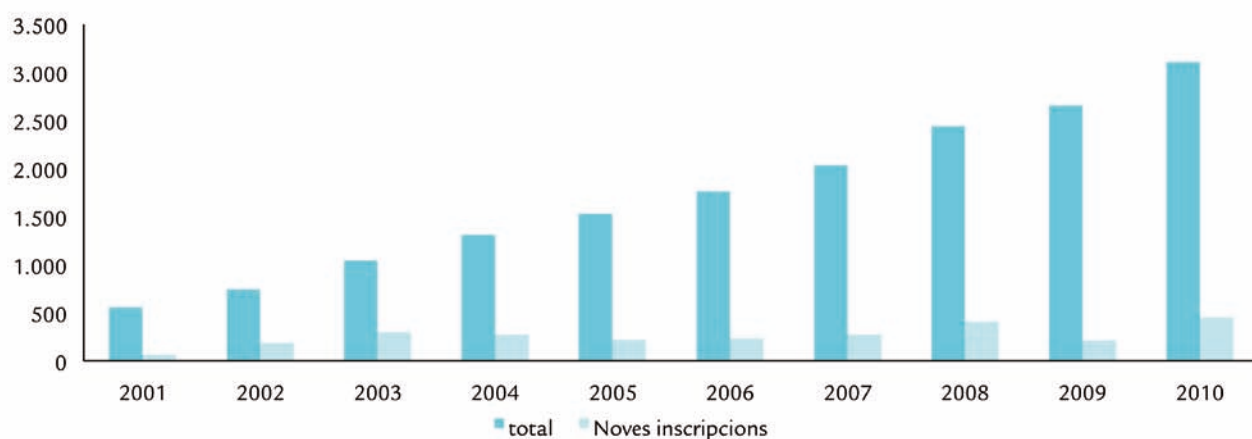
S'han generat 34.836 tones de residus perillosos a les Illes Balears l'any 2010.

Gràfic 26. Residus perillosos recollits per gestors autoritzats a les Illes Balears

Font: Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic

Gràfic 27. Evolució del nombre de petits productors de residus tòxics i perillosos a les Illes Balears

Font: Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic

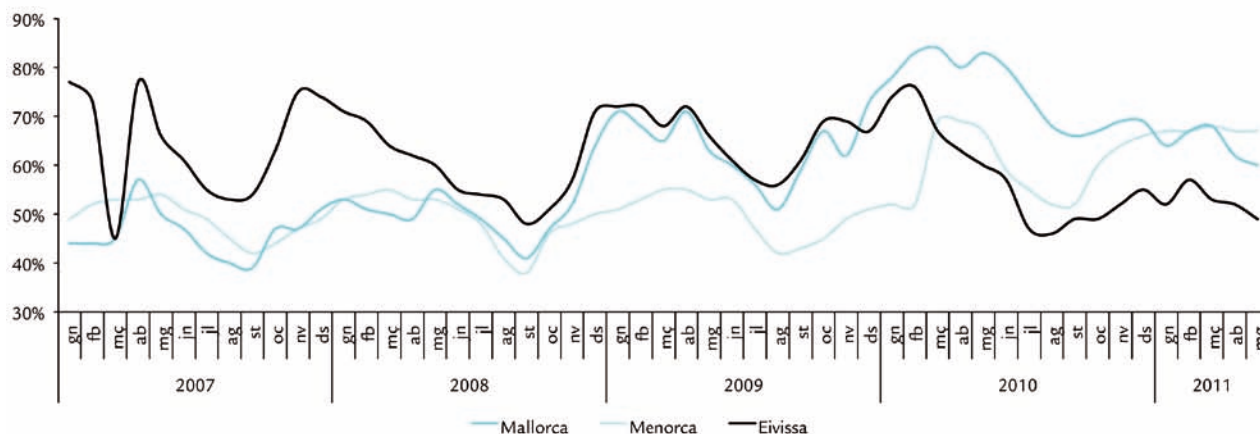
Reserves hídriques

Les Illes Balears són una regió que, ateses les seves característiques geogràfiques i climàtiques, està sotmesa a cicles de sequera. Per aquest motiu és fonamental la gestió sostenible dels recursos hídrics de què disposem a fi de garantir el subministrament necessari. El mes de març de 2011 s'aprovà el nou Pla Hidrològic de les Illes Balears (PHIB), que romandrà vigent fins al 2027. Aquest Pla defineix 91 masses d'aigua subterrànies, 164 masses d'aigua superficials i 39 masses d'aigua litorals. De conformitat amb l'estimació mensual de les reserves hídriques subterrànies que elabora la Direcció General de Re-

ursos Hídrics, el mes de maig de 2011 a Mallorca arriben al 60%, a Menorca, al 67%, i a Eivissa, al 49%. Comparat amb el mes de maig de l'any 2010, s'ha produït un descens d'un -23% a Mallorca i d'un -11% a Eivissa, mentre que Menorca no ha experimentat cap canvi.

Les reserves hídriques de les Illes Balears se situen entre el 49% i el 67% de la seva capacitat el maig de 2011.

Gràfic 28. Evolució de les reserves hídriques a les Illes Balears

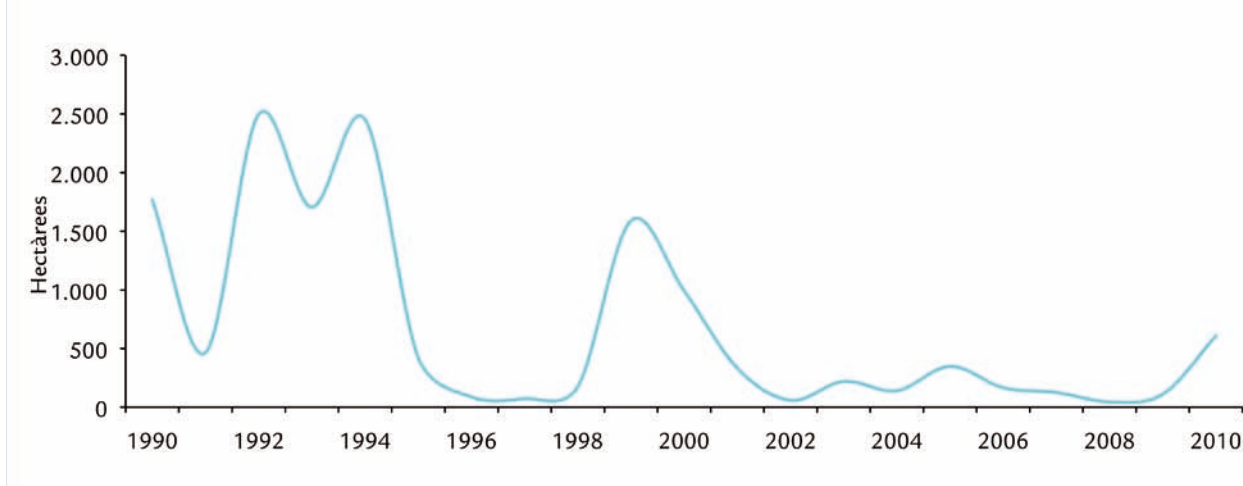
Font: Direcció General de Recursos Hídrics

Incendis forestals

L'exercici de determinades activitats susceptibles d'incrementar el risc d'incendi forestal està regulat en el Decret 125/2007, de 5 d'octubre, que està orientat a prevenir i lluitar contra els incendis forestals.

El gràfic 29 presenta l'evolució de la superfície cremada a les Illes Balears els darrers vint anys, i s'hi observa una tendència a la baixa. Durant el 2010 es produïren 15 incendis i 85 conats, i la vegetació forestal cremada fou de 605,84 hectàrees, mentre que el 2009 la superfície cremada havia estat de 109,80. L'incendi de Benirràs a Eivissa, de dia 22 d'agost de 2010, fou el causant d'aquest increment de superfície cremada i fou el primer cas de nivell II a les Illes Balears. Pel que fa

Gràfic 29. Evolució de la superfície cremada a les Illes Balears

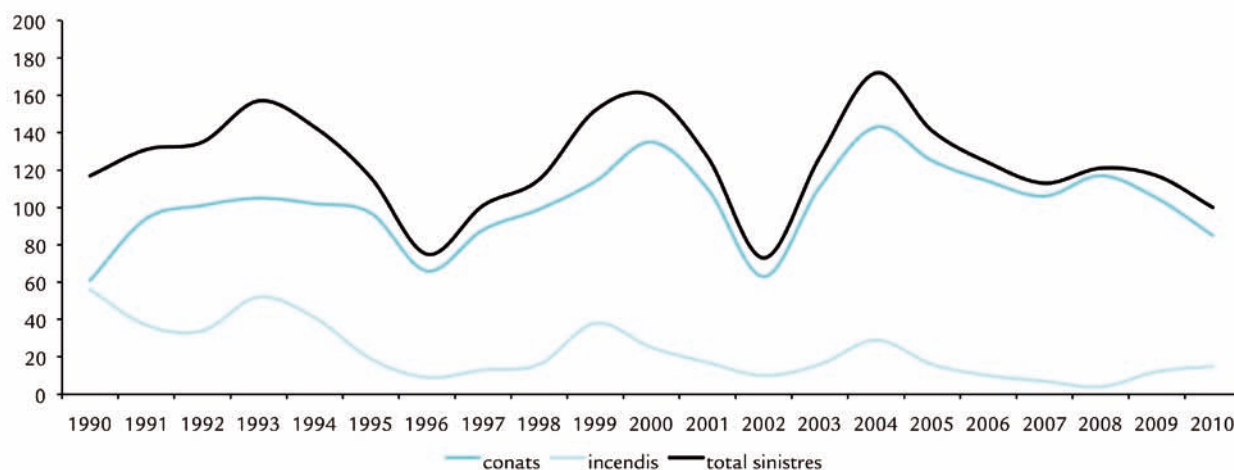
Font: Servei de Gestió Forestal i Protecció del sòl

a les causes originàries dels incendis forestals durant el 2010, un 59% correspon a negligències i causes accidentals, un 32% són intencionats, un 4% es produeixen per causes naturals (llamp) i un 5% són per causes desconegudes. Per illes, el 2010, Mallorca patí 11 incendis i 44 conats, cosa que representa un total de 248,90 ha de vegetació forestal cremada; Eivissa arriba a 354,19 ha cremades en 3 incendis i 29

conats; Menorca no presenta cap incendi i sols 7 conats (1,44 ha de vegetació forestal cremada) i, finalment, a Formentera es cremen 2,03 ha de vegetació forestal en 1 incendi i 5 conats.

Durant el 2010 es produïren 15 incendis a les Illes Balears i es cremaren 605,84 hectàrees.

Gràfic 30. Evolució del nombre d'incendis a les Illes Balears

Font: Servei de Gestió Forestal i Protecció del sòl

Indicador de pressió humana (IPH)

L'indicador de pressió humana de les Illes Balears, que calcula l'índex, estima la càrrega demogràfica real que suporta cada una de les illes que integren l'arxipèlag. És el primer indicador d'aquestes característiques que publica a tot l'Estat una agència d'estadística i es construeix mitjançant la suma de les estimacions diàries de població resident i de població estacional, amb dades que provenen de les estimacions de la població actual (EPOBA) i dels fluxos de passatgers que entren i surten dels ports i els aeroports de les Illes Balears.

El coneixement de la càrrega demogràfica real diària permet planificar i gestionar eficientment els recursos dedicats a satisfer les necessitats de la població en de cada moment: el consum d'aigua i electricitat, la gestió dels residus, l'atenció sanitària o, fins i tot, millorar el disseny de determinades infraestructures. L'IPH també contribueix a desenvolupar diversos sistemes d'indicadors de sostenibilitat de les Illes Balears: gestió integral de la zona costanera (GIZC); indicadors de sostenibilitat de les Directrius d'Ordenació Territorial (DOT, Conselleria de Medi Ambient i Mobilitat); indicadors de sostenibilitat socioecològica de les Illes Balears (Observatori sobre Sostenibilitat i Territori; UIB-Colonya-Sampol); sistema d'indicadors de sostenibilitat i sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular (OBSAM), entre d'altres.

El valor màxim de la sèrie es registrà el 12 d'agost de 2010, amb la presència d'1.842.481 persones a tot l'arxipèlag, men-

tre que el valor mínim es donà el 18 de desembre de 1997, amb 743.835 persones. Així, el valor anual màxim de la càrrega demogràfica per al conjunt de les Illes Balears ha passat d'1.423.380 persones el 1997 a 1.842.481 el 2010, cosa que representa un increment del 29,4%. D'altra banda, el valor mínim s'ha incrementat un 40,5%, que ha passat de 743.835 persones el 1997 a 1.044.921 persones el 2010.

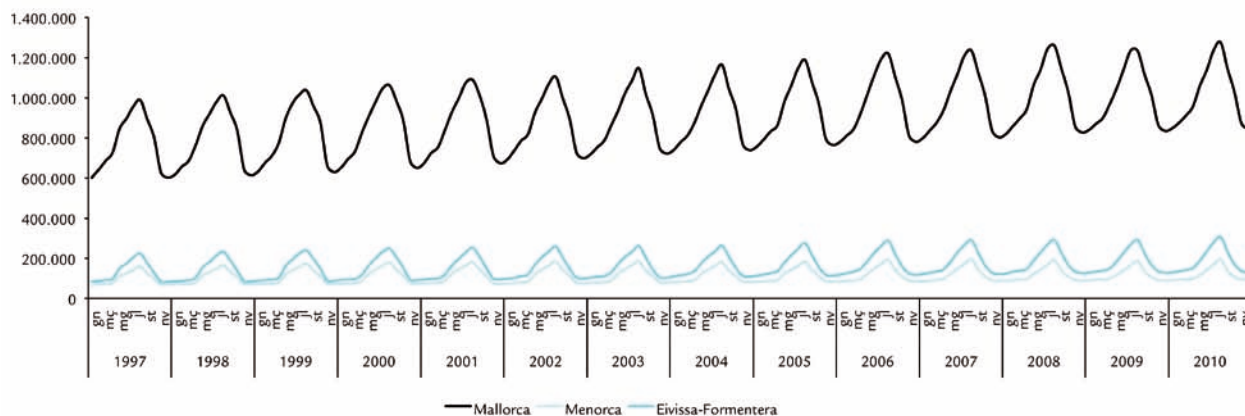
Per illes, els valors mínims es registren el 1997, mentre que els màxims es presenten durant el 2010, llevat de Menorca, que el registrà el 2007. Així, Mallorca augmenta el valor anual màxim un 29% (d'1.023.769 persones el 1997 a 1.320.209 el 2010); el valor anual mínim s'incrementa un 40,6% en el període considerat (de 592.537 el 1997 a 832.843 el 2010). D'altra banda, a Menorca el valor anual màxim creix un 21% (de 169.374 persones el 1997 a 205.130 el 2010, si bé, com ja s'ha apuntat, el valor màxim de la sèrie es registra el 2007 amb 206.697 persones, és a dir, un augment del 22%); el valor anual mínim a l'illa més septentrional presenta una taxa d'un 31,8% (de 67.756 el 1997 a 89.284 el 2010). Finalment, a les Pitiüses el valor anual màxim augmenta un 37,6% (de 236.529 persones el 1997 a 325.390 el 2010); el valor anual mínim s'incrementa un 49,9% (de 81.675 el 1997 a 122.411 el 2010).

Si observem el gràfic 32, podem veure com en el període estiuenc de 2009 es produïren taxes de variació interanual negatives i en alguns casos properes a zero. A Menorca, tant l'any 2008 com el 2009, en el període de temporada turística alta, s'assoliren les ta-

xes més negatives. Així, a Menorca, hi ha taxes que oscil·len entre un -4,3% i un -2,5% en el període que comprèn els mesos de maig a octubre de 2009. Aquest comportament negatiu s'ha transformat en positiu en el mateix període de l'any 2010 a totes les illes. Els valors positius màxims de les taxes interanuals apareixen al mes d'agost, quan a Mallorca s'arriba a un 3,3%, a Menorca a un 4,6% i a un 4,9% a les Pitiüses.

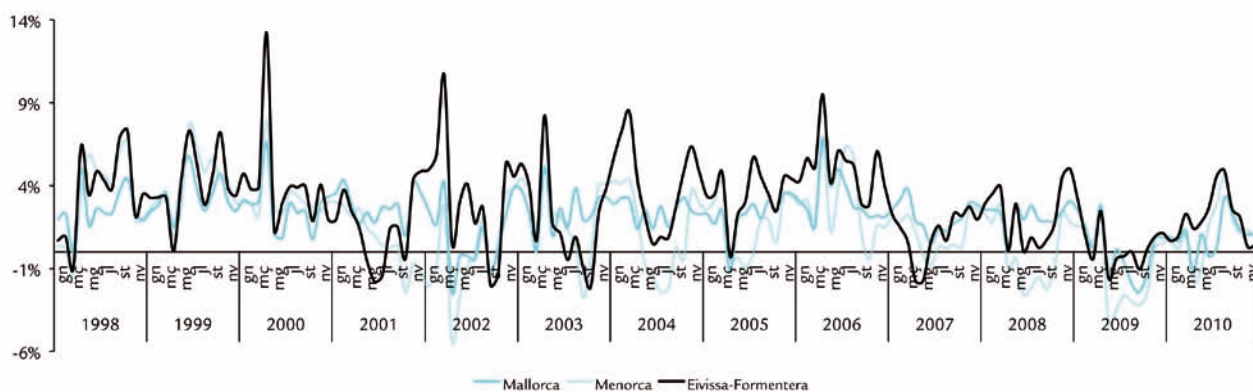
El valor màxim demogràfic a les illes fou d'1,84 M de persones el 12/08/2010, i el valor mínim fou d'1.044.921 persones el 24/12/2010.

Gràfic 31. Índex de pressió humana (mitjanes mensuals)

Font: IBESTAT

Gràfic 32. Taxes de variació interanuals de les mitjanes mensuals de l'indicador de pressió humana

Font: IBESTAT i elaboració pròpia

IV. MONOGRAFIA

Eines estratègiques de gestió integrada per assolir la sostenibilitat a les Illes Balears: la gestió integrada de les zones costaneres

Sandra Espeja¹, Ferran Navinés,^{1, 2} Amy Diedrich,¹ David Carreras³ i Joaquín Tintoré¹

¹ ICTS SOCIB (Infraestructura Científica Tecnològica Singular - Sistema d'Observació i Predicció Costera de les Illes Balears)

² CES (Consell Econòmic i Social de les Illes Balears)

³ OBSAM (Observatori Socioambiental de Menorca)

L'objectiu d'aquest article és presentar la gestió integrada de les zones costaneres (GIZC) i el seu sistema d'indicadors com una eina estratègica de gestió per assolir un desenvolupament veritablement sostenible a les Illes Balears, sempre basat en el millor coneixement científic disponible.

L'article s'estructura en quatre seccions: (1) introducció, en la qual s'expliquen els conceptes principals relacionats amb la GIZC i la seva importància estratègica; (2) el procés d'elaboració del sistema d'indicadors per a la GIZC a les Illes Balears, en què se'n detallen les dues fases: el disseny del sistema i la seva implantació com a estudi pilot a Menorca; (3) els pròxims passos dirigits cap a un sistema de governança per donar suport a la GIZC a les Illes Balears, i (4) conclusions.

1. INTRODUCCIÓ

1. 1. Conceptes principals

1. 1. 1. El desenvolupament sostenible

Entenem per *desenvolupament sostenible* el que va establir la Comissió Brundtland el 1987 com «aquell que satisfà les necessitats de les generacions presents sense comprometre les capacitats de les generacions futures per satisfer les seves pròpies necessitats» (WCED, 1987).

Un dels llocs on es fa més complicat assolir el desenvolupament sostenible és a les zones costaneres, ja que són un sistema on interaccionen aspectes mediambientals, socioeconòmics, administratius i historicoculturals. En l'àmbit institucional o competencial, hi conflueixen diverses escales

administratives (europea, estatal, autonòmica, insular i municipal). És on es concentra el major percentatge de població¹ i, consegüentment, de la renda i la riquesa econòmica, però també els impactes mediambientals més negatius. Així mateix, és on es concentra un elevat nombre de turistes, és el motor de l'economia en molts indrets costaners, com per exemple a les Illes Balears, i el sector que es manté gràcies a un patrimoni natural i cultural ben preservat. Amb aquest escenari tant complex és necessari aplicar sistemes de gestió que ens garanteixin la continuïtat del bon estat mediambiental i del nivell econòmic, sense perjudici de la societat i preservant els seus valors de cohesió i benestar social. Cal assolir el ja esmentat però poc complert *desenvolupament sostenible*.

1. 1. 2. La gestió integrada de les zones costaneres (GIZC)

La GIZC és un procés internacionalment acceptat per avançar cap a la sostenibilitat del litoral que potencia un ús equitatiu dels recursos costaners (naturals, socioeconòmics i culturals) i integra tots els sectors de l'Administració i la societat. Es basa en decisions racionals derivades de la informació científica i en necessitats dels diferents agents. És un procés dinàmic que proporciona mitjans per a la discussió de necessitats i problemes identificats en l'àmbit local, regional i nacional, com també mecanismes per negociar decisions futures relacionades amb el desenvolupament sostenible en zones costaneres (Cisin-Sain i Knecht, 1998).

1. 1. 3. Coneixement bidireccional: ciència-societat

La interacció de tants aspectes en un mateix territori implica la necessitat de passar de la tradicional visió sectorial a una visió més integrada. A més, cal que la presa de decisions i el coneixement científic vagin de la mà, ja que tots dos existeixen per donar respostes als problemes de la societat. Per fer-ho, la ciència ha de tenir un enfocament més aplicat, multidisciplinari, i s'ha de dirigir a resoldre problemes i no a seguir disciplines. És el que s'anomena *ciència de la sostenibilitat* (Clark, 2007). A la vegada, la presa de decisions ha de tenir

¹ La concentració demogràfica mundial a la costa és del 50%, del 40% a les regions marines de la Unió Europea, del 57% a Espanya i del 85% en el cas de les Illes Balears, on més del 50% de la renda regional es genera directament o indirectament per l'activitat turística fortament especialitzada en el turisme de masses (Exceltur, 2007). Al mateix temps, el fet de ser un arxipèlag dota les Balears d'una major longitud de costa (1.428 km, el 18% del total de la costa de l'Estat), la tercera més important de l'Estat, només superada per Galícia i les Canàries (Institut Geogràfic Espanyol).

un enfocament més participatiu, en el qual intervingui la societat civil, ja que la sostenibilitat és un concepte global que cal ajustar a la realitat local. La GIZC respon a la ciència de la sostenibilitat i a la implicació de la societat mitjançant mecanismes de democràcia participativa.

1. 1. 4. Els indicadors

Els indicadors representen un pont ideal entre els avenços científics i les necessitats dels responsables de la gestió ambiental. Els indicadors són components que ens permeten mesurar i analitzar la realitat per aplicar el desenvolupament sostenible. Són eines científiques importants per donar suport a la GIZC i a altres processos de gestió integrada. Ajuden els prenedors de decisions a identificar i seguir el progrés cap a l'assoliment dels objectius de sostenibilitat (Belfiore *et al.*, 2006). Són una mesura que proporciona una visió simplificada d'un fenomen més complex, o que proporciona una visió més detallada sobre una tendència, o que simplement no pot ser observada. D'aquesta manera, els indicadors quantifiquen i simplifiquen una informació (WG-ID, 2002). Són l'eina bàsica del quadre de comandament de la gestió territorial de la GIZC.

1. 2. El valor de la GIZC

1. 2. 1. El concepte de *science-policy gap* i la GIZC

És un fet ben documentat que hi ha un *science-policy gap* o retard entre la recerca científica sobre impactes mediambientals negatius provocats per l'acció humana, i les reaccions socials i de les administracions públiques per corregir-los mitjançant una gestió basada en els avenços científics (Lubchenco i Sutley, 2010; Perrings, Duraiappah *et al.*, 2011). També és cert que el ritme d'acumulació dels impactes negatius segueix una corba de creixement que, a partir d'un punt crític, pot presentar una certa acceleració i agreujament dels impactes. És a partir d'aquest punt crític quan s'encenen tots els senyals d'alarma social i quan s'accelera també la corba de les accions reactives correctores per part de la societat civil i dels poders públics. Igualment, és notori palesar que en els darrers vint anys s'ha desenvolupat internacionalment una nova generació d'eines estratègiques per gestionar i minimitzar aquests impactes mediambientals negatius i implantar nous sistemes de governança basats en el principi de la democràcia participativa. Aquestes eines, entre les quals s'inclou la GIZC, permeten accelerar al màxim la capacitat de reacció de les societats per tal d'implantar models de desenvolupament que siguin coherents amb els principis del desenvolupament sostenible. La implantació d'un sistema GIZC a les Illes Balears seria un factor clau per reduir el nostre *science-policy gap* entre el moment en què es produeix un impacte negatiu mediambiental i el moment en què la societat crea els mecanismes reactius per controlar-ne les conseqüències. Així, podríem dir que si les Balears haguessin disposat d'un potent sistema de GIZC perfectament desplegat amb tota la seva complexitat als anys cinquanta o seixanta del segle passat a escala de zona turística (el cas de Platja de Palma) o insular, els impactes mediambientals negatius acumulats avui en dia serien molt menors.

1. 2. 2. Per la seva centralitat, la GIZC ha generat una base científica i metodològica molt sòlida i consensuada a escala internacional, europea, estatal i regional

Tampoc es pot oblidar la importància de disposar d'instruments jurídics, exemples de bones pràctiques i metodologies contrastades a escala internacional, europea, estatal, regional i municipal a l'hora d'aplicar sistemes de governança per tal de corregir les tendències negatives de fons. Sortosament, en el camp de la GIZC, per la seva naturalesa de centralitat atès que afecta un recurs natural de primer ordre internacional, ja hi ha avui en dia tot un conjunt d'instruments metodològics que ens donen una base molt sòlida per poder definir plans d'actuació i sistemes de governança. Un exemple paradigmàtic d'això és la publicació recent de la *Guía para la implementación de la GIZC* de l'Observatori del Litoral (Domènech *et al.*, 2010).

1. 2. 3. Els avantatges competitius a les Balears a l'hora d'implantar la GIZC

En el cas de les Illes Balears, hi ha diversos factors que poden facilitar relativament la implantació de sistemes GIZC:

Patrimoni natural i cultural

Ens referim en primer lloc al fet que encara disposam d'un patrimoni natural i cultural relativament ben conservat, ja que la nostra taxa d'ocupació del sòl urbà a la costa se situa en la meitat del percentatge que s'obté a la costa peninsular mediterrània,² o a la declaració de Menorca com a reserva de la biosfera, la de patrimoni de la humanitat de Dalt Vila d'Eivissa o la demanda feta perquè s'hi declari la serra de Tramuntana, o la declaració de la Sibil·la com a patrimoni intangible de la humanitat.

Base científica

En el cas de la GIZC, les Illes Balears han tingut la sort de dotar-se des de ja fa molts anys de les instal·lacions de l'Institut Espanyol d'Oceanografia (IEO), l'IMEDEA (CSIC-UIB), la UIB i, ara, del Sistema d'Observació i Predicció Costanera de les Illes Balears (ICTS-SOCIB)³. I en el cas de Menorca, hi ha l'OBSAM, al qual l'Ibestat va atorgar el premi estadístic de 2009 de l'Administració de la Comunitat Autònoma.

A la vegada, la feina feta ha estat reconeguda científicament a escala internacional mitjançant la publicació de diversos articles en revistes científiques (Balaguer *et al.*, 2008 i 2011; Diedrich *et al.* 2010 i 2011; Tintoré *et al.*, 2009, entre d'altres). Així mateix, també s'ha presentat en més de vint congressos nacionals i internacionals de diferents països (Canadà, Estats Units, Sud-àfrica i diversos països europeus). Tot aquest reconeixement científic fa palesa la gran importància del tema de què tractam i denota l'interès de la societat sobre això, i d'aquesta manera es poden atraure fons i col·laboracions per avançar més profundament en la GIZC.

Consciència de la societat civil

Un altre factor, ben rellevant, és que la societat civil de les Balears està conscienciada de la necessitat de preservar el litoral com un element clau per assegurar el potencial competitiu del turisme i els futurs nivells de benestar de la societat. N'és un

² Vegeu Grup d'Investigació sobre Sostenibilitat i Territori, UIB. Els indicadors de sostenibilitat socioecològica de les Illes Balears. <<http://www.uib.cat/ost/>>.

³ <<http://www.socib.es>>.

bon exemple el Dictamen 5/2007 del CES sobre el sistema d'indicadors per a la gestió integrada de la zona costanera (GIZC) de les Illes Balears, que va aprovar per assentiment el Ple del CES dia 17 de desembre de 2007 (vegeu l'apartat 2.2.4).

Com a resposta a la societat civil, el Govern ha finançat un elevat percentatge del Projecte GIZC a les Balears des que es va iniciar l'any 2005, i ha ajudat a impulsar una nova manera de gestionar el territori litoral a partir del coneixement científic.

2. EL SISTEMA D'INDICADORS PER A LA GIZC A LES ILLES BALEARS (DES DEL 2006 FINS ARA)

2. 1. Antecedents

2. 1. 1. Recerca i GIZC

La GIZC a les Illes Balears s'inicia el 2003 i es concreta a partir de la col·laboració establerta, els anys 2005-2008, entre la Direcció General de Recerca, Desenvolupament Tecnològic i Innovació (R+D+I) i l'IMEDEA (CSIC-UIB), que va donar com a resultat el Projecte de gestió integrada de la zona costanera a les Balears (R+D+I GIZC Balears).⁴ L'objectiu d'aquest Projecte era generar coneixement científic per facilitar l'assoliment de la sostenibilitat a la zona costanera de les Illes Balears a partir de la GIZC. A partir de l'any 2009, la investigació relacionada amb la GIZC es continua a l'àrea estratègica d'investigació de la ciència de la sostenibilitat i la gestió integrada de zones costaneres i marines de la ICTS-SOCIB.

Un dels resultats principals del Projecte R+D+I GIZC a les Balears és el Sistema d'Indicadors per a la Gestió Integrada de la Zona Costanera a les Illes Balears, que es va iniciar a final de 2006.

2. 1. 2. Objectiu

L'objectiu general del Projecte era generar un sistema d'indicadors que avalués la sostenibilitat de les Illes Balears en el marc de la GIZC, basat en el coneixement científic, i que fos comparable a escala internacional i, a la vegada, rellevant a escala local recollint les necessitats de la societat de les Illes Balears.

El procés de creació del sistema d'indicadors segueix en marxa. Actualment, aquest procés consta de dues fases: el disseny del sistema d'indicadors (2006-2009) i la implantació del sistema a partir d'un estudi pilot a Menorca (des del 2010). A continuació es mostren els detalls d'aquestes dues fases.

2. 2. Fase 1. Disseny del sistema d'indicadors

La primera fase del Projecte GIZC a les Balears va ser crear el sistema. Per aconseguir una llista d'indicadors que donassin resposta a les necessitats de les Illes Balears ha estat necessari fer un treball multidisciplinari, en el qual es valorassin tots els aspectes rellevants de les zones costaneres. Calia que el treball no es fes només amb perspectiva científica, sinó que,

de manera coherent amb l'enfocament del desenvolupament sostenible, es tingués en compte també l'opinió de la societat. Per aconseguir aquesta simbiosi entre ciència i societat, es va dur a terme una col·laboració entre l'IMEDEA (CSIC-UIB) i el Consell Econòmic i Social (CES) de les Illes Balears.

2. 2. 1. Definició dels objectius de la GIZC a les Illes Balears

La primera acció del Projecte va ser definir una sèrie d'objectius de la GIZC d'acord amb els principis del desenvolupament sostenible. Aquests objectius es van classificar en tres categories: governança, socioeconòmics i ambientals, que es desagregaven en subcategories. El que entenem per *desenvolupament sostenible* és un concepte global que cal emmarcar en el context local, tenint presents les característiques pròpies de la zona (aspectes ambientals, socials, polítics, culturals, econòmics, etc.). És per això que era tan important definir aquests objectius i dividir-los en subcategories.

Així, doncs, una vegada creada la llista d'objectius, l'IMEDEA (CSIC-UIB) elaborà una relació inicial d'indicadors basats en una revisió científica exhaustiva d'antecedents internacionals, la qual va ser revisada de manera exhaustiva i consensuada per totes les comissions de treball del CES. Finalment, el resultat va ser una llista de 56 indicadors, presentada al Ple del CES el setembre de 2007, els quals tenien associats mesures, escales temporals i escales espacials.

2. 2. 2. Anàlisi d'adequació, estimació del cost i estudi Delphi

En aquest moment del procés, es disposava d'una àmplia llista d'indicadors que representaven les necessitats de les zones costaneres i eren coherents amb iniciatives internacionals. Però faltava informació clau per poder elaborar el pla d'implantació amb èxit: l'anàlisi d'adequació i l'anàlisi d'importància, les quals van desplegar conjuntament l'IMEDEA (CSIC-UIB) i el CES al llarg del quart trimestre del 2007.

L'anàlisi d'adequació consistia a valorar set paràmetres per cada indicador. Els paràmetres eren els següents: (1) disponibilitat de les dades, (2) disponibilitat de les dades a les escales espacials especificades, (3) disponibilitat de les dades a les escales temporals especificades, (4) estat de desenvolupament del mètode per calcular l'indicador, (5) complexitat del càlcul de l'indicador, (6) si proporciona tendències al llarg del temps, i (7) si proporciona resposta a un objectiu específic relacionat amb la GIZC. Aquests set paràmetres es valoraven segons la seva idoneïtat de l'1 al 3 (escala en què el valor 1 representa el menys idoni, i el 3, el més idoni). Finalment, la suma dels valors de cada paràmetre donava el valor final d'adequació amb el qual es va poder classificar la llista de 56 indicadors segons la seva idoneïtat.

Després de l'anàlisi d'adequació, es va valorar l'aspecte econòmic associat al desenvolupament de cada indicador. A causa de la impossibilitat de fer el càlcul exacte en euros, cada indicador va ser classificat segons la dedicació de personal (alta, mitjana o baixa) i si era necessari o no investigació o tecnologia addicional.

⁴ L'R+D+I GIZC té quatre eixos d'acció, els quals es mostren, juntament amb més informació, a l'adreça <<http://costabalearsostenible.com>>.

Una vegada realitzada la idoneïtat de l'indicador i l'estimació del cost, i independentment d'aquests, es va dur a terme una classificació de la llista d'indicadors segons la seva importància per assolir la sostenibilitat a les Illes Balears. Aquest punt es va considerar rellevant perquè les classificacions anteriors només tenien en compte aspectes que podien ser (en principi) fàcilment mesurables, cosa que va provocar que molts indicadors d'alta importància tinguessin baixes qualificacions a causa de la dificultat de ser calculats (sobretot els indicadors ambientals). Així, doncs, l'IMEDEA (CSIC-UIB) va elaborar una llista com a proposta inicial, que va donar lloc a un estudi Delphi en el que varen participar tots els consellers del CES membres de les seves comissions de treball. El resultat de l'estudi es va comparar amb la llista inicial de l'IMEDEA (CSIC-UIB) i es va descobrir que hi havia poques divergències, les quals es van solucionar aplicant la decisió del CES per als indicadors socioeconòmics i la decisió de l'IMEDEA (CSIC-UIB) per als ambientals. Cal destacar que en aquest punt es va decidir, d'acord amb el CES, eliminar dos dels indicadors de la llista, ja que tenien idoneïtat baixa i importància baixa. El sistema d'indicadors es compon, a partir d'aleshores, de 54 indicadors.

2. 2. 3. Classificació de la llista d'indicadors

Com a resultat de l'anàlisi elaborat per l'IMEDEA (CSIC-UIB) i el CES, s'obtenen dues taules de la llista d'indicadors segons les dues categoritzacions (idoneïtat i importància). Disposar de totes dues pot ajudar en decidir quin indicador és el millor per implantar en cada situació: en el cas que els recursos materials o econòmics siguin el factor limitant, cal seguir la llista classificada segons la idoneïtat, però en el cas de disposar dels recursos suficients, caldria seguir la classificació d'importància que representa un sistema d'indicadors més complet per assolir els objectius de sostenibilitat a la costa de les Illes Balears.

Les dues perspectives són complementàries i, consegüentment, com es pot veure en la taula 1, hi ha un grup d'indicadors que són a la vegada d'alta importància i d'alta idoneïtat. Concretament, 17 dels 54 indicadors entren en aquesta classificació, i són aquests els que més endavant s'han implantat (vegeu l'apartat 2.3).

Taula 1. Total del nombre d'indicadors categoritzats segons la seva importància i la idoneïtat

Categoria	Importància alta	Importància mitjana	Importància baixa	Total
Idoneïtat alta	17	3	0	20
Idoneïtat mitjana	10	3	1	14
Idoneïtat baixa	9	9	2	20
Total	36	15	3	54

2. 2. 4. Elaboració i presentació del Dictamen 5/2007 del CES

Com a resultat de tot el procés d'elaboració d'un sistema d'indicadors per a la GIZC de les Illes Balears, es va obtenir un document final que va ser proposat com a dictamen a la Comissió Permanent del CES, i que, en la sessió del 17 de desembre de 2007, es va aprovar definitivament. El Dictamen 5/2007 del CES per a la gestió integrada de la zona costanera de les Illes Balears es va publicar en format llibre en tres idiomes —català, castellà i anglès— a final de 2008.⁵ Aquesta publicació mostra l'explicació del procés complet, la llista d'objectius de sostenibilitat i els indicadors associats, les taules dels indicadors classificats segons idoneïtat i importància, un pla d'implantació del sistema d'indicadors, recomanacions, i, per cada indicador, mesures que cal calcular amb especificació de les escales. El Dictamen es va presentar a la societat el 9 de febrer de 2009, en un acte públic presidit pel president del Govern de les Illes Balears i que va tenir el suport tots els presidents dels consells insulars. En l'acte es van comprometre públicament a implantar la GIZC a les Illes Balears i a calcular el sistema d'indicadors de la GIZC a les Illes Balears prenent Menorca com a zona pilot.

2. 3. Fase 2. Càlcul del sistema d'indicadors: estudi pilot a Menorca

El sistema d'indicadors va ser dissenyat per a una implantació *incremental*, tenint en compte la limitació de recursos necessaris per aplicar-lo de cop. Per tant, és un projecte obert que es va ampliant, millorant i actualitzant, ja que es basa en el procés de millora contínua.

L'inici de la implantació s'ha duit a terme amb els 17 indicadors classificats amb alta idoneïtat i alta importància. Cal destacar que els 54 indicadors són rellevants globalment, però també que els seleccionats representen els aspectes clau de la zona d'estudi. És a dir, amb el mateix sistema d'indicadors, en una altra zona del planeta sorgirien com a indicadors clau un altre grup diferent perquè les característiques físiques, polítiques i socials no són les mateixes. En el cas de les Illes Balears (vegeu la taula 2) no és estrany que sis dels indicadors corresponguin a aspectes turístics, ja que les Illes Balears són una destinació turística madura, ni tampoc que cinc indicadors representin aspectes d'ús de l'espai i quatre la utilització de recursos, ja que el territori illenc es caracteritza per tenir espai i recursos limitats, i per acabar, dos de demogràfics relacionats amb destinacions turístiques madures.

⁵ <<http://www.caib.es/sacmicrofront/archivopub.do?ctrl=NTCS021053ZI45062&id=45062>>.

Taula 2. Llista dels 17 indicadors d'alta idoneïtat i importància classificats segons el seu àmbit d'actuació

Àmbit	Indicador	Categoria
Turisme	Ocupació de l'oferta turística	Socioeconòmic
	Evolució de la demanda turística	Socioeconòmic
	Estacionalitat de la població	Socioeconòmic
	Qualitat de les platges	Mediambiental
	Qualitat del subministrament turístic	Socioeconòmic
	Preu del subministrament turístic	Socioeconòmic
Ús de l'espai	Àrea de sòl i mar protegida per una regulació legal	Governança
	Densitat de la població	Socioeconòmic
	Construcció d'habitatges	Socioeconòmic
	Nombre de llocs d'amarrament	Socioeconòmic
	Càrrega en infraestructures viàries i socials	Socioeconòmic
Utilització de recursos	Consum d'aigua	Socioeconòmic
	Consum d'electricitat	Socioeconòmic
	Pesca	Socioeconòmic
	Tractament d'aigües/depuració	Socioeconòmic
Demografia	Atur registrat	Socioeconòmic
	Població estrangera	Socioeconòmic

2. 3. 1. Menorca: zona pilot ideal

Menorca es considera una zona pilot ideal perquè ha aconseguit mantenir una elevada protecció dels seus recursos naturals i de patrimoni (per exemple, és reserva de la biosfera de la UNESCO), i també pel lideratge internacionalment reconegut del Consell Insular de Menorca (per exemple, el Pla Territorial Insular de Menorca), que és un exemple a seguir des del punt de vista autonòmic, nacional i internacional. A més, hi ha l'Observatori Socioambiental de Menorca, el qual té una àmplia experiència en el càlcul d'indicadors al seu territori.

2. 3. 2. Objectius

Els objectius específics d'aquesta fase del Projecte eren:

- Per a cada indicador, dissenyar i desenvolupar unes fitxes tècniques, dirigides a experts i persones responsables en la presa de decisions relacionades amb la GIZC. Això era important per poder prendre decisions a partir del coneixement científic i tenir en compte tots els aspectes vinculants.
- Ajustar, aprofundir, on sigui necessari, i millorar el sistema d'indicadors d'acord amb un estudi més detallat de la implantació.

2. 3. 3. Equip

Tenint sempre presents els principis bàsics dels quals parteix la GIZC, entre els quals la necessitat de cooperació i participació de diferents sectors, es va crear un grup de treball multidisciplinari de tres organismes tècnics que aportaren perspectives metodològiques diferents. L'Institut d'Estadística de les Illes Balears (Ibestat)⁶ va aportar el coneixement relatiu a l'obtenció i la validació de les dades, i va actuar com a coordinador

d'aquesta fase del projecte. L'Observatori Socioambiental de Menorca (OBSAM)⁷ va proporcionar l'experiència tècnica i el coneixement de la realitat menorquina. I la ICTS-SOCIB va aportar el suport tècnic i científic des de l'àmbit de la GIZC. Gràcies a la implicació de tots els membres de l'equip, i a partir d'una comunicació contínua, tot l'estudi es basa en la cooperació i el consens.

2. 3. 4. Fitxes tècniques

El treball es va dur a terme entre octubre 2009 i setembre 2010. El desenvolupament de les fitxes es va executar en tres fases: a) disseny d'un model de fitxa tècnica; b) obtenció, valoració i sistematització de les dades (liderada per l'Ibestat), i c) elaboració de la fitxa tècnica per a cada indicador.

Les fitxes es van dissenyar perquè qualsevol tècnic pugui obtenir dades i calcular el sistema d'indicadors, d'una manera molt metòdica, i per assegurar una implantació sistemàtica, coordinada, comparable i modificable en el futur, tant a Menorca com a altres zones. És un treball basat en la millora contínua.

El procés de millora contínua es va posar en relleu, sobretot, en l'etapa 2, en la qual es va perfeccionar l'anàlisi d'idoneïtat. Atesa la falta de dades en alguns dels indicadors, no s'ha pogut fer tota la feina al mateix nivell.

2. 3. 5. Resultats

A partir de tota la feina desenvolupada es van obtenir diversos resultats:

Les fitxes tècniques de cada indicador amb les dades sistematitzades.

Un informe tècnic del SOCIB, l'Ibestat i l'OBSAM en què s'explica tot el procés d'elaboració de l'estudi, es presenten les

⁶ <<http://www.ibestat.cat>>.

⁷ <<http://www.obsam.cat>>.

fitxes tècniques, es detallen les peculiaritats de cada indicador i s'exposen la feina pendent i les recomanacions.

La inclusió, molt destacable, del Sistema d'Indicadors per a la Gestió Integrada de les Zones Costaneres a les Illes Balears en el Pla d'Estadística de les Illes Balears 2010-2013 [Decret 109/2010, de 15 d'octubre].

2. 3. 6. Fitxes divulgatives

Atès que es disposa de dades ja consensuades, la ICTS-SOCIB i l'OBSAM avancen cap a la línia de divulgació. L'objectiu d'aquestes fitxes divulgatives és facilitar les dades al públic en general i dotar la presa de decisions d'eines basades en coneixement científic, seguint l'objectiu inicial d'aquest projecte i del R+D+I GIZC a les Balears.

3. PRÒXIMS PASSOS. CAP A UN SISTEMA DE GOVERNANÇA PER A LA GIZC A LES ILLES BALEARS

3. 1. Governança

L'èxit final d'aquesta iniciativa dependrà sobretot de l'existència d'un sistema de governança coordinat, eficient i basat en la GIZC. Això ajudarà a aconseguir que la informació i les recomanacions que resultin del càlcul dels indicadors provoquin una resposta en el moment de prendre decisions relacionades amb el desenvolupament sostenible a les Illes Balears, per tal de reduir el *science-policy gap* de la GIZC (vegeu l'apartat 1.2.1). En el camí d'assolir un sistema de governança basat en la GIZC a les Illes Balears, es pot prendre d'exemple el sistema

de governança de les Agendes Locals 21 de les Illes Balears,⁸ el qual és un referent a tot Espanya. Disposa, a part de tot un seguit d'indicadors, de dos decrets per implantar-les (Decret 123/2002, modificat per la disposició final primera del Decret 29/2009) i l'avantprojecte d'un tercer.

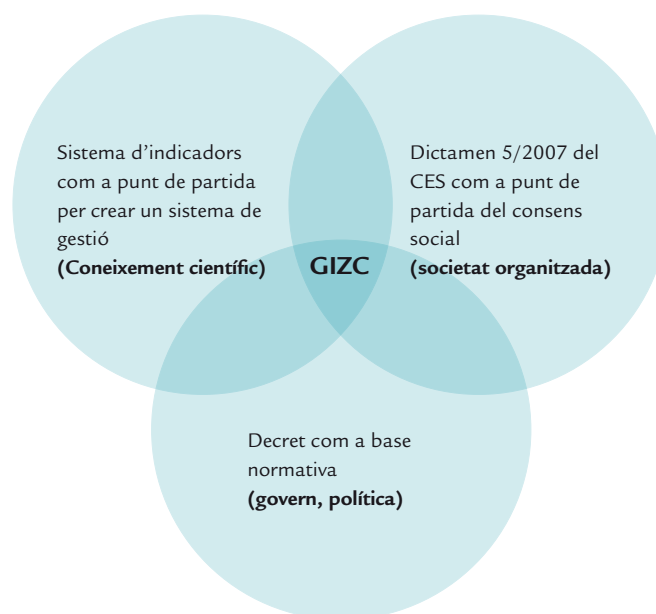
Cal tenir en compte quatre punts clau: el primer, la recomanació del Dictamen 5/2007 del CES sobre "Adequar/crear la normativa necessària per regularitzar i donar suport a la implementació i execució del sistema d'indicadors". El segon, l'objectiu prioritari inicial del Projecte R+D+I GIZC a les Balears de l'any 2005 de "Respondre el repte d'una nova forma de gestió del litoral basada en el coneixement científic". El tercer, basar-se en la bona experiència del sistema de governança de les Agendes Locals 21. I el quart, seguir documents acadèmics com la *Guía para la implementación de un sistema de gestión integrada de zonas costeras* de l'Observatori del Litoral. Podem afirmar que és el moment de dotar el sistema jurídic de les Illes Balears d'un instrument legislatiu que marqui les directrius de com posar en marxa la GIZC a l'arxipèlag balear. La proposta és elaborar un decret per implantar la gestió integrada de la zona costanera a les Illes Balears.

4. CONCLUSIÓ

Arribar a aconseguir un sistema de governança implica vincular la ciència, la societat i la política a la presa de decisions (per exemple abordar el *science-policy gap*). És necessari que les decisions es prenguin a partir del coneixement científic, el consens social i la voluntat política. Actualment, disposem del coneixement científic i de la participació de la societat organitzada: ens queda incloure-hi l'àmbit polític i del Govern. El repte és, sense cap dubte, la integració dels tres dominis.

El projecte presentat en aquest article és, en si mateix, un exemple d'actuació en l'àmbit complex de la sostenibilitat i,

Figura 1. Interrelació de la ciència, la política i la societat per confeccionar la GIZC

⁸ Vegeu la secció «IV. Monografia» de la revista *Conjuntura econòmica de les Illes Balears*. Març de 2011.

concretament, enfocat a la gestió del litoral. Es basa en el procés de millora contínua, és obert i es va actualitzant. Parteix del coneixement científic però incorpora les aportacions de la societat i, posteriorment, es pretén incorporar a l'Administració pública i al Govern. Es caracteritza per nombroses col·laboracions i participacions. A més, implica el canvi de passar d'una perspectiva sectorial a una perspectiva integrada, tant necessari en tots els àmbits de la societat per assolir el desenvolupament sostenible.

Cal destacar que des del punt de vista global, la GIZC es visualitza com a resposta per a un desenvolupament sostenible en la complexa situació de les zones litorals. No anam desenganats; tot el contrari, anam en línia amb els compromisos que l'Estat espanyol i altres estats europeus estan prenent, ja que el 24 de març d'aquest any 2011 va entrar en vigor a Espanya el Protocol relatiu a la gestió integrada de les zones costaneres del Mediterrani (BOE núm. 70, de 23 de març de 2011), com a resposta de la recomanació 2002/413/EC del Parlament europeu.

És per tot aquest conjunt de raons que defensam la idea que en l'horitzó de 2020, la GIZC hauria de formar part del nucli de la política estratègica de desenvolupament sostenible de la nostra societat, i en aquest article ja hem mostrat que disposem de bona part dels instruments científics i de consens social que ens fan falta per desplegar el sistema de la GIZC a les Illes Balears.

Referències

- BALAGUER, P.; DIEDRICH, A.; SARDÀ, R.; FUSTER, M.; CAÑELLAS, T.; TINTORÉ, J. (2011). *Spatial Analysis of Recreational Boating Activity as a Key Step for Marine Spatial Planning in Mallorca (Balearic Islands, Spain)*. Ocean and Coastal Management. 54: 241-249.
- BALAGUER, P.; SARDÀ, R.; RUIZ, M.; DIEDRICH, A.; VIZOSO, G.; TINTORÉ, J. (2008). *A Proposal for Boundary Delimitation for Integrated Coastal Zone Management Initiatives*. Ocean and Coastal Management 51: 806-814.
- BELFIORE, S. et al. (2006). *A Handbook for Measuring the Progress and Outcomes of Integrated Coastal and Ocean Management*. IOC-UNESCO.
- CES (2008). *Sistema d'indicadors per a la gestió integrada de les zones costaneres (GIZC) a les Illes Balears. Dictamen 5/2007 del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears*. CES, Palma.

CISIN-SAIN, B.; KNECHT, R. (1998). *Integrated Coastal and Ocean Management: Concepts and Practices*. Island Press.

CLARK, W. (2007). *Sustainability science: A room of its own*. Proceedings of the National Academy of Sciences 104(6): 1737-1738.

DIEDRICH, A.; BALAGUER, P.; TINTORÉ, J. (2011). *Methodology for Applying the Limits of Acceptable Change Process to the Management of Recreational Boating in the Balearic Islands, Spain (Western Mediterranean)*. Ocean and Coastal Management 54: 341-351.

DIEDRICH, A.; TINTORÉ, J.; NAVINÉS, F. (2010). *Balancing Science and Society through Establishing Indicators for Integrated Coastal Zone Management in the Balearic Islands*. Marine Policy 34: 772-781.

DOMÉNECH, J.L.; SANZ, F.J.; JIMÉNEZ, L.; DE CARVALHO, C.; ANTONIO, J.; DÍAZ, M.M.; CARBALLO, A.; BERNABÉU, A.M.; SARDÀ, B.; SEBASTIÁN, C.; MOLINA, A.; GARCÍA, C.; FERNÁNDEZ-PALACIOS, Y.; TINTORÉ, J.; DO CARME, M.; DIEDRICH, A. (2010). *Guía para la implementación de un sistema de gestión integrada de zonas costeras*. Observatori del Litoral. La Coruña: Netbiblo.

EXCELTUR (2007). *Impactar 2006. Estudio del impacto del turismo sobre la economía y el empleo: resumen de los principales efectos e indicadores*. Conselleria de Turisme i Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació del Govern de les Illes Balears. Palma.

LUBCHENCO, J.; SUTLEY, N. (2010). *Proposed U.S. Policy for Ocean, Coast and Great Lakes Stewardship*. Science 328: 1485-1486

PERRINGS, C., A. DURAIAPPAH, et al. (2011). *The biodiversity and ecosystem services science-policy interface*. Science 331: 1139-1140.

TINTORÉ, J.; MEDINA, R.; GÓMEZ-PUJOL, L.; ORFILA, A.; VIZOSO, G. (2009). *Integrated and interdisciplinary scientific approach to coastal management*. Ocean and Coastal Management 52, 493-505.

WG-ID (2006). *Report on the use of the ICZM Indicators from the WG-ID: A Contribution to ICZM Evaluation, Version 1*. European Environment Agency, Copenhagen.

WORLD COMMISSION ON ENVIRONMENT AND DEVELOPMENT (WCED) (1987). *Our Common Future*. Oxford: Oxford University Press.

Índex de taules i gràfics

Índex de taules

- Taula 1. Perspectives de l'economia Balear.
- Taula 2. Indicadors internacionals.
- Taula 3. Previsions internacionals per al 2009.
- Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola.
- Taula 5. Evolució de l'economia espanyola.
- Taula 6. Evolució de l'economia balear
- Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, ramaderia i pesca
- Taula 8. Afiliació a la SS a l'agricultura
- Taula 9. Indicadors de l'agricultura
- Taula 10. Indicadors de l'agricultura ecològica
- Taula 11. Indicadors de la ramaderia
- Taula 12. Afiliació a la SS al sector pesquer
- Taula 13. Indicadors de producció pesquera
- Taula 14. Creixement del VAB de la indústria i energia
- Taula 15. Indicadors de la indústria i l'energia
- Taula 16. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears
- Taula 17. Creixement del VAB de la construcció
- Taula 18. Indicadors de la construcció
- Taula 19. Indicadors avançats de la construcció
- Taula 20. Creixement del VAB del sector dels serveis
- Taula 21. Indicadors dels serveis
- Taula 22. Indicadors del comerç
- Taula 23. Establiments turístics a les Illes Balears
- Taula 24. Hotels i Apartaments per Illes
- Taula 25. Turistes estrangers, comparació amb altres destinacions
- Taula 26. Afiliats a la Seguretat Social
- Taula 27. Passatgers arribats via aèria segons origen del vol.
- Taula 28. Passatgers arribats via marítima.
- Taula 29. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades.
- Taula 30. Indicadors d'intermediació financera
- Taula 31. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris
- Taula 32. Ocupats altres serveis
- Taula 33. Indicadors del mercat laboral
- Taula 34. Cost i jornada laboral
- Taula 35. Variació interanual de l'Índex de preus de consum
- Taula 36. Indicadors de consum
- Taula 37. Consum dels residents a l'estranger
- Taula 38. Recaptació fiscal
- Taula 39. Indicadors d'inversió

Índex de gràfics

- Gràfic 1. Evolució del PIB dels Estats Units, Japó i Zona Euro (variació interanual).
- Gràfic 2. Variació interanual preu barril de Brent i inflació zona euro.
- Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro
- Gràfic 4. Evolució del PIB d'Alemanya, Regne Unit i Zona Euro (Variació interanual).
- Gràfic 5. Components de la demanda (variació interanual)
- Gràfic 6. Variació del VAB de les Illes Balears per sectors.
- Gràfic 7. Pernoctacions, Viatgers i Estada mitjana a hotels a les Illes Balears.
- Gràfic 8. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears.
- Gràfic 9. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries (promig gener-agost)
- Gràfic 10. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen del vol. Cicle-tendència.
- Gràfic 11. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència
- Gràfic 12. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques
- Gràfic 13. Afiliació mitjana a la Seguretat Social a les Illes Balears (Variació interanual en %)
- Gràfic 14. Incrementos salarials i inflació a les Illes Balears
- Gràfic 15. Variació interanual de l'Índex de preus de consum.
- Gràfic 16. Variació interanual d'indicadors d'empreses a les Illes Balears
- Gràfic 17. Concentracions mitjanes diàries de diòxid de sofre (SO₂) a Palma 2010
- Gràfic 18. Concentracions horàries de monòxid de nitrogen (NO) a Palma 2010
- Gràfic 19. Concentracions horàries de diòxid de nitrogen (NO₂) a Palma 2010
- Gràfic 20. Concentracions màximes diàries de les mitjanes mòbils octohoràries de monòxid de carboni (CO) a Palma 2010
- Gràfic 21. Concentracions mitjanes diàries de partícules en suspensió (PM10) a Palma 2010
- Gràfic 22. Generació de residus sòlids urbans (RSU) a les Illes Balears
- Gràfic 23. Volum de recollida selectiva a Mallorca
- Gràfic 24. Volum de recollida selectiva a Menorca
- Gràfic 25. Volum de recollida selectiva a les Pitiüses
- Gràfic 26. Residus perillosos recollits per gestors autoritzats a les Illes Balears
- Gràfic 27. Evolució del nombre de petits productors de residus tòxics i perillosos a les Illes Balears
- Gràfic 28. Evolució de les reserves hídriques a les Illes Balears
- Gràfic 29. Evolució de la superfície cremada a les Illes Balears
- Gràfic 30. Evolució del nombre d'incendis a les Illes Balears
- Gràfic 31. Índex de pressió humana (mitjanes mensuals)
- Gràfic 32. Taxes de variació interanual de les mitjanes mensuals de l'índex de pressió humana

Notes i abreviatures. Agraïments

Notes

El percentatge de variació es refereixen a la diferència entre el període esmentat d'enguany i el mateix període de l'any passat, excepte quan es diu expressament una altra cosa.

La Conselleria d'Economia i Hisenda no es responsabilitza de les opinions expressades en el monogràfic de la secció IV, les quals corresponen als autors.

Data de tancament: 23 de juny de 2011

Abreviatures:

Ttt-k (%): Variació interanual de la component tendència-cicle calculat segons el programa Tramo-Seats.

n. d. No disponible.

AP.: Administració Pública

ISFLSL: Institucions sense finalitat de lucre al servei de les Ilars

FBCF: Formació Bruta de Capital Fix.

MUFACE: Mutualitat general de funcionaris.

ISFAS: Institut Social de les Forces Armades

DGEE: Direcció General d'Economia i Estadístiques.

RAEE: Residus d'aparells elèctrics i electrònics

Altres Fonts emprades

ADEAC: Associació d'Educació Ambiental i del consumidor.

BCE: Banc Central Europeu.

BE: Banc de Espanya.

BEA (US Department of Commerce)

Comissió Europea

Consell Superior de Cambres de Comerç d'Espanya.

DESTATIS: Statistics Bundesamt Deutschland

Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic. Conselleria de Agricultura, Medi Ambient i Territori.

Conselleria de Salut, Família i Benestar Social. Direcció General de Salut Pública i Consum.

EBF: European Banking Federation

EIA: US Energy Information Administration

EUROSTAT. European Statistics

EUROSTAT. Comissió Europea

FMI: Fons Monetari Internacional.

HM Treasury (United Kingdom)

IET: Institut d'Estudis Turístics.

INSEE: Institut national de la statistique et des études économiques (França)

Institut Nacional d'Estadística de Portugal.

Mercapalma: Mercados Centrales de Abastecimiento de Palma de Mallorca, S.A

MIC: Ministry of internal Affairs and Communication (Japan)- Statistics Bureau

Ministeri d'Economia i Hisenda.

Ministeri de Foment.

Ministeri de Indústria, Turisme i Comerç.

Ministeri de l'Habitatge.

MTIN: Ministeri de Treball i Immigració.

National Bureau of Statistics of CHINA

OCDE

OTIB: Observatori del Treball Illes Balears

Servei estadístic nacional de Malta.

Servei estadístic Nacional de Tunísia,

Servei estadístic Nacional de Turquia.

Servei estadístic Nacional de Xipre.

Servei estadístic nacional del Marroc.

Sociedad de Tasación, S.A.

TINSA.

UK Statistics Authority (United Kingdom)

Agraïments

AENA – Aeroport d'Eivissa.

AENA – Aeroport de Maó.

AENA – Aeroport de Palma.

APB: Autoritat Portuària de les Balears. Ministeri de Foment.

ANFAC: Asociación Española de Fabricantes de Automòviles y Camiones.

ATB: Agència de Turisme de les Illes Balears.

Ports de Balears.

Consell Econòmic i Social de les Illes Balears

COAIB: Col·legi Oficial d'Arquitectes de Balears.

CLH: Compañía Logística de Hidrocarburos. Palma.

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori.

Consorci de Residus Urbans i Energia. Consell de Menorca

Departament de medi ambient. Consell d'Eivissa

Direcció General d'Aviació Civil, Ministeri de Foment.

DGT: Direcció General de Trànsit, Ministeri d'Interior.

Direcció Insular de Residus, Consell de Mallorca

IBESTAT: Institut d'estadística de les Illes Balears

EMT: Empresa Municipal de Transports

Euro6000

Gesa-Endesa.

INE: Institut Nacional d'Estadística.

Observatori del turisme: DGEE

Oficemen: Agrupación de Fabricantes de Cemento de Espanya.

REE: Red Eléctrica de España

Servired

Sistema 4B

SEMILLA: Servei de Millora Agrària.

SOCIB: Sistema d'Observació Costanera i predicció de les Illes Balears.

SOIB: Servei d'Ocupació de les Illes Balears, Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació

TGSS: Tresoreria General de la Seguretat Social

Persones

Antoni M. Grau Jofre (Direcció General de Medi Rural i Marí)

Govern de les Illes Balears

Vicepresidència Econòmica,
de Promoció Empresarial i d'Ocupació

<http://dgeconomia.caib.es>